

Pöytäkirjan liitteet
Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous
Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarissa 25.-28.11.2024

Sisällysluettelo

Läsnäolijat	3
Metropoliitta Arsenin lähetekeskustelupuheenvuoro asia 4	4–7
Rauno Pietarinen lähetekeskustelupuheenvuoro asia 4	8–9
Jaakko Vainio lähetekeskustelupuheenvuoro asia 4	10
Mikko Sidoroff lähetekeskustelupuheenvuoro asia 4	11
Jefim Brodkin lähetekeskustelupuheenvuoro asia 5	12
Metropoliitta Arseni lähetekeskustelupuheenvuoro asia 6	13
Aleksander Roszczenko lähetekeskustelupuheenvuoro asia 9	14–15
Metropoliitta Arseni lähetekeskustelupuheenvuoro asia 9	16
Jefim Brodkin lähetekeskustelupuheenvuoro asia 9	17–18
Metropoliitta Arseni lähetekeskustelupuheenvuoro asia 11	19
Jaakko Vainio lähetekeskustelupuheenvuoro asia 12	20–21
Elina Palola lähetekeskustelupuheenvuoro asia 12	22–23
Kim Kilpinen lähetekeskustelupuheenvuoro asia 13	24–26
Metropoliitta Arseni lähetekeskustelupuheenvuoro asia 13	27
Mikael Sundkvist lähetekeskustelupuheenvuoro asia 13	28–29
Irina Tchervinskij-Matsi lähetekeskustelupuheenvuoro asia 13	30
Mikael Sundkvist lähetekeskustelupuheenvuoro asia 16	31
Teo Merras lähetekeskustelupuheenvuoro asia 17	32
Mikko Sidoroff lähetekeskustelupuheenvuoro asia 17	33
Irina Tchervinskij-Matsi lähetekeskustelupuheenvuoro asia 18	34
Jaakko Vainio lähetekeskustelupuheenvuoro asia 22	35

Metropoliitta Arseni lähetekeskustelupuheenvuoro asia 23	36
Jussi Kauhanen lähetekeskustelupuheenvuoro asia 23	37–46
Jaakko Vainio lähetekeskustelupuheenvuoro asia 23	47
Mikael Sundkvist lähetekeskustelupuheenvuoro asia 24	48–49
Ritva Bly lähetekeskustelupuheenvuoro asia 24	50
Metropoliitta Arseni lähetekeskustelupuheenvuoro asia 25	51
I täysistunnon esityslista	52–55
II täysistunnon esityslista	56–61
III täysistunnon esityslista	62–68
IV täysistunnon esityslista	69
V täysistunnon esityslista	70–78
VI täysistunnon esityslista	79–89
VII täysistunnon esityslista	90–96
VIII täysistunnon esityslista	97–104
IX täysistunnon esityslista	105–109
Püspainkokouksen allekirjoitettu pöytäkirja	110–112
X täysistunnon allekirjoitettu pöytäkirja, vaalipöytäkirja	113

Kirkolliskokous 25.11.-28.11.2024	25.11.2024	25.11.2024	26.11.2024	26.11.2024	26.11.2024	26.11.2024	27.11.2024	27.11.2024	27.11.2024	27.11.2024	27.11.2024	28.11.2024
	I täysistunto klo 13,00	I täysistunto klo 16	II täysistunto klo 10,00	III täysistunto klo 11,30	IV täysistunto suljettu istunto klo 13,00	V täysistunto klo 18,00	VI täysistunto klo 10,00	VII täysistunto klo 14,00	VIII täysistunto klo 16,30	IX täysistunto klo 18,00	X täysistunto klo 11,15	
1	Arkkipiispa Leo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2	Metropoliitta Arseni	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3	Metropoliitta Elia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4	Piispa Sergei	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5	Arkkimandriitta Mikael	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
6	Bly Ritva	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
7	Brodin Jefim	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
8	Halonen Pirjo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
9	Huttunen Heikki	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
10	Ihalainen Jarmo / Hynninen Jari	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
11	Ihatsu Maura / Lindström Anja	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
12	Kallinen Kimmo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
13	Kauhanen Jussi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
14	Kilpinen Kim	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
15	Kivimäki Raija	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
16	Lampropoulos Ioannis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Lang Dmytro											
17	Laukkanen Sofia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
18	Leskinen Tanja	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
19	Merras Teo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
20	Niemi Ludmila	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
21	Nykänen Timo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
22	Pahkala Kaisa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
23	Palola Elina	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
24	Pietarinen Rauno	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
25	Roszczenko Aleksander	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
26	Saarinen Ulla	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
27	Salmikangas Anna-Katriina	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
28	Sidoroff Mikko	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
29	Sundkvist Mikael	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
30	Tchervinskij-Matsi Irina	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
31	Tikkunen Matti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
32	Tolvanen Matti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
33	Tynkkynen Timo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
34	Marjomaa Reijo / Vainio Jaakko	x	x	-	-	-	x	x	x	x	x	x
35	Vuolukka Kaisa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Ilmoitetut poissaolot;

sijaisena;

Jari Hynninen

Jarmo Ihalainen

Anja Lindström

Maura Ihatsu

Jaakko Vainio 26.11. alkaen

Reijo Marjomaa

23.11.2024 klo 13.00 suljettu kokous sihteerinä Jouni Heino, kokouksessa mukana metropoliitta Athenagoras ja metropoliittaa Stefanos

Asia 4.

Liite 3

Metropoliitta Arseni

Kunnioitetut kirkolliskokousedustajat

Arkkipiispa Paavali otti syyskuussa 1978 julkisesti kantaa hänen ja Helsingin metropoliitan Johanneksen tulehtuneisiin henkilösuhteisiin. Paavali sai tuolloin papiston päivillä Kuopiossa pitämästään puheesta kaksinaisen vastaanoton. Monet syyttivät häntä sisäisten ristiriitojen tuomisesta julkisuuteen. Toiset kiittivät häntä avoimuudesta ja haavoja aiheuttaneiden tosiasioiden tunnustamisesta.

Olemme nyt samanlaisessa tilanteessa. Kymmenen vuotta arkkipiispa Leon sihteerinä ja seitsemän vuotta sihteerinäni toiminut Kaj Appelberg kirjoitteli sosiaalisessa mediassa omia näkemyksiään. Kommentit johtivat työsuhteen päättämiseen.

Irtisanominen tapahtui keskiviikkona 13. marraskuuta Kuopion keskustalossa. Tapaamiseen otti osaa kolme henkilöä: minä, Kaj Appelberg ja kirkollishallituksen lakimies Jouni Heino. Tein tiedotteen, jossa kerroin työsuhteen päättämisestä. Irtisanotun oikeusturvan vuoksi työsuhteen päättämisen syitä ei avattu.

Potkut hänelle annoin minä, eikä kuten Leo sanoi seuraavana päivänä Helsingin Sanomille ”päättökseen irtisanomisesta on tehnyt Hiippakunnan piispayhdistys lakimiehen kanssa” (HS 14.11.). Ilmaisuu ”hiippakunnan piispayhdistys” lienee toimittajan väärinymmärrys.

Sen sijaan toisessa yhteydessä käytetty ”ortodoksisen kirkon johtoryhmä” tarvitsee selvennyksen. Kuopion keskustalossa kokoontuva ja kirkollishallituksen kollegion sihteeristönä avustava palvelukeskuksen johtoryhmä ei ole kirkolliskokouksen, kirkollishallituksen tai piispainkokouksen lailla kirkon virallinen orgaani.

Hiippakuntasihteerin työsuhteen irtisanomista seuraavan päivän aamuna 14. marraskuuta palvelukeskuksen johtoryhmä kokoontui ja laati uutisen irtisanomisesta. Samaan aikaan johtoryhmän kokouksen kanssa minä olin samassa talossa hiippakuntakansliassa.

Kukaan johtoryhmästä ei tullut pyytämään minua mukaan asiasta julkisuuteen annettavan uutisen laatimiseen. Arkkipiispa Leo sen sijaan kommentoi laajasti työsuhteen päättämistä, Kajin facebook-viestejä ja minun toimiani niin Yleisradiolle kuin lehdille.

”Vastuu on ensisijaisesti sihteerin esimiehellä, metropoliitta Arsenilla” (14.11.2024), ”metropoliitta Arseni ei ole havainnut alaisensa pahoinvointia” (19.11.2024) sanoo Leo Aamun Koitossa ja Savon Sanomissa. Leo lähetti jopa paimenkirjeeksi tituleeratun mielipidekirjoituksen Keskisuomalainen-lehdelle.

Olin antanut sihteerilleni jo keväällä suullisen huomautuksen, toukokuussa kirjallisen varoituksen ja lopulta jouduin irtisanomaan hänet. Kannoin esimiehen vastuuni rehellisesti. Kaj on edelleen ystäväni ja yritän pitää ystävyyttä yllä Pyhää Kirjaa mukaillen: ”vihaan syntiä mutta rakastan syntistä”. Tulen tekemään kaikkeni, että samoin kuin vastaavissa tapauksissa kouluissa tai työpaikoilla, myös kirkollishallituksessa käydään läpi irtisanomisen juurisyytä, mahdollista pahoinvointia tai kiusatuksi tulemisen kokemista.

Miksi nyt oli tärkeää tiedottaa laajasti sihteerin asemassa olevan työntekijän virheestä kaikille kirkollishallituksen kollegion jäsenille, varajäsenille ja mediaan? Miksi tällaista tiedotusintoa ei ole ollut aiemmin muiden kirkollishallituksen työsuhteiden päättämisen yhteydessä? Uskon, että vastaus on meille kaikille selvä.

Päätin jo syyskuussa, että ilmoitan valmiudestani olla käytettävissä arkkipiispan vaalissa vasta täällä kirkolliskokouksessa. Tein näin siitä syystä, että en hyväksynyt piispainkokouksessa (24.9.2024, § 38) ja kirkollishallituksessa (24.9.2024, § 91) tehtyjä päätöksiä siitä, että tehtävät jättävä arkkipiispa osallistuu seuraajansa valintaan. Se on yksinkertaisesti, ei ainoastaan oman paikalliskirkkomme, vaan koko ortodoksisen maailman perinteiden vastaista.

Arvoisat kirkolliskokousedustajat! En ole käytettävissä arkkipiispan tehtävään enkä anna suostumustani ehdokkuudelleni.

Patriarkkamme Bartolomeos on ilmoittanut kirjeellään 22. lokakuuta, että kirkolliskokouksen tulee noudattaa piispainkokouksen ja kirkollishallituksen enemmistön syyskuussa päättämää menettelyä. Hänen pyhyytensä toteaa: ”arkkipiispa Leon eroaminen astuu voimaan Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikoiden kokouksessa marraskuussa, jolloin myös Hänen Korkeasti Pyhitetyn seuraajaehdokas valitaan ja esitetään Pyhälle Synodille kanonista valintaa varten sen istunnossa 1. joulukuuta 2024”.

Leo on puolestaan todennut tiedotteessa: ”valittu matkustaa perjantaina 29.11. patriarkaattiin kanonista vaalia ja sen vahvistamista varten” (ort.fi 18.11).

Patriarkka voi esittää linjauksia ja toivomuksia vaalin ja sen valmistelun suhteen. Meidän on huolehdittava siitä, että patriarkan näkemyksiä noudatetaan sopusoinnussa Suomen lainsäädännön prosessikäytännön kanssa.

Arkkipiispan valitsee Suomen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen mukaan kirkolliskokous. Tämän jälkeen kirkollishallituksen on kirkkojärjestys 65 §:n mukaan ilmoitettava arkkipiispan vaalin tulos ekumeeniselle patriarkalle. Kolmanneksi tulee patriarkaatin protokolla: vaalin ratifioiminen, kreikaksi το κύρος, tomoksen mukaan.

Suomenkielisen lain ja patriarkaatin kreikankielisten käsitteiden erot ovat meille tuttuja vuosikymmenten takaa. Käsitteiden tulkintaerot eivät kuitenkaan ole aiheuttaneet ongelmia. Suomen laissa me olemme ”kirkolliskokous”, kreikankielinen muoto on ”papiston ja maallikoiden kokous”.

Nyt me olemme kuitenkin itse ottaneet käyttöön suomenkielisen ilmaisun ”kanonisesta vaalista”, jota laissa ei tunneta. Se tarkoittaisi käytännössä sitä, että kirkolliskokous Suomessa valitsisi arkkipiispaehdokkaan ja vaali suoritettaisiin Turkissa! Meidän olisi hyvä pohtia, mitä kirkkolain 42 §:n lyhyt lause ”piispan valitsee kirkolliskokous” edellyttää? Onko ilmaus ”kanonisesta vaalista” Turkissa sopusoinnussa demokratian ja parlamentarismien periaatteittemme kanssa?

Patriarkaattia me emme saa syyttää käsitteiden sekaannuksesta. Konstantinopoli haluaa tehdä arkkipiispan vaalin, koska se pyrkii varmistamaan, etteivät Suomen arkkipiispat tulevaisuudessa profiloidu tavalla tai toisella oikeusprosesseissa tai talousrikoksissa. Patriarkaatti ymmärrettävästi haluaa varmistaa, että Suomen tulevat arkkipiispat ovat vain ortodoksisen kirkon palvelijoita!

Täällä kirkolliskokouksessa meidän on toimittava rahoittajiemme eli veronmaksajien ja eduskunnan hyväksymän kirkkolain asettamissa raameissa. Vain kirkolliskokouksen jäsenillä on oikeus esittää ehdokkaita vaaliin. Piispainkokouksen ehdokasasettelu on ainoastaan vaalikelpoisuuden toteamista. Lähtökohtana on pidettävä sitä, ettei piispainkokous poista kirkolliskokouksen esittämistä ehdokkaista ketään ilman perusteluja.

Kirkkolain mukaan piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntapiispat eli nykyisen tilanteen mukaisesti arkkipiispa ja kaksi metropoliittaa. Osallistun siis piispainkokouksessa arkkipiispan vaalin ehdokasasetteluun. Piispainkokouksen päätösvaltaisuus on säädetty kirkkolain 27 §:ssä tarkasti: puheenjohtaja kutsuu lisäjäseneksi ensin apulaispiispan, sitten eläkkeellä olevan piispan ja jos päätösvaltaisuutta ei vielä ole, saavuteta, puheenjohtaja pyytää ekumeenisesta patriarkkaa määräämään toisen ortodoksisen kirkon piispan tai piispoja lisäjäseniksi.

Leo toteaa Keski-suomalainen-konsernin maakuntalehdille lähettämänsä mielipidekirjoituksen lopuksi: ”Keskinäisen syyttelyn ja loanheiton sijaan meidän on nyt kannettava yhteistä vastuuta kirkostamme” (Savon Sanomat 19.11.2024).

Henkilöstön irtisanomiset tai irtisanoutumiset kirkollishallituksessa on yritetty vaieta tai selittää muista kuin johtoryhmää johtavasta arkkipiispasta johtuviksi. Tästä huolimatta asioiden todellinen tila on avautunut monille, myös patriarkallemme, joka puki Konstantinopolissa runsas neljä vuotta (5.10.2020) tuntosensa Leolle, minulle ja esipaimen Elialle näin:

”Eksarkkiemme raporteista, kirkollishallituksen dokumenteista sekä kaikesta siitä, mitä olen lukenut, olen saanut tietää paljon asioita vallitsevasta tilanteesta. Olen hyvin surullinen ja ihmettelen: Onko tämä tosiaan se Suomen kirkko, jonka olen saanut tuntea ja jossa olen menneisyydessä useasti vierailut?”... ”Mitä jätämme jälkeemme? Mitä jätämme perintönä nuorille sukupolville? Minkä perinnön he saavat teiltä? Hajanaisen kirkon? Kirkon, jota riepotellaan lehdistössä?”

Hiippakuntakanslian ikävä välikohtaus on ollut tekosyy nostaa esille minun arvojeni kyseenalaistavia käsittämättömiä väitteitä ja syyllistää minua entisen alaiseni ajatuksista. ”Metropoliitta Arsenin sihteeri kohahdutti Venäjää ihannoivilla kommentteillaan” (14.11.2024) ja ”metropoliitta Arseni on välttänyt Ukrainan asian esillä pitämistä vedoten kirkon epäpoliittisuuteen” (20.11.2024) väittää Aamun Koitto.

Suomen ortodoksinen kirkko on kansallinen kirkko: sillä on eduskunnan hyväksymä kirkkolaki, verotusoikeus ja merkittävä valtionapu, jonka turvin tämäkin kirkolliskokous järjestetään. Merkittävä veronmaksajajäsenten kasvu voi tulla vain maahan muuttaneiden ukrainalaisten ja venäläisten kautta. Haluan auttaa heitä pysymään keskinäisessä sovussa Suomessa, kotiutumaan ortodoksisuuteen, joka ei profiloidu Suomen-, Venäjän- tai Ukrainan lipun väreissä vaan ortodoksisuuden askeettisissa ja hengellisissä arvoissa.

1. täysistunot, Lähetekeskustelu 25.11.2024
Rovasti Rauno Pietarinen

Puheenjohtaja, Ylemhinge karjane, Sevasmiotate, Esipaimenet, arvoisat edustajat,

Tämä kirkolliskokous on paljosta vastuussa erityisesti arkkipiispan vaalin takia. Olemme valitsemassa arkkipiispaa tilanteessa, jossa valintaan vaikuttaa maailmanpolitiikka tavalla, jota meillä ei ole koettu sitten arkkipiispa Hermanin valinnan vuonna 1925. Hänhän joutui kaitsemaan laumaansa toisen maailmansodan ja sitä seuranneen evakkoajan läpi vuoteen 1960.

Tuolloin kirkkomme pyrki luovimaan eroon venäläisestä imagostaan tullakseen hyväksytyksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Jälkeen päin voi sanoa, että joissakin asioissa tuo nk. kansallistuttamiskausi meni liiankin pitkälle. Syvässä oli ja on suuren yleisön omaksuma kuva kirkostamme venäjänuskoisena kirkkona.

Venäjän toteuttama Krimin miehitys vuonna 2014 viimeistään osoitti, että Venäjän ortodoksinen kirkko oli osaltaan jo vuosien ajan valmistautunut Ukrainaan kohdistuvaan hyökkäykseen. ”Sanotaan yhtä – tarkoitetaan muuta” -mentaliteetti oli siirtynyt valtiolta kirkkoon – tai toisin päin.

Vuonna 2014 alkanutta Venäjän laitonta hyökkäystä Ukrainaan seurannut vuonna 2022 alkanut laajamittainen hyökkäyssota on jatkunut jo yli tuhat päivää. Yli miljoona ihmistä on kuollut tai haavoittunut.

On myös miljoonia sotapakolaisia ja mikä ehkä pahinta, kymmeniä tuhansia Ukrainasta Venäjälle kaapattuja lapsia, joihin siellä iskostetaan venäläistä ajattelua.

Meidän kirkolliskokousedustajien on oltava tietoisia siitä, että Venäjä ja Venäjän ortodoksinen kirkko pyrkivät vaikuttamaan maailman **kaikkiin**

ortodoksisiin kirkkoihin saadakseen tukea ”venäläinen maailma”-ideologialleen ja saadakseen Ukrainan näyttämään syylliseltä nykyiseen sotaan. Vaikuttamisyrityksiä, kuten eripuraa lietsomista ja disinformaation levittämistä muitten ortodoksisten kirkkojen alueilla on hiljattain tullut esiin ainakin Virossa, Tšekissä, Bulgariassa, Itä-Afrikassa ja tietenkin Ukrainassa.

Kun Venäjä ja Venäjän kirkko puhuu ”perinteisistä arvoista” se ei suinkaan tarkoita vapaita vaaleja, sanan- ja kokoontumisen vapautta, riippumatonta oikeuslaitosta, vapaata tiedonvälitystä tai vähemmistöjen oikeuksia. Kolme päivää sitten Venäjä nimesi 172 alkuperäiskansojen oikeuksia puolustavaa järjestöä terroristijärjestöiksi. Mitähän Kuolan niemimaan kolttasaamelaisille nyt kuuluu?

Arkkipiispa Leo on alusta asti tuominnut Venäjän laittoman hyökkäyksen Ukrainaan helmikuussa 2022. Hänen harvinaisen selkeäsanaiset kannanottonsa ovat saaneet ansaittua huomiota koko ortodoksisessa maailmassa ja myös muiden uskontojen parissa. Tässä arkkipiispa Leo on toiminut oman Ekumeenisen patriarkaattimme linjausten mukaisesti. Voi kysyä onko Suomessa mikään muu kirkko korottanut äänensä samalla voimalla?

Moni luonnollisesti odottaa jo aikaa, jolloin Ukrainassa on rauha. Mutta onko silloinkaan odotettavissa paluu entisiin idän suhteisiin? Ei ole, paitsi jos ummistamme silmämme ja suljemme suumme totuudelta. Ei ole, koska yhden tai kymmenen johtohenkilön vaihtuminen Venäjän kirkossa ei muuta siellä vuosien aikana syvälle iskostettua länsivastaisuutta, venäläisyyden yliveritaisuuteen perustuvaa ideologiaa ja häikäilemätöntä kirkollisen vallan himoa. Venäjän kirkko haluaa maailman kaikkien ortodoksisten kirkkojen todelliseksi johtajaksi eikä totuudella ole sijaa noissa pyrkimyksissä. Ei myöskään demokratialla, ihmisoikeuksilla, moniarvoisuudella, suvaitsevaisuudella tai tasa-arvolla.

Kuten totesin alussa, olemme valitsemassa arkkipiispaa varsin poikkeuksellisessa tilanteessa. Olemme valitsemassa arkkipiispaa ja samalla tekemässä valintoja, jotka vahvasti vaikuttavat oman kirkkomme tulevaisuuteen yhtenä ja yhtenäisenä kirkkona, rakkauden ja totuuden yhteisönä.

Asia 4. Kirkollishallituksen esitys kirkolliskokoukselle arkkipiispan vaalin toimittamisesta Jaakko Vainio

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Kirkolliskokousedustajina olemme valitsemassa Suomen autonomiselle kirkolle uutta johtajaa. Uuden johtajan valinnan yhteydessä on paikallaan kiittää nykyistä johtajaamme. Arkkipiispanamme Leo on inhimillisestä näkökulmasta katsottuna uhrannut koko elämänsä kirkollemme. Minä ja moni muu kirkkomme papeista tulemme rukouksin muistamaan teitä niin kauan kuin toimitamme Jumalallista liturgiaa. Kiitos, isä Esipaimen.

Vuosia sitten kirkossamme oli haaveita suomalaisen autokefalisen kirkon synnyttämiselle. Viime vuodet ovat osoittaneet, että meidän on erityisen hyvä olla autonominen kirkko, Äitikirkkomme, Konstantinopolin Pyhän Ekumeenisen patriarkaatin alaisuudessa. On tärkeää, että valitsemme paikalliselle kirkollemme johtajan, joka ymmärtää tämän yhteyden merkityksen ja haluaa entisestään vahvistaa tätä.

Samalla kun olemme autonominen ortodoksinen kirkko, meidän tulee olla myös suomalainen ortodoksinen kirkko.

Kuten aina, niin erityisesti vallitsevassa maailmanpoliittisessa tilanteessa, jossa Venäjä, Moskovan patriarkaatin vahvalla tuella jo kymmenettä vuotta jatkaa hyökkäystään Ukrainassa, on meidän varmistettava, että valitsemamme arkkipiispa suhtautuu kriittisesti Venäjän ja sen kirkon toimintaan, eikä tunne erityistä sympatiaa niitä kohtaan. Tulevan arkkipiispanamme kirkollisten ulkomaisten yhteyksien ja kiinnostuksenkohteiden tuleekin olla linjassa Äitikirkkomme ja kotimaamme yhteyksien kanssa. Olkoon uuden arkkipiispanamme linja tässä asiassa yhtä kirkas kuin nykyisenkin on viime vuosina ollut.

Voimme listata loputtoman määrän arkkipiisपालta vaadittavia ominaisuuksia, joista kaikkia täyttävää emme koskaan tule löytämään.

Tehtävän menestyksellisen hoitamisen kannalta tärkeimmiksi ominaisuuksiksi nostan seuraavassa kuitenkin joitakin asioita:

Ensimmäiseksi on sanottava, että kirkkomme ja sen johtajan on julistettava kuolleista ylösnousseesta Kristuksesta. Ortodoksinen uskon keskeinen tunnusmerkki onkin ilo. Sitä soisin uuden arkkipiispan välittävän niin sanoilla kuin olemuksellaankin. Tämän lisäksi toivon, että uusi arkkipiispanamme toimii esimerkkinä oikean uskon julistamisessa ja suomalaisen paikallisen liturgisen perinteen vaalimisessa. Uudella arkkipiispallamme tulee olla kyky kuunnella ja halu edistää rakentavaa keskustelun ilmapiiriä kirkossamme. Hänen tulee olla kaikkia yhdistävä, ei hajaannusta aiheuttava.

Kuten sanottua. Voisimme jatkaa listaa loputtoniin.

Tehtävämme on nyt valita kirkollemme johtaja, joka sitoutuu johtamaan suomalaista autonomista ortodoksista kirkkoamme vahvassa yhteydessä oman Äitikirkkomme kanssa!

Mikko Sidoroff
Lähetekeskustelu
Asia: 4 Arkkipiispan valinta

Liite 6

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Kun keskustelemme uuden arkkipiispan valinnasta, meidän ei tulisi käyttää aikaa siihen, tuleeko arkkipiispa valita vai ei – se on meille itsestäänselvyys. Asiaa on selvitetty ja valmisteltu eikä meillä ole syytä valintaa lykätä. Sen sijaan meidän tehtävämme on keskittyä siihen, minkälaisia ominaisuuksia kirkkomme tarvitsee juuri nyt ja tulevaisuudessa. On olennaista pohtia, millainen johtaja kykenee vastaamaan kirkkomme ja yhteiskunnan tämänhetkisiin haasteisiin ja tarpeisiin.

Elämme ajassa, jossa yhteiskunta – ja osittain myös kirkkomme – on entistä jakautuneempi. Tällaisessa tilanteessa arkkipiispan - esipaimenen - tärkein tehtävä on yhdistää, rakentaa siltoja ja luoda yhteistä pohjaa erilaisten näkemysten välille. Tämä tehtävä ei onnistu pelkästään hallinnollisella osaamisella tai teologisella oppineisuudella, vaikka nämä ovatkin tärkeitä ominaisuuksia. Se onnistuu ennen kaikkea vuorovaikutustaidoilla – kyvyllä kuunnella, ymmärtää ja saada ihmiset kokemaan, että heidät on aidosti kuultu.

Kirkon perinne ja myös laki korostaa, että arkkipiispan on tärkeimpiä tehtäviä kirkon ykseydestä huolehtiminen. Mutta mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Ykseys ei synny painostuksesta tai päätöksistä ylhäältä, vaan dialogista, luottamuksesta ja kyvystä löytää yhteinen sävel myös erimielisyyksien keskellä. Uuden arkkipiispan on kyettävä rakentamaan sellaista ilmapiiriä, jossa erilaiset näkemykset voivat kohdata turvallisesti, ilman pelkoa torjutuksi tulemisesta.

Vuorovaikutustaitoinen esipaimen ei ole vain kirkon sisäinen johtaja – hän on myös kirkon kasvot yhteiskunnassa. Kirkon julkinen rooli on olla dialogin, kohtaamisen ja sovinnon rakentaja – asioita joissa miellä lienee tunnistettu kehittämisen kohde. Tämä on mahdollista vain, jos kirkon johtaja kykenee edustamaan näitä arvoja omassa toiminnassaan. Kyky vuoropuheluun ja vuorovaikutukseen ei ole vain johtamisen väline; se on johtajuuden ydin.

Kun pohdimme ehdokkaiden valmiuksia, meidän on katsottava pidemmälle kuin heidän oppineisuutensa tai hallinnolliset ansionsa. Meidän on kysyttävä, kuka pystyy johtamaan kirkkoa niin, että kaikki jäsenet – myös ne, jotka kokevat olevansa etäällä kirkon toiminnasta – voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Tällainen johtajuus on nyt tärkeämpää kuin koskaan.

Tässä keskustelussa on olennaista pohtia, millaisia ominaisuuksia kirkkomme tarvitsee kohdatakseen nykyajan haasteet. Tulevalla arkkipiispalla kyky luoda siltoja ja edistää vuoropuhelua on ratkaisevan tärkeää, jotta kirkko voi olla yhtenäinen ja säilyttää myös merkityksensä yhteiskunnassa. Tämä vuoropuhelun taito ei kuitenkaan ole tärkeä vain arkkipiispalle – se on välttämätön myös meille päättäjille ja jokaiselle kirkon jäsenelle, jotta voimme yhdessä rakentaa kirkkoa, joka yhdistää eikä hajota.

Kiitos.

Lähetekeskustelupuheenvuoro / Jefim Brodkin

Liite 7

asia 5 vuoden 2023 tilinpäätös

Arvoisat kirkolliskokousedustajat,

Viime vuoden tilinpäätöksessä on luonnollisesti monia mielenkiintoisia havaintoja, mutta haluaisin nostaa omassa puheenvuorossani esiin niistä yhden: Vuonna 2023 kirkko eli hiippakunnat ja palvelukeskus käyttivät 140 000 euroa erinäisiin matkakuluihin. Vuoden jokaisena päivänä joku kirkon työntekijä on käyttänyt 400 euroa matkustamiseen. Samalla rahalla maksaa esimerkiksi kuukauden ajan auton leasing-sopimusta tai lentää edes takaisin Dubaihin. Viime vuonna oli toki kirkon juhlavuosi, mutta sekään ei kaikkia matkakuluja selitä. Yhteenkin kesäpraasniekkaan Helsingin seurakunnassa kirkon työntekijät saapuivat komealla vuokramersulla, jonka yhden viikonlopun vuokra on jo melkein yhden työntekijän kuukausipalkka.

Kirkolle maksettava valtionapu on ensi vuoden budjetissa 400 000 euroa aiempaa pienempi. Kirkollishallituksen esitys on, että tämä raha kerätään jatkossa seurakunnilta suurempina keskusrahastomaksuina. Tulojen pienentyessä kirkon keskushallinnossa pitäisi voida pystyä miettimään muiden tulonlähteiden (eli seurakuntien) hyväksikäyttämisen lisäksi myös menojen pienentämisen mahdollisuutta.

Oma aloitteeni matkustussäännön laatimisesta on yksi pieni käytännön keino kasvavien kustannusten hillitsemiseen. Vielä tärkeämpää olisi nykytilanteessa kriittisesti arvioida keskusrahastomaksujen kokonaisuutta, kuten kirkolliskokous viime vuonna päätti. Valitettavasti taloustyöryhmän valmisteleva raportti ei vastaa kirkolliskokouksen tai kirkollishallituksen tehtävänantoa, emmekä ole näin vuotta myöhemmin päässeet asian selvittämisessä juurikaan eteenpäin.

Ensi vuoden budjetissa vedetään nyt suuntaviivoja sille, miten kirkon taloutta tasapainotetaan pienenevien tulojen aikana. Kirkolliskokous on jo vuonna 2015 päättänyt kustannussäästöjen linjauksista, mutta tämäkin päätös lienee jäänyt toimeenpanematta. Taloustyöryhmä tämän vuoden raportissaan aivan oikein esittääkin, että olisi aika tehdä rohkeita päätöksiä.

Arvoisat kirkolliskokousedustajat

Kaikki olemme tietoisia tulevalle vuodelle kirkolle annettavan valtionavun merkittävästä leikkauksesta. Tätä onasteltiin jo vuoden 2015 kirkolliskokouksen asiassa yhdeksän, jossa todettiin, että Suomen ortodoksisen kirkon tulee pystyä sopeuttamaan toimintaansa ja sen kustannuksia olosuhteiden muuttuessa. Päätösesityksessä arveltiin myös, että todella suuria mahdollisia haasteita eli siis – ongelmia – muodostaisivat kirkon verotulojen yllättävä väheneminen ja valtionavun merkittävä väheneminen.

Nyt tuo viimeksi mainittu on tapahtunut, eikä asia tule muuttumaan jatkossakaan kuin vain negatiivisempaan suuntaan. Tulevan vuoden talousarvioon tullutta aukkoa on laaditussa budjetissa täytetty keskusrahastomaksuilla, kuten talousarvion perusteluissa todetaan. Se ei kuitenkaan ole linjassa vuoden 2015 kirkolliskokouksen päätettyjen kustannussäästöjen linjausten kanssa. Mainitun kirkolliskokouksen edelleen voimassa oleva päätös antaa peräti kaksitoista säästökohdetta. Nämä ovat kuitenkin jääneet vuoden 2025 talousarviota laadittaessa huomioimatta, ja epäilen riittävätkö talousvaliokunnalle tulevat pari päivää muokata budjettia linjauksia vastaavaksi. Nähdäkseni talousvaliokunnan on joidenkin tässä kokouksessa päätettävien talousvaikutusten lisäksi mahdollista sen sijaan vain laskea, minkä prosenttiosuuden leikkaus muodostaa kokonaisbudjetista, onko se sitten kolme vai viisi tai jotain muuta, ja jättää leikkausten tekeminen ohjeistetusti kirkollishallituksen toimihenkilöille.

Lähetekeskustelu asia 9 (Selvitys Suomen ortodoksisessa kirkossa vuoden 2021 alussa toimenpannun seurakuntarakenteen uudistuksen vaikutuksista)

Arvoisa puheenjohtaja, isät esipaimenet, kunnioitetut kirkolliskokousedustajat

Kirkon tuoreesta barometritutkimuksesta käy ilmi, että kirkkomme hallintouudistukseen suhtaudutaan kriittisesti, sillä vain kolme prosenttia vastaajista katsoi uudistuksen muuttaneen kirkon toimintaa myönteiseen suuntaan. Kritiikin mukaan hallinnonuudistuksen toteutus ja toiminnan realiteetit ovat ontuneet eikä vaikutusarvioita ole tehty.

Barometrin lisäksi kirkossamme tehtiin vuoden 2021 alussa selvitys seurakuntarakenteen uudistuksen vaikutuksista. Siinä vertailuvuosina pidettiin vuosia 2019 ja 2022. Tarkoituksena oli selvittää, onko toiminta parantunut liitosta edeltäneeseen tilanteeseen nähden aiemmin itsenäisillä seurakunta-alueilla, ja millä tavoin muutos on vaikuttanut vastaanottajaseurakuntiin.

Selvityksen mukaan hallinnon tehostuttua hallintotehtävät ovat helpottuneet jossain seurakunnissa ja vapauttaneet resursseja ydintehtäviin. Lisäksi todetaan, että suurimmassa osassa seurakuntia hengellisten työntekijöiden määrä on pysynyt liitoksia edeltävällä tasolla, mutta joissakin seurakunnissa hengellisen työntekijöiden määrä on vähentynyt, mikä selvityksen mukaan vaikuttaa toimintaan. Erikseen mainitaan, että liitoksen myötä kasvaneen hallintotaakan vuoksi seurakuntiin on palkattu hallintohenkilöitä ja jätetty hengellisen työn tekijöiden paikkoja täyttämättä.

Yleisesti ottaen sekä selvityksen että barometrin perusteella hallinnonuudistuksen koetaan lisänneen paikallistasoilla hallinnollista taakkaa. (Käytän tässä esimerkkinä Joensuun ortodoksisista seurakuntia). Myös meillä Joensuussa hallinnon työmäärä on lisääntynyt huomattavasti jo pelkästään lakisääteisten velvoitteiden kasvaessa. Kuten selvityksessä todetaan, useimmissa seurakunnissa erityisesti kirkkoherrojen työmäärä on kasvanut. Myös muiden työntekijöiden kuormitus on tämän myötä lisääntynyt.

Toisaalta kysymys on siitä, miten työ ja hallintovastuut priorisoidaan ja järjestetään hallinnonuudistuksen jälkeisessä tilanteessa. Joensuussa tahdoimme pureutua aktiivisesti siihen, miten voimme vapauttaa resursseja ydintehtäviin, talous huomioiden.

Hallinnonuudistuksen myötä hallinnolliset tehtävät sitoivat Joensuun seurakunnassa ensi alkuun sekä kirkkoherran että kappeliseurakunnan papin hyvin vahvasti, mikä puolestaan merkittävästi kuormitti muita hengellisen työn tekijöitä.

Joensuussa haasteeseen vastattiin palkkaamalla hallintohenkilö. Tämä kevensi kirkkoherran hallintokuormaa valmistelun osalta, mahdollisti hänen osallistumisen myös seurakuntatyöhön ja antoi tilaa johtaa työyhteisöä paremmin. Lisäksi muutos vapautti muita työntekijöitä perustehtäviinsä. Maltillisella työvoiman vähennyksellä varauduimme rakennemuutoksiin, sillä Joensuussa joudumme väistämättä huomioimaan väestörakenteen

muutosten takia budjetteihin hiipivän alijäämän, vaikka teemme aktiivisesti työtä seurakuntakasvun eteen.

Joensuussa tehty muutos on jo nyt osoittautunut käytännössä oikean suuntaiseksi. Sillä on ollut positiivisia vaikutuksia työilmapiiriin ja seurakuntatyöhön. Hallintotyöntekijän palkkaamisella vapautettiin työaika noin 1,5 työntekijän verran hengelliseen työhön ja samalla saatiin kirkkoherran avuksi koulutettu hallinnon ammattilainen. Näiden toimenpiteiden lisäksi allekirjoittanut kirkkoherra aloitti tänä vuonna johtajuuskoulutuksen.

Joensuussa työparin vähentämisen vaikutus oli siten ainoastaan 0,5 työntekijää. Vähennystä kompensoi alueellinen muuttoliike väen siirtyessä keskuksiin ja tiettyjen kirkollisen työn tarpeiden väheneminen tietyillä alueilla. Myös jumalanpalveluskalenteri rytmitettiin aiempaa paremmin ja tehokkaammin. Joensuussa positiiviseen muutokseen ovat epäilemättä vaikuttaneet myös onnistuneet rekrytoinnit, työntekijät itse sekä osaavat luottamushenkilöt. Paljon on silti vielä tehtävää. Prosessi on kesken, ja kysymys on jatkuvasta matkanteosta.

Valitettavasti kirkossamme elää yhä käsitys, jonka mukaan kirkkoherran pitää hoitaa koko hallinto, valmistella esille tulevat asiat ja toimia niiden esittelijänä, olla työyhteisön johtaja ja palvella papin tehtävissä - kaikki tämä työajattomana työntekijänä. Ero on suuri verrattuna vaikkapa julkiseen hallintoon. Joensuussa tätä ansaa on oikeilla toimilla pyritty välttämään.

Ratkaisut tuskin voivat olla samankaltaisia kaikissa seurakunnissa: niitä on räätälöitävä tilanteen mukaan, eivätkä seurakunnat ole tässä kilpajuoksussa toistensa kanssa.

Hallinnonuudistuksessa on tuskin peruutusvaihdetta. Huomiota olisikin nyt kiinnitettävä uudistuksen heikkojen kohtien vahvistamiseen, kuten, muutamia mainitakseni, hengellisen työn resurssien vapauttamiseen ja hallinnollisen osaamisen kehittämiseen. Nämä toimet on tehtävä paikallisesti ja alueellisia erityispiirteitä ja -tarpeita sekä taloutta tarkkaan lukien.

Haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota myös sekä tehdyn selvityksen että barometrin muutamaankin heikkoon kohtaan. Seurakunnanuudistuksesta tehdyssä selvityksessä ongelmana on se, että siinä määritellyt aikarajat eli vuodet 2019 ja 2022 ylittyvät ja ulottuvat nähtävästi vuoteen 2023. Tämä vääristää tutkimustuloksia. Mielestäni tällaiset selvitykset tulisi jatkossa tehdä ainoastaan akateemisella otteella laadittuina barometrikyselyinä. Barometrissa ongelmana on taas vastaajien alhainen määrä. Huomioni kiinnittyy erityisesti kirkkoherrojen vastausprosenttiin, joka oli 40. Luku näyttää suurelta, mutta tarkoittaa, että vain neljä kirkkoherraa kymmenestä vastasi niin tärkeään kyselyyn. Jatkossa ainakin kaikki kirkkoherrat tulisi velvoittaa työnsä puolesta vastaamaan näin merkittäviin kyselyihin.

Asia 9.

Liite 10

Metropoliitta Arseni

Arvoisat kirkolliskokousedustajat

Tein vuoden 2022 kirkolliskokoukselle aloitteen selvittää mitä taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia seurakuntauudistuksella on ollut liitoksiin osallistuneisiin seurakuntiin. Talouden osalta liitokset eivät toistaiseksi ole tuoneet taloustyöryhmän selvityksen mukaan vielä negatiivisia muutoksia, mutta ounastelen niitäkin olevan edessä, sillä köyhän kanssa yhteen menevä rikas ei siitä vaurastu, vaan päinvastoin.

Rovasti Iivo Suvannon selvitys kohdistui poikkeukselliseen ajanjaksoon, jota värittivät korona ja sotapakolaiset, joten se tuskin antaa selkeää kuvaa kaikista liitosten hyödyistä ja haitoista. Suurimpana puutteena näen sen, ettei selvitys kuvaa sitä, lisääntyikö pastoraalinen työ ja jumalanpalveluselämä niissä toimipaikoissa, joista hallinnollinen vastuu poistui. Selvitysmies toteaaakin puutteeksi, että kirkolta puuttuu jumalanpalvelusten tarkka ja yhdenmukainen tilastointi. Näin ollen en kannata hänen esitystään, että kirkolliskokouksen päätöstä uudistuksen vaikutuksien seurannasta kahden vuoden välein muutettaisiin. Sen sijaan ehdota, että kirkollishallitus velvoitetaan laatimaan tilastointimenetelmä, joka on tarkka ja yhdenmukainen. Seurakuntarakenteen uudistaminen ei ole pelkkä taloudellinen asia, vaan koskettaa kirkollisen työn ydintä eli jumalanpalveluselämää ja siten kirkon rivijäseniä. Sen johdosta en myöskään näe hyvänä ajatusta, että jatkotyöskentely tapahtuisi taloustyöryhmän työnä, jolloin kirkollisveroa maksavien seurakuntalaisten tarpeet, eli jumalanpalveluselämä ja toimitukset, jäävät väistämättä toisarvoiseen asemaan.

Liite 11

Lähetekeskustelupuheenvuoro / Jefim Brodkin

asia 9 raportti hallinno uudistuksesta

Arvoisat kirkolliskokousedustajat,

Vuoden 2022 kirkolliskokous linjasi kunnianhimoiset tavoitteet seurakuntien yhdistelyä seuranneiden muutosten tutkimiselle. Selvityksessä piti muun muassa vertailla keskenään seurakuntien erilaisia toiminta-alueille sekä kappeliseurakuntamallia, vertailla piti myös liittyneitä ja vastaanottaneita alueita keskenään sekä myös seurakuntiin, joissa ei ole tapahtunut liitoksia. Selvityksessä olisi pitänyt myös tarkastella sitä, miten seurakuntien työntekijöiden, etenkin pappien ja kanttorien työpanosta on vapautunut hallinnon keskittämisen myötä seurakunnan perustehtävien, etenkin jumalanpalvelusten toteuttamiseen. Kvantitatiivisten mittareiden lisäksi olisi pitänyt tarkastella myös sitä, kohdentuuko työntekijöiden työpanos tarkoituksenmukaisella eli seurakuntalaisia mahdollisimman hyvin palvelevalla tavalla.

Selvitys vastaa sille annettuihin tavoitteisiin vain osittain ja joihinkin ei ollenkaan. Selvityksestä ei käy ilmi, minkälaisia toiveita seurakuntien jäsenillä on ollut seurakuntien yhdistymiseen liittyen ja miten esimerkiksi osallisuuden kokemukset ovat muuttuneet. Selvityksessä kuitenkin nostetaan esiin huoli siitä, että seurakuntien yhdistämiselle asetetut tavoitteet eivät ole juurikaan toteutuneet ja monissa seurakunnissa uudistuksesta on aiheutunut jopa enemmän haittaa kuin hyötyä. Selvityksessä tai kirkollishallituksen esityksessä ei kuitenkaan taloustyöryhmän osuutta lukuun ottamatta ole mitään toimenpide-ehdotuksia siitä, mitä nyt pitäisi tehdä, kun nämä ongelmat on tunnistettu.

Kirkolliskokoukselle on tänä vuonna tehty kaksi aloitetta, jotka nähdäkseni pyrkivät vastaamaan tähän kysymykseen. Toisessa aloitteessa esitetään keskustelua ja selvitystä hiippakuntien tehtävistä, työnjaosta ja rakenteesta. Suomen ortodoksisella kirkolla on kolmen päivän päästä tähän aikaan uusi arkkipiispa, jonka johdolla kirkko voi rohkeasti aloittaa matkan eteenpäin. Nyt on se käännekohta, jossa voidaan jättää taakse vanhentuneet ajatusmallit ja toimintatavat ja sen sijaan avoimin mielin rakentaa kirkkoa tulevaisuuteen tähdäten.

Toisessa aloitteessa esitetään ratkaisumallia seurakuntalaisten osallisuuden kokemuksen vähenemiselle ehdottamalla pyhäkkökeskeisen mallin käyttöönottoa. On nähdäkseni suorastaan vastuutonta, että kirkolliskokous on ensin ajanut seurakuntien yhdistämistä, nyt selvityksessä

todennut sen monilta osilta epäonnistuneen tavoitteissaan ja sitten kuitenkin seurakunnat jätetään oman onnensa nojaan, ilman mitään konkreettista suunnitelmaa tilanteen parantamiseksi. Kirkolliskokouksella on oikeus, mahdollisuus ja mielestäni myös velvollisuus kannustaa nyt yhdistymisten kanssa kamppailevia seurakuntia kehittämään toimintaansa tarjoamalla apuaan pyhäkkökeskeisen toiminnan käynnistämiseksi. Tämä vaatii resursointia esimerkiksi pilottihankkeita varten, jotta kehitystyössä säilyy tutkimuksellinen ote ja hyväksi havaitut toimintatavat voidaan mallintaa muitakin hyödyttäväksi käytänteiksi. Väitän, että kirkkomme kohtalonkysymys tulee olemaan nimenomaan se, miten seurakuntalaisten osallisuuden kokemus saadaan säilytettyä pyhäkköyhteisöjen tasolla.

Asia 11.

Liite 12

Metropoliitta Arseni

Arvoisat kirkolliskokousedustajat

Edustaja Tservinskij-Matsin vuoden 2023 kirkolliskokoukseen tekemä aloite ikonimaalausperinteen kirjaamisesta kirkkojärjestyksen 94 §:ssä mainittuihin seurakunnan neuvoston tehtäviin ei ole kannatettavaa ainakin kahdesta syystä. Ensiksikin ikonimaalaus on aina ollut ja tulee jatkossakin olemaan kaupallista ja elinkeinotoimintaa, eikä verrannollinen ja yhteismitallinen seurakunnan kirkkomusiikki-, kasvatust-, ja diakoniatoiminnan sekä seurakunnan tiedotustoiminnan järjestämisen kanssa. Jos ikonimaalaus otetaan osaksi seurakunnan neuvostojen järjestämistehtävää, on sen kanssa samanarvoisena otettava myös kirkkotekstiilit ja liturgiset esineet, joihin seitsemännen yleisen kirkolliskokouksen jatkokokouksen pöytäkirjan mukaa tulee kuvata ikoneja.

Toiseksi ikonimaalaus on eräissä, mutta ei suinkaan kaikissa, kirkkomme seurakunnissa tapahtuvaa harrastustoimintaa, eikä se voi olla kirkon seurakuntavaltuustojen järjestettäväksi kuuluvaa toimintaa ja tavoitesuunnitelman tarkoittamaa kirkon kulttuuriperinnöstä ja elävästä traditiosta huolehtimista. Siihen ei yksinkertaisesti ole kaikilla seurakunnilla ikonimaalauksen osalta minkäänlaisia edellytyksiä eikä seurakunnilla ole mitään sanavaltaa sen paremmin opettajan valinnan kuin oppisisältöjenkään osalta paikkakunnan kansan- tai kansalaisopiston opetukseen, johon joillain paikkakunnilla kuuluu myös eri tasoisesti opetettu ikonimaalaus.

Asia 12. Kirkollishallituksen selvitys kirkolliskokoukselle: Ortodoksisesta kirkosta annetun lain sekä kirkkojärjestyksen uudistushankkeen jatkaminen

Jaakko Vainio

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Puheenvuoroni koskee ensisijaisesti asiaa 12, mutta sivuaa osittain myös asiaa 21 pyhäkkötoimintamallin osalta, sekä asiaa 24, aloitteessa esitetyn hiippakuntien määrän tarkastelun osalta.

Tässä kirkolliskokouksessa on käsiteltävänä joitakin säädösmuutoksia. Näiden muutosten voimaan saattaminen vastaa akuuteimpaan muutostarpeeseen.

Tarve OrtKL:n ja OrtKJ:n laajaan tai kokonaisuudistukseen on ehdottomasti olemassa. Uudistukseen ei kuitenkaan kannata ryhtyä mikäli meillä ei ole samalla valmiutta muuttaa kirkkomme toiminnallista ja hallinnollista rakennetta vastaamaan paremmin kirkon perinteistä olemusta.

Nykyinen rakenne, jossa meillä on hiippakunnissa kahdesta viiteen hallinnollista ja laajaa alueellista seurakuntaa on varsin kaukana kirkkomme perinteestä. Meillä on Suomessa vain muutama yksikkö, joita kutsumme seurakunnaksi. Nämä pitävät sisällään kymmeniä todellisia seurakuntia, joita emme voi kutsua nimellä seurakunta. Nykymalli hämärtää ymmärrystämme siitä mikä on todellinen seurakunta.

Tässäkin kirkolliskokouksessa on käsiteltävänä aloite, jossa esitetään toimivan pyhäkkötoimintamallin luomista ja sen käyttöönottoa. Tämäkin hyvää tarkoittava aloite osaltaan kertoo meille nykyisen rakenteen toimimattomuudesta. Sen sijaan, että yritämme paikkaamalla korjata nykyisen rakenteen ongelmia, meidän tulisi mieluummin muuttaa itse rakenteita.

Yksi merkittävä ongelma nykyisessä rakenteessa on se, että hiippakunnan piispa on kaikessa ikään kuin ulkopuolinen. Nykyisten säädöstemme mukaisesti piispan tehtävänä on antaa kerran vuodessa lausunto seurakunnan talousarviosta sekä toiminta- ja taloussuunnitelmasta.

Seurakunnantarkastusten yhteydessä piispa voi toki antaa ohjausta seurakuntien toimintaan ja samaan asiaan voidaan jälleen palata kenties viiden vuoden kuluttua seuraavassa tarkastuksessa. Nykyisissä säädöksissämme hiippakunnan piispan johtaminen suhteessa henkilöstöön rajoittuu lähinnä kurinpidolliseen kaitsentaan ja toimimiseen esimiehenä kirkkoherrojen, pappien, diakonien ja kanttorien vuosilomiin ja työvapaisiin liittyvissä asioissa. Nykyisten säädöstemme perusteella piispan tehtäväksi jää siis lähinnä ohjauksen ja ohjeiden antaminen, ei organisaation johtaminen! Meillä Suomessa käytännössä siis kirkkoherrat hoitavat kirkon ymmärryksen mukaan piispalle kuuluvaa tehtävää ilman piispan vihkimystä ja piispat tarkastelevat toimintaa sekä antavat ohjausta ja määräyksiä ilman säädöksiin pohjautuvaa valtaa ja vastuuta.

Mikäli haluamme yhä olla Ortodoksinen Autonominen kirkko, emmekä vain hiippakunta Ekumeenisen patriarkaatin alaisuudessa, tulee meillä jatkossakin olla kolme hiippakuntaa ja näiden hiippakuntien piispoista koostuva oma kotimainen piispainkokous.

Uudistuksen tavoitteena tulee olla rakenne, jossa kirkkomme Suomessa jakaantuu kolmeen hiippakuntaan, Näiden hiippakuntien tulisi olla oikeushenkilöitä ja niillä tulisi olla myös veronkanto-oikeus ja nykyisin seurakunnille kuuluvat velvoitteet. Seurakuntia taas tulisi olla useita kymmeniä.

Tässä rakenteessa hiippakunnan hallinnon ylin päättävä elin olisi vaalilla valittava maallikoista koostuva valtuusto, jonka itseoikeutettuja jäseniä olisivat hiippakunnan piispa ja kenties yksi seurakuntien esimiespapeista. Toimeenpaneva ja valmisteleva elin olisi hiippakunnan piispan tai yhden esimiespappin johtama neuvosto, jonka jäseniä olisivat esimerkiksi jokaisesta seurakunnasta esimiespappi ja yksi maallikkojäsen. Seurakunnissa olisi oma seurakunnan esimiehen johdolla kokoontuva maallikoista koostuva seurakunnan neuvosto. Tässä on muistettava, että ilman paikallistason toimivaltaa ja vastuuta seurakunnan ei ole mahdollista toimia aidosti paikallisesti.

Ortodoksisten pappien liitto on vuonna 2018 julkaissut kirkolliskokousedustajien Lampropouloksen, Sidoroffin ja Sundkvistin kirjoittaman pamfletin ”Mikä on seurakunta”. Kannustan kaikkia kirkolliskokousedustajia tutustumaan julkaisuun. Pamfletissa ehdotettu hiippakuntavetoinen malli on hyvin lähellä edellä hahmottelemani rakennetta. Säädöstemme uudistamisen lähtökohtana tulee olla jokseenkin edellä esittämäni ja edustajien Lampropouloksen, Sidoroffin ja Sundkvistin kirjoittamassa pamfletissa mainitun rakenteen kaltainen kirkollinen organisaatio. Tällä tavalla voimme yhdistää kirkkomme perinteen ja suomalaisen yhteiskunnan asettamat vaatimukset ja samalla vahvistaa seurakuntayhteisöjä ja lisätä yhteisöllisyyttä sekä paikallisen seurakuntayhteisön vaikuttamismahdollisuuksia kirkkomme perinteen asettamissa raameissa.

Kirkossamme on puhuttu hallinnon uudistamisesta vuosikymmeniä ja hallinnon uudistusta on toteutettu vuosia. Olemme yhdistäneet seurakuntia, keskittäneet joitakin toimintoja ja yrittäneet kehittää toimintamallejamme. Tämä kaikki on tapahtunut ilman todellista rakenteiden uudistamista. Nyt on aika jatkaa aloittamaamme muutosprosessia. Nyt on aika muuttaa kirkkomme rakenteita siten, että ne aidosti yhdistävät ortodoksisen kirkon perinteen ja suomalaisen yhteiskunnan vaatimukset. Tämä on se todellinen syy mihin tarvitsemme lainsäädäntömme kokonaisvaltaista uudistamista ja tämän vuoksi meidän on se yhdessä tehtävä!

Asia 12.

Liite 14

Elina Palola

Arvoisa puheenjohtaja, isät Esipaimenet, hyvät edustajakollegat, kuluneena syksynä minulla oli ilo ja kunnia vierailla kulttuurikeskus Sofiassa Helsingissä ja tavata siellä isä Ambrosius. Sain häneltä kulttuurikeskuksen julkaisun ”Valon portailla”, jonka lukeminen oli osa valmistautumistani tähän kirkolliskokoukseen. Isä Ambrosius muistuttaa meitä siitä, että kirkon uskottavuus on teoissa. Ja että saamme olla kiitollisia siitä, että kirkkomme Suomessa elää länsimaisessa, kansanvaltaisessa yhteiskunnassa. Toimiva tasapaino kirkon hallinnon ja demokraattisen yhteiskunnan välillä on samalla myös vastapaino nationalistisille myynteille ja yksinvaltaiselle keskusjohtoisuudelle, jotka monessa Euroopan kirkossa ovat nostaneet päätään.

Suomen ortodoksinen kirkko toimii sekä uskonnollisena yhteisönä osana maailmanlaajuisia ortodoksista kirkkoja että suomalaisena julkisoikeudellisena yhteisönä Suomen lakien mukaisesti. Julkisen vallan edustajana kirkon on noudatettava maamme perustuslain mukaisia kansanvaltaisuuden, oikeudenmukaisen menettelyn ja hyvän hallinnon vaatimuksia.

Olemme siis osa suomalaisen demokratian ja hallinnon koneistoa. Niinpä me täällä kirkolliskokouksessa emme myöskään itse säädä lakeja, vaan voimme tehdä niitä koskevia aloitteita ja ehdotuksia opetus- ja kulttuuriministeriölle, joka oman käsittelynsä jälkeen vie ehdotuksen hallituksen esityksenä eduskunnan käsiteltäväksi. Eduskunta tarkistaa huolellisesti esimerkiksi esityksen perustuslainmukaisuuden. Säädösten valmistelu erilaisine vaiheineen on vaativaa, paljon keskustelua ja erilaisten näkemysten kuulemista ja huomioon ottamista vaativaa työtä.

Näin ollen ei lopultakaan ollut kovin yllättävää, ettei uuden toimikauden ensimmäinen kirkolliskokous ollut viime vuonna valmis sille annettua lakiehdotusta hyväksymään. Valitettavasti minkäänlaista keskustelua lakivaliokunnan mietinnöstä ei käyty eikä valiokunnalla ollut kiireellisen käsittelyaikataulun vuoksi mitään mahdollisuuksia kirjoittaa perustelutekstejä. Niinpä moni asia tulkittiin väärin, ja olenkin kuluneen vuoden aikana saanut oikoa monta väärinymmärrystä siitä, mikä oli lakivaliokunnan tahto.

Kun nyt tässä kokouksessa lähdemme pohtimaan lakiuudistuksen etenemistä, jota koskevia kysymyksiä meille on asian 12. liitteessä esitetty, on syytä edetä kaikissa vaiheissa avoimen keskustelun ja vuoropuhelun merkeissä. Kiireellä ei tätä asiaa kannata pilata, eikä myöskään minkäänlaisella vastakkainasettelulla.

Juridisista linjauksista on tärkeää keskustella valtioneuvoston edustajien, erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön, kanssa jo valmistelun aikana. Yksi tärkeä kysymys on, mistä asioita voi säätää pelkästään kirkkojärjestyksessä ja mitkä asiat taas vaativat lain tasoista säätämistä. Kirkkojärjestys ei ole säädöshierarkkisesti lain tasoinen, vaan siinä on kyse Suomen säädöskokoelmassa (188/2000, 6 §:ssä) tarkoitetusta ”muusta päätöksestä” (HE 59/2006 vp, s. 17).

Lainvalmistelusta vastaavien ministeriöiden velvollisuutena on aina varmistaa ainakin ns. pakolliset asiat eli lainsäädännön ajantasaisuus liittyen yksilöiden oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi oikeusturvaan ja henkilötietojen suojaan liittyviä asioita.

Kirkon sisäistä toimintaa määrittelee sen jäsenistöön rajautuva vuosisatainen kanoninen perinne. Sitä on tulkittava tietoisena perinteen kokonaisuudesta, sen syntyminen asiayhteydestä ja ajankohdasta. Tämä ei kuulu valtioneuvostolle eikä eduskunnalle. Kanonit on kuitenkin laissa sovitettava vastaamaan suomalaisen yhteiskunnan oikeusturvavaatimuksia. Tämäkin kokonaisuus vaatii huolellista perehtymistä ja avointa keskustelua, jotta lopputulos on kaikille selkeä ja ymmärrettävä.

Työtä on siis vielä edessä. Rohkenen kuitenkin lakivaliokunnan puheenjohtajana vastata myöntävästi meille kirkolliskokousmateriaalissa (liite 12) esitettyyn kysymykseen siitä, voiko lakia laatia niin, että lukija saa siitä oikean ja riittävän käsityksen kirkon toiminnasta.

Arvoisa kirkolliskokousväki, meillä on seuraavien päivien aikana edessämme monia tärkeitä päätöksiä. Niiden tekemisessä on hyvä muistaa ekumeenisen patriarkka Bartolomeoksen viimesykyinen vierailu, jonka aikana hän kehotti meitä suomalaisia pysymään avoimina maailmalle ympärillämme ja ottamaan muutokset vastaan vailla pelkoa.

Kirkolliskokousaloite naisdiakonaatin mahdollisuudesta sekä naisten kirkollisesta asemasta

Korkeasti pyhitetty isä esipaimen, kunnioitetut esipaimenet, isät, äidit ja sisaret, arvoisat kirkolliskokousedustajat.

Kiitän kirkollishallitusta asian käsittelystä ja valmistelusta. Muutetuissa perusteluissa mainitaan, että asian tiimoilta käydään jatkuvasti keskustelua Suomen ortodoksisessa kirkossa ja että tämä keskustelu palvelee kirkon etua, hyvä niin. Keskustelua on käyty kuitenkin jo tarpeeksi kauan ja nyt olisi korkea aika alkaa toimia.

Haluaisin myös kiittää muutaman viikon takaisesta hienosta seminaarista asiaan liittyen, jonka toivottavasti mahdollisimman moni on kuunnellut ja tutustunut aiheeseen. Kiitokset myös Lintulan luostarin tuoreelle julkaisulle "Lastenlastemme kirkko" jonka on kirjoittanut teologian professori Carrie Frederick Frost. Suosittelen kaikkia tutustumaan kirjaan ajatuksella ellette ole sitä jo tehneet. Lainaan kirjaa useassa kohdassa.

Patriarkka Bartolomeos on ymmärtänyt ja todennut että naisissa on kirkon voima. Onhan itse Jumalansynnyttäjä koko kirkon symboli ja äiti jota kunnioitamme ja rakastamme koko sydämeistämme. Varhaiskirkon aikana naisia toimi johtavissa asemissa seurakunnissa, aikana jolloin kulttuuriset rajoitteet olivat suurempia kuin nykyään. Kirkollisesti vihittyjen diakonissojen joukko palveli yhteisöjä liturgisesti ja sielunhoidollisesti. Miksi sitten naisten kirkollinen asema ja rooli nykypäivänä on se mitä se on? Tämä taas on ihan toinen kysymys ja keskustelunaihe miten tähän tilanteeseen on päädytty. Nyt kuitenkin voimme miettiä mitä voisimme tehdä asialle. Kyseinen aihe herättää monissa vahvoja tunteita ja reaktioita, samalla myös kysymyksiä. Haluaisin rohkaista tarkastelemaan aidosti avoimin mielin asiaa kirkkomme vahvuuksista ja mahdollisuuksista käsin.

Patriarkka Bartolomeos totesi viimeisimmän vierailunsa yhteydessä pitämässään "Suomen ortodoksinen kirkko - seuraava vuosisata"-puheessaan: Kirkkonne on esimerkillinen kirkko, malliyhteisö. Samalla hänen pyhytensä kehui kirkkomme ainutlaatuisuutta ja inklusiivisuutta, kuinka kirkon elämässä on mukana kaikki sukupuoleen katsomatta. Hän myös muistutti ja neuvoi meitä ylläpitämään avoimuuden, inklusiivisuuden ja nuoruuden henkeä.

Mielestäni näitä sanoja voisi tulkita rohkaisuna ja suuntaa näyttävänä toimimaan ennakkoluulottomasti vaikealtakin tuntuissa kysymyksissä. Nykypäivän sekä

tulevaisuuden lapset ja nuoret ovat entistä tiedostavampia erilaisissa kysymyksissä mitä tulee oikeudenmukaisuuteen, tasapuolisuuteen, ihmisoikeuksiin, rooleihin ja roolimalleihin jne. Kyseinen aihe ja siihen liittyvä tilanne pohjimmiltaan on juuri tasa-arvo-, tasavertaisuus- ja ihmisoikeuskysymys. Se miten näihin kysymyksiin vastataan ja miten ne ratkaistaan, voi olla monelle nuorelle kynnyskysymys haluaako pysyä kirkon jäsenenä. Näkisin että juuri näinä maailman aikoina, jolloin pimeyden voimat, polarisoituminen, monien yhteisöjen ja kokonaisten valtioiden taantumukselliset päätökset ja eristäytyminen tarvitsee naisten tasapainottavaa, myötätuntoista ja hoitavaa otetta korjaamaan tilannetta. Naisilla on elämän antamisen ja ylläpitämisen ymmärrys, josta hyötyisi koko kirkko ja koko planeetta.

Ortodoksisen kirkon kristologisen orientaation mukaan naiset sekä miehet on *molemmat* luotu Jumalan kuvaksi ja kaltaisuudeksi ja *molemmat* on kutsuttu jumalallistumaan. Kuten tutkija Paulina Kollentai toteaa: "Ortodoksisessa opetuksessa miehet ja naiset ovat yhdenvertaisia Jumalan edessä ja heillä on sama ihmisyyys. Tämä vaikuttaisi olevan täydellinen perusta sille, että edistettäisiin naisten täyttä osallisuutta kaikilla pappeuden ja palvelun aloilla." Institutionaalinen ortodoksinen kirkko ei ole koskaan täysin toteuttanut tätä ihannetta. Lopputulos on yksinkertainen: ortodoksinen teologia kaikessa täyteydessään vahvistaa naisten arvon ja ihmisyyden, mutta käytännössä, opetuksissaan ja rakenteissaan kirkko jää tavoitteesta.

Ekumeenisen patriarkaatin julkistamassa asiakirjassa "Maailman elämän edestä" todetaan: "Kirkon on myös jatkettava pohdintaa, miten naiset voisivat parhaiten osallistua Kristuksen ruumiin rakentamiseen, ja tähän pohdintaan kuuluu myös kysymys naisdiakonaatin palauttamisesta nykyaikana"

Vihittyjen naisdiakonien tehtävää ei koskaan kielletty tai virallisesti lopetettu. Diakonissojen määrä alkoi kuitenkin vähetä 1100-luvulla. Tähän ovat vaikuttaneet varmasti monet asiat mutta sekin on eri keskustelu. Mihinkään nk. alemman papiston tehtäviin ei liity kanonista, teologista tai sielunhoidollista kieltoa naisten osallistumiselle. Samoin myöskään ei ole mitään syytä, miksi kielletään tyttöjen palveleminen poikien rinnalla alttarissa ns. ponomarina. Kun ortodoksinen yhteisö näkee yksinomaan poikia eikä tyttöjä kunnioitettavan alttaripalveluksella ja liturgisella kokemuksella, tämä jatkaa ikuisesti sitä vääristynyttä käsitystä, että tytöt - ja siksi myös naiset - ovat arvottomia ja sopimattomia palvelutehtäviin paikallisessa kirkossa ja kirkossa yleensäkin toisen luokan kansalaisia.

Ei tarvitse mennä alkukirkon aikoihin saakka vaan meiltä löytyy Suomesta paikallisen kirkon historiasta sadan vuoden takaa joukko naisia, jotka toimivat seurakuntasisarina. Alunperin heistä käytettiin nimitystä diakonissa ja tähän tehtävään heidät siunattiin liturgisesti.

Naisdiakonaatin elvyttämisestä olisi se lisähyöty, että se väistämättä elvyttäisi koko diakonaattia kiinnittämällä siihen huomiota ja antamalla sille arvostusta. Vihityt diakonissat olisivat osa kokonaisuudessaan uudelleen elpynyttä ja tervettä diakonaattia ja tämä edistäisi ortodoksisen kirkon diakonista missiota. Kirkon diakoninen missio, kirkon palvelueetos, on itse asiassa alkuperäinen kirkko ja Jumalan valtakunnan täydellisin ilmaus maan päällä.

Toivonkin että perustettava työryhmä selvittäisi millaisia uudistustarpeita nykyhetkestä nousee diakonin tehtävänkuvan ja diakonin viran kehittämiseksi ja millä tavalla nämä tarpeet liittyvät kysymykseen naisten tehtävistä ja rooleista kirkossamme.

Lopuksi toivon piispoilta, erityisesti tulevalta arkkipiispalta, rohkeutta edistää asiaa. Lainaan vielä apostoli Paavalin sanoja: "Yhdentekevää, oletko mies vai nainen, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi".

Asia 13.

Liite 16

Metropoliitta Arseni

Aloite herättää myönteisiä ajatuksia, mutta myös monia kysymyksiä, joihin on löydettävä vastaukset ennen minkäänlaisen ratkaisun tekemistä. Ensinkin on perehdyttävä naisdiakonaatin historiaan, eli mitä kaikkia tehtäviä heillä oli. Olisi myös löydettävä tieto, miksi tuosta vihkimyksestä on aikanaan luovuttu.

Aloitteessa mainitaan Aleksandrian patriarkaatin suoritetun naisdiakonien vihkimyksiä. Sieltä varmaan saadaan tietoa syntyneestä tarpeesta, vihkimiskaavasta ja muista käytännön asioista. Kyseinen paikalliskirkkohan ei meille kuitenkaan ole verrannollinen sen paremmin alueensa koon, jäsenmääränsä kuin ei myöskään asemansa puolesta. Meidän pieni autonominen kirkkomme voi toki olla valmistelemassa asiaa, mutta lopullinen ratkaisu tässä tarvitaan äitikirkolta, koska kysymys on nykyajalle uudesta vihkimyksen kategoriasta.

Vaikka laissa ortodoksisesta kirkosta todetaan myös hengellisten asioiden kuuluvan kirkolliskokoukselle (20§), mielestäni kysymys naisdiakoneista ei kuulu. Se on niin selvästi kirkon kanoniseen ja teologiseen perinteeseen kuuluva asia. On arveluttavaa, jos kirkolliskokous alkaa ottaa tämän tyyppiset kysymykset itselleen – eihän se voi niistä tehdä päätöksiä. Asian voi ottaa puheeksi oman hiippakuntapiispan kanssa, ja hän voi sen tarvittaessa viedä piispainkokoukselle.

Kirkollishallituksen esittelyssä todetaan, että kysymyksestä käydään jo nyt keskustelua jatkuvasti kirkossamme, minkä takia aloite tulee hyväksyä. Emme tiedä sitä, kuinka laajasti jäsenemme miettivät tätä asiaa. Selvää on, että jotkut ovat pitäneet asiaa esillä. Itse aloitteessa taas puhutaan ympäri maailmaa jo pidemmän aikaa käydyistä vilkkaasta keskustelusta. Siinä luodaan kuvaa, että kysymys on isolle joukolle tärkeä. Mutta tämä ei välttämättä vastaa todellista tilannetta. Ja vaikka vastaisikin, eihän se sinänsä ole mikään peruste asian käsittelylle kirkolliskokouksessa.

On myös paljon ortodokseja – sukupuolesta riippumatta – jotka eivät näe tätä tärkeänä asiana, varsinkin jos kysymystä lähestytään sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvänä asiana. Tähänhän viitataan aloitteessa. Itse pidän tätä puolta kaikkein ongelmallisimpana. Jos kysymystä pappeudesta käsitellään tästä näkökulmasta, avaamme Pandoran lippaan. Sillä kuinka pitkälle diakoniksi vihkiminen riittäisi? En usko, että sellainen ratkaisu tyydyttäisi niitä, jotka näkevät tasa-arvon myös pappeuteen liittyvänä asiana. Diakoniksi vihkiminen olisi vain "askel oikeaan suuntaan". Pelkään, että mikäli kirkolliskokous astuu tälle tielle, edessämme on jatkuvaa vääntöä, jatkuvia jännitteitä, turhautumisia ja pettymyksiä.

Tilanne olisi toinen, jos kirkolla olisi jokin selkeä käytännön tarve naisdiakoneille; tällainen tarve näyttää olevan Afrikassa, kuten oli siellä täällä Rooman valtakunnan itäosissa ensimmäisillä vuosisadoilla. Meillä Suomessa naisdiakonien tarve näyttää nyt perustuvan joidenkin kirkon jäsenten pyrkimykseen parantaa yleisellä tasolla naisten asemaa kirkossa.

Olisi mielestäni parempi, että piispainkokous niin halutessaan – uuden puheenjohtajan johdolla – käsittelee kysymystä naisten asemasta, ja ehkä kysymystä tyttöponomareista – niin kuin piispat itse näkevät

parhaaksi, eikä toimeksiantona kirkolliskokoukselta. (En muuten ihan ymmärrä ilmaisua ”tyttöponomarit” – tulisiko ikäraja?) Piispoille on tämän aloitteen myötä tullut selväksi, että jotkut kirkon jäsenet näkevät asian tärkeäksi. Piispojen vastuulla – ei kirkolliskokouksen – on siihen reagoiminen.

Asia 13. Kirkolliskokousaloite naisdiakonaatin mahdollisuudesta sekä naisten kirkollisesta asiasta

KP isä esipaimen, kunnioitetut esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Naiset toimivat diakoneina apostolisen ajan kirkossa. Tämä on Kirkkomme pyhä perinne, jonka elvyttämisen tarpeita olisi syytä selvittää.

Suomen ortodoksisessa kirkossa toimi 1920- ja 30-luvuilla joukko naisia seurakuntasisarina, johon tehtävään siunattiin liturgisesti. Alun perin seurakuntasisarista käytettiin nimitystä diakonissa.

Seurakuntasisaret ilmaantuivat kirkkoon aikana, jolloin pyrittiin uudistamaan diakonin tehtävänkuva: liturgiseen rooliin rajautuneitten tehtävien rinnalle kaavailtiin monipuolisia tehtäviä lähimmäispalvelussa, opetuksessa ja kasvatuksessa. Toiveista huolimatta diakonien tehtäväkuva ei laajentunut, mutta seurakuntasisaret toimivat käytännössä juuri niissä tehtävissä, joiden katsottiin sisältyvän diakonien laajemmin ymmärrettyyn ja tavoitteena pidettyyn tehtävänkuvaan.

Nykyhetkessä olisi ensinnäkin tarpeen selvittää, mitä merkitystä on sillä, että naiset pystyivät sata vuotta sitten toimimaan diakonille ajatelluissa tehtävissä, ja toiseksi, millaisia uudistustarpeita nykyhetkestä nousee diakonin tehtävänkuvan ja diakonin viran kehittämiseksi, ja millä tavalla nämä tarpeet liittyvät kysymykseen naisten tehtävistä ja rooleista kirkossa.

Kuulun Suomen Pipliaseuran hallitukseen kirkkomme nimittämänä jäsenenä. Pipliaseura on aikaisemmin julkaissut Johanneksen evankeliumin koltaksi, ja on viime aikoina lähestynyt kirkkoamme suunnitelmalla kääntää Luukaan evankeliumi. Suunnitelma on lähetetty ev.lut. kirkolle ja kolttien kyläkokoukselle. Nämä tahot ovat suhtautuneet suunnitelmaan myönteisesti. Meidän kirkkomme ei saamieni tietojen mukaan ole reagoinut suunnitelmaan mitenkään. Käännöstyötä varten on asetettu ekumeeninen työryhmä, jossa on myös ort. kirkon virallinen edustaja. Hän näyttää olevan epätietoinen aloitteesta esillä olevasta projektista.

Kysynkin, miksi Pipliaseura ei ole mukana aloitteessa mainitussa projektissa. Eikö kannata tehdä tällaista työtä yhdessä? Jos sitä ei haluta, olisi kohteliasta olla ainakin yhteydessä Pipliaseuraan ja kertoa miksi ei. Pipliaseura oli mukana kääntämässä ja julkaisemassa Psalmien kirjaa Septugintan mukaan – tästäkö julkaisusta on käännetty psalmit ja oodit koltaksi? Siitäkin ollaan epätietoisia Pipliaseurassa.

Asia 17 Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkon parissa tehtävän lapsi- ja nuorisotyön linjausten ja tulevaisuuden näkymien selvittämisestä

Teo Merras

Korkeasti pyhitetty arkkipiispa Leo, kunnioitetut esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Käsillämme on kirkon tulevaisuuden kannalta merkittävä aloite: kirkon lapsi- ja nuorisotyön tulevaisuuden näkyminen selvittäminen. Tässäkin salissa vuosien saatossa on todettu useampaan kertaan se, että kirkon tulevaisuus on nimenomaan nuorissa. Siksi on tärkeää selvittää se miten nuoret itse kokevat oman kirkkonsa ja mitkä ovat ne seikat, jotka saavat heidät tulemaan mukaan kirkon toimintaan.

Yksi olennainen asia selvityksistä kuitenkin puuttuu. Ja juuri se on se kriittisin seikka, joka vaikuttaa siihen kuinka kirkkomme nuoret oman kirkkonsa oppivat tuntemaan ja millaisena he näkevät sen.

Tämä linkki nuorten ja kirkon välillä ovat perheet!

Siksi perheiden ottaminen yhdeksi tutkimuskohteeksi on välttämätöntä saadaksemme kuvan siitä, mihin nuorisotyötä on tulevaisuudessa kehitettävä. On selvää, että ilman perheiden tukea ja kasvatusta ei nuorista voi kasvaa tiedostavia kirkon jäseniä. Siten perheet ovat se paikka, jossa oman uskonnon tunteminen ja arvostaminen kylvetään.

Valitettavasti meillä Suomessa eivät perheet koskaan nouse esiin puhuttaessa kirkon nuorisotyöstä. Meillä jo seurakuntarakenne korostaa yksilöiden määrää perheiden määrän sijaan.

Jäsentilastoissamme puhumme vain kirkon yksittäisistä jäsenistä, kun meidän pitäisi puhua kirkon jäsenyyden perusyksiköstä, perheestä. Nuori omaksuu oman uskonsa ja uskonnollisen identiteetin oman perheensä kautta. Alaikäisen lapsen uskonnollisesta kasvatuksesta vastaavat jo lainkin mukaan hänen vanhempansa. Siksi tämän keskeisen ryhmän mukaanottaminen tutkimukseen on tärkeää. Samalla tulee pyrkiä selvittämään niistä keinoja, joilla perheitä kokonaisuutena voitaisiin aktivoida mukaan kirkon elämään.

Suomalaisessa kontekstissa seka-avioliitoilla – tai ekumeenisilla avioliitoilla – on vahva historiallinen perusta. Ajattelemme, että lasten uskonnollinen kasvatusta toteutuu parhaiten siten, että lapsi itse saa päättää kumman uskon mukaan hän itsensä identifioi, vai identifioiko kummankaan. Sen ei kuitenkaan tule antaa asettua esteeksi sille, että ortodokseiksi kastetuille lapsille ei tulisi antaa myös ortodoksisista kasvatusta. Perheiden yhteinen kokemus uskosta jää lähes poikkeuksetta sivuun korostaessamme yksilön omaa uskontokasvatusta tai yksilön oman uskonnon tuntemusta. Siksi tämän aloitteen yksi tärkeimpiä ulottuvuuksia on etsiä vastauksia sille, miten perheitä voitaisiin entistä enemmän aktivoida mukaan kirkon elämään. On todella tärkeää muistaa, että ortodoksisen kirkon lapsi- ja nuorisotyötä ruohonjuuritasolla tehdään nimenomaan perheissä ja siellä lasten vanhempien toimesta. Siten tutkimuksen kohderyhmäksi tulee ottaa myös lasten vanhemmat ja heidän käsityksen ja toiveensa siitä, miten seurakunta parhaiten voisi heitä tukea omassa kasvatustyössään.

Teo Merras, rovasti

Mikko Sidoroff

Liite 21

Asia:17

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Nuorisotyö on keskeinen osa kirkkomme tulevaisuutta, ja siksi aloite selvityksen laatimiseksi sen linjauksista ja tulevaisuuden näkymistä on mielestäni erittäin tärkeä. Tämä selvitys tarjoaa mahdollisuuden tarkastella kriittisesti, miten voimme parhaiten tavoittaa nuoret ja vastata heidän tarpeisiinsa nykyajassa.

Haluan erityisesti nostaa esiin muutaman näkökulman, jotka toivon otettavan huomioon selvityksen laatimisessa.

Ensinnäkin kirkon järjestöjen rooli nuorisotyössä on ollut pitkälti marginaalissa, vaikka niillä voisi olla potentiaalia laajempaankin tehtävään. Meidän on pohdittava, voitaisiinko järjestöjen roolia laventaa erityisesti alueellisen eriarvoisuuden vähentämiseksi. Joillakin alueilla resursseja ja toimintaa on runsaasti, kun taas toisaalla nuorille tarjoutuu vain vähän mahdollisuuksia osallistua kirkon toimintaan. Tämä epätasapaino haastaa meitä etsimään ratkaisuja, jotka lisäävät yhdenvertaisuutta ja laajentavat nuorten osallistumisen mahdollisuuksia erityisesti niillä alueilla, joilla resurssit ovat vähäiset.

Toiseksi, verkossa tapahtuva nuorisotyö on alue, jossa kirkollamme on valtavasti potentiaalia, mutta jota ei vielä hyödynnetä. Nuoret - ja aikuiset, viettävät suuren osan ajastaan digitaalisissa ympäristöissä, ja meidän on pystyttävä kohtaamaan heidät siellä, missä he ovat. On selvitettävä mitä ratkaisuja ja uusia toimintamalleja verkkomaailma meille tarjoaa.

Kolmanneksi, haluan nostaa esiin ukrainalaisten maahanmuuttajanuorten tukemisen ja heidän integroimisensa kirkon elämään. Tämä ryhmä tarvitsee erityistä huomiota, jotta he voivat löytää oman paikkansa seurakuntiemme yhteydessä. Kirkon tehtävänä on tarjota heille ympäristö, jossa he voivat kokea hengellistä, sosiaalista ja kulttuurista yhteenkuuluvuutta sekä tuntea olonsa aidosti tervetulleiksi.

Kiitos.

Asia 18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kansainvälisen kirkkopoliitikan seuraamiseen

KP isä esipaimen, kunnioitetut esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Laki ortodoksisesta kirkosta määrittelee, että kirkon ulkomaansuhteista vastaa piispainkokous.

Aloite kansainvälisen kirkkopoliitikan seuraamisesta on kirkollishallituksen esityksessä ymmärretty valitettavasti vähän eri tavoin, kuin aloitteessa oli.

Aloitteessa esitetään työryhmää piispainkokouksen ja Kirkon tiedotuksen tueksi ei kehittämään kirkkopoliitikkaa.

Vastuuta Kirkon ulkomaansuhteiden hoidosta ei voi siirtää työryhmälle tai millekään muulle taholle, mutta jotta piispat voivat hoitaa ulkomaansuhteita ja Suomen ortodoksinen Kirkko voi tiedottaa jäsenistölleen ulkomaan tapahtumista oikeaa tietoa, tarvitaan resursseja sekä kielitaitoa. Suomen ortodoksinen Kirkko on jäsenmäärältään hyvin pieni ja jotta saadaan kerättyä tietoa laaja-alaisesti eri lähteistä, on yhdistettävä voimat, ja annettava mandaatti työryhmälle seurata ulkomaisten kirkkopoliitikkaa ja raportoida siitä piispainkokoukselle.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on valvoa Kirkon toimintaa ja tarvittaessa käsitellä myös kanonisia suhteita koskevia asioita. Kirkolliskokouksen täytyy varmistaa, että piispainkokouksella on tarvittava tieto ulkomaansuhteiden asianmukaista hoitamista varten. Oikean tiedon antaminen luotettavasta lähteestä vähentää ennakkoluuloja ja ristiriitoja myös seurakuntatasolla.

Lähetekeskustelu

Liite 23

**Asia 22. Kirkolliskokousaloite Kolttasaamelaisten edustus kirkon päättävissä elimissä
Jaakko Vainio**

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Kirkollishallituksen esitys kolttasaamelaisten edustuksen järjestämisestä vaikuttaa lupaavalta.

Alkuperäiskansaoikeuden keskeinen ydin on kaikille kansoille kuuluvassa itsemääräämisoikeudessa. On hyvä, että nyt käsillä oleva kirkollishallituksen esitys huomioi kolttasaamelaisten ikiaikaisen hallintojärjestelmän, kolttien kyläkokouksen toimivallan kolttasaamelaisia itseään koskevissa asioissa eikä pyri sanelemaan kuinka kolttien kyläkokouksen tulisi edustajansa valita.

Tekemässäni aloitteessa kirjoitin ”Säädöksiin tehtävät muutokset on valmisteltava yhteistyössä Kolttien kyläkokouksen kanssa.” Esityksessä on ymmärtääkseni nyt huomioitu myös kolttien kyläkokouksen aiemmissa lausunnoissa esittämiä näkökulmia, vaikka valmistelu on kaiketi tälläkin kertaa tehty ilman yhteistyötä. Toivon, että lakivaliokunta pyrkii vielä asiasta mietintöä laatiessaan kuulemaan kolttien kyläkokouksen edustajien näkemyksiä asiaa koskien.

Kolttasaamelaisten edustuksessa kirkon päättävissä elimissä on kyse alkuperäiskansaoikeuteen olennaisesti kuuluvasta alkuperäiskansan oikeudesta vaikuttaa sitä koskeviin asioihin. Meidän on saatettava tämä asia nyt kuntoon.

Asia 23.

Liite 24

Metropoliitta Arseni

Arvoisat kirkolliskokousedustajat

Aloite Kuopion ortodoksisen seurakunnan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden liittämistä Oulun hiippakuntaan ja Pohjois-Suomen ortodoksisen seurakuntaan on kannatettava yhtäältä toiminnallisista ja toisaalta kirkon kokonaisuutta ajatellen myös taloudellisista syistä. Tein jo muutama vuosi takaperin metropoliitta Elian kanssa aloitteen Pyhäjärven, Haapajärven, Kärsämäen, Pyhännän, Nivalan, Haapaveden, Sievin, Ylivieskan ja Reisijärven kuntien liittämistä Oulun hiippakuntaan, mutta asia jätettiin pöydälle tuolloin, ei kirkkolakiin tai -järjestykseen vedoten, vaan sillä selityksellä, että seurakuntarakenteen uudistaminen on kesken.

Nyt seurakuntarakenteen uudistaminen on tällä erää saatu päätökseen. Muutoksia on kuitenkin varmasti vielä edessä niin seurakuntien kuin myös hiippakuntien osalla, mikäli väestökehitys, kirkosta eroamiset ja muutto kasvukeskuksiin ei tyrehy, joten uusia rajanvetoja ei kannata kavahtaa. Kirkollishallitus esittää aloitteen hylkäämistä adikvaatein perustein. Mikäli sitä ei katsota tarpeelliseksi hoitaa tätä kautta, asia voidaan kuitenkin hoitaa kirkollishallituksen perusteluissa esitetyllä tavalla alueita ajatellen järkevimmällä mahdollisella tavalla.

Lähetekeskustelupuheenvuoro

Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous 25.11.2024, Jussi Kauhanen, kirkolliskokousedustaja

Asialista numero 23:

Kirkolliskokousaloite Kuopion ortodoksisen seurakunnan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden liittämisestä Pohjois-Suomen ortodoksiseen seurakuntaan

Pohjois-Pohjanmaalla Oulun vaikutuspiirissä on yhdeksän pienen kunnan (Haapajärvi, Haapavesi, Kärsämäki, Nivala, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Reisjärvi, Sievi, Ylivieska) muodostama alue, jossa asuu yhteensä noin 170 Suomen ortodoksisen kirkon jäsentä. Eri seurakuntien yhdistymisvaiheiden jälkeen tämä osa Pohjois-Pohjanmaata ajautui osaksi nykyistä Kuopion ja Karjalan hiippakuntaa. Oulun hiippakuntaan alue oli kuulunut vuoteen 2015 saakka aina siitä alkaen, kun Oulun hiippakunnan perustettiin vuonna 1980.

Seurakuntatasolla historia meni niin, että kun sotien jälkeen Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan rajoille tuli runsaasti siirtoväkeä erityisesti Suistamon pitäjältä, alueelle perustettiin seurakunta, jonka keskuspaikka oli Savon puolella Kiuruvesi. Väkimäärältään vähenevä seurakunta yhdistettiin vuoden 2015 alusta alkaen lisälmen seurakuntaan. Edelleen vuodesta 2015 alkaen lisälmi-Kiuruvesi -alueet tulivat osaksi Kuopion seurakuntaa.

Tällä alueella asuvien seurakuntalaisten toive on päästä osaksi Oulun seurakuntaa ja samalla Oulun hiippakuntaa. Kuopiota seurakunnan keskuksena ei sinänsä vieroksuta, palveluksia käydään keskukselta käsin pitämässä sen kun ehditään, ja alueelta on myös omat edustajat seurakunnan valtuustossa.

Mutta syyt seurakuntalaisten toiveille ovat käytännölliset. Ulkopuoliselle se selviää jo karttaan vilkaisemalla. Katsoi asiaa joko maakuntien tai koko Suomen perspektiivistä, siinä ei ole mitään epäselvää.

Ouluun on alueen eri osista puolet lyhempi matka kuin Kuopioon. Oulu on käytännön asioimissuunta. Alue kuuluu Oulun kanssa samaan hyvinvointialueeseen (Pohde) sekä sote-yhteistoiminta-alueeseen (keskuksena Oulun yliopistollinen sairaala). Valtionhallinnon toimipisteet (aluehallintovirasto, ely-keskus jne.) sijaitsevat Oulussa. Kyseinen alue on paitsi maantieteellisesti myös historiallisesti ja kulttuurisesti osa Pohjanmaata, eikä Savo-Karjalaa.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on katsoa Suomen ortodoksisen kirkon asioita kokonaisuutena. Koska kyseessä on asia, johon liittyy hiippakuntarajojen tarkistus, vaikkakin seurakuntien sisällä, kirkkojärjestyksen mukaan päätösvalta on nimenomaan, ja ainoastaan, kirkolliskokouksella.

Kirkolliskokouksen on syytä ottaa asia käsittelyyn avoimesti ja koko kirkon ja kaikkien sen jäsenten parasta ajatellen. Kyseessä olevien seurakunnan osien ja siis hiippakunnan osan siirtymistä Oulun hiippakunnan piiriin vaatineet lisävalmistelua. Tämän tulisi tapahtua kirkollishallituksen johdolla asianmukaisissa seurakunnissa sekä kahden asiaa koskevan hiippakunnan kesken, minkä jälkeen hiippakuntarajojen tarkistus voidaan tuoda varsinaisesti päätettäväksi vuoden 2025 kirkolliskokoukseen.

Kirkolliskokousaloite 23/2024: mistä tässä on kyse?

Kirkolliskokousaloite Kuopion ortodoksisen seurakunnan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden liittämisestä Pohjois-Suomen ortodoksisen seurakuntaan

Aloitteen tekijät:

Jussi Kauhanen

Sofia Laukkanen

POHJOIS-
POHJANMAA

KAINUU

POHJOIS-
KARJALA

39

POHJOIS-SAVO

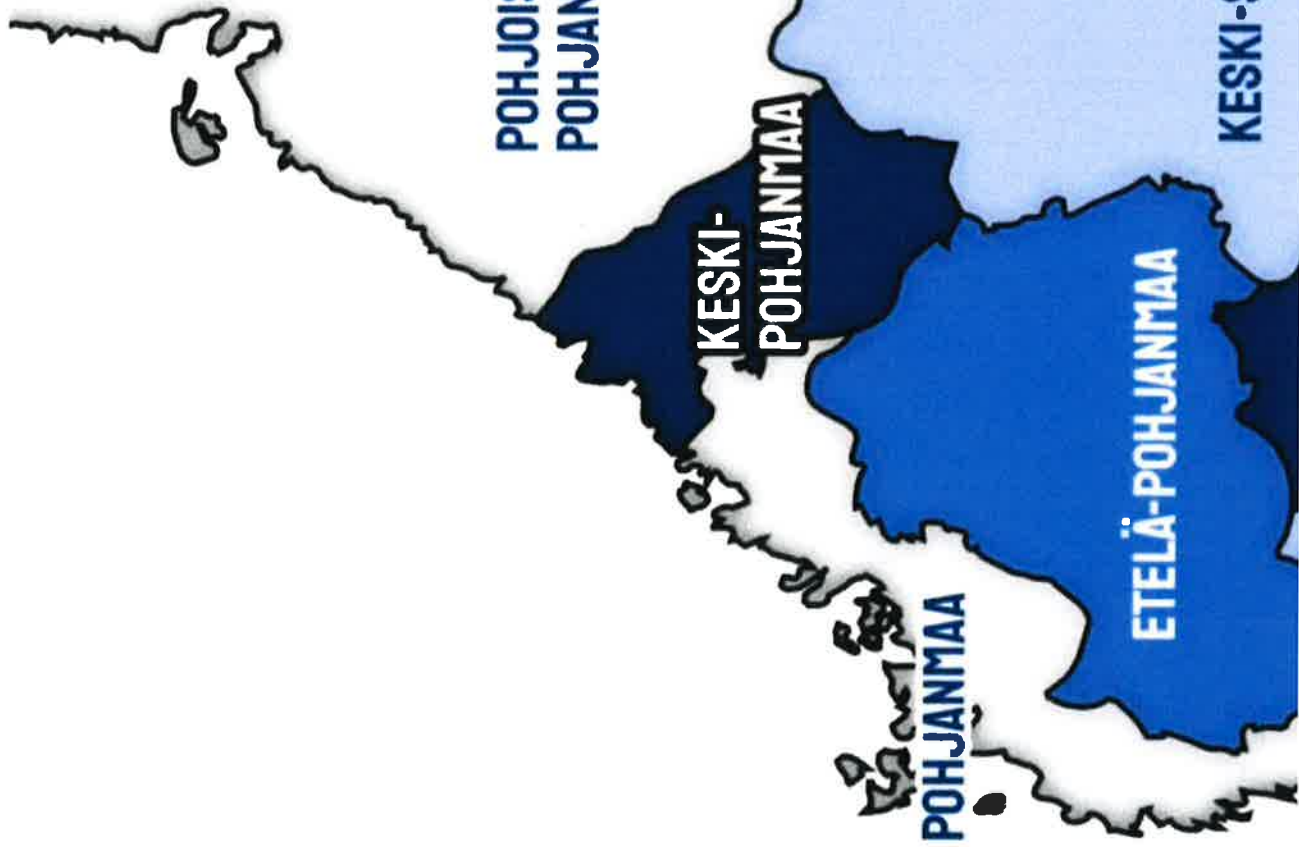
POHJOIS-
POHJANMAA

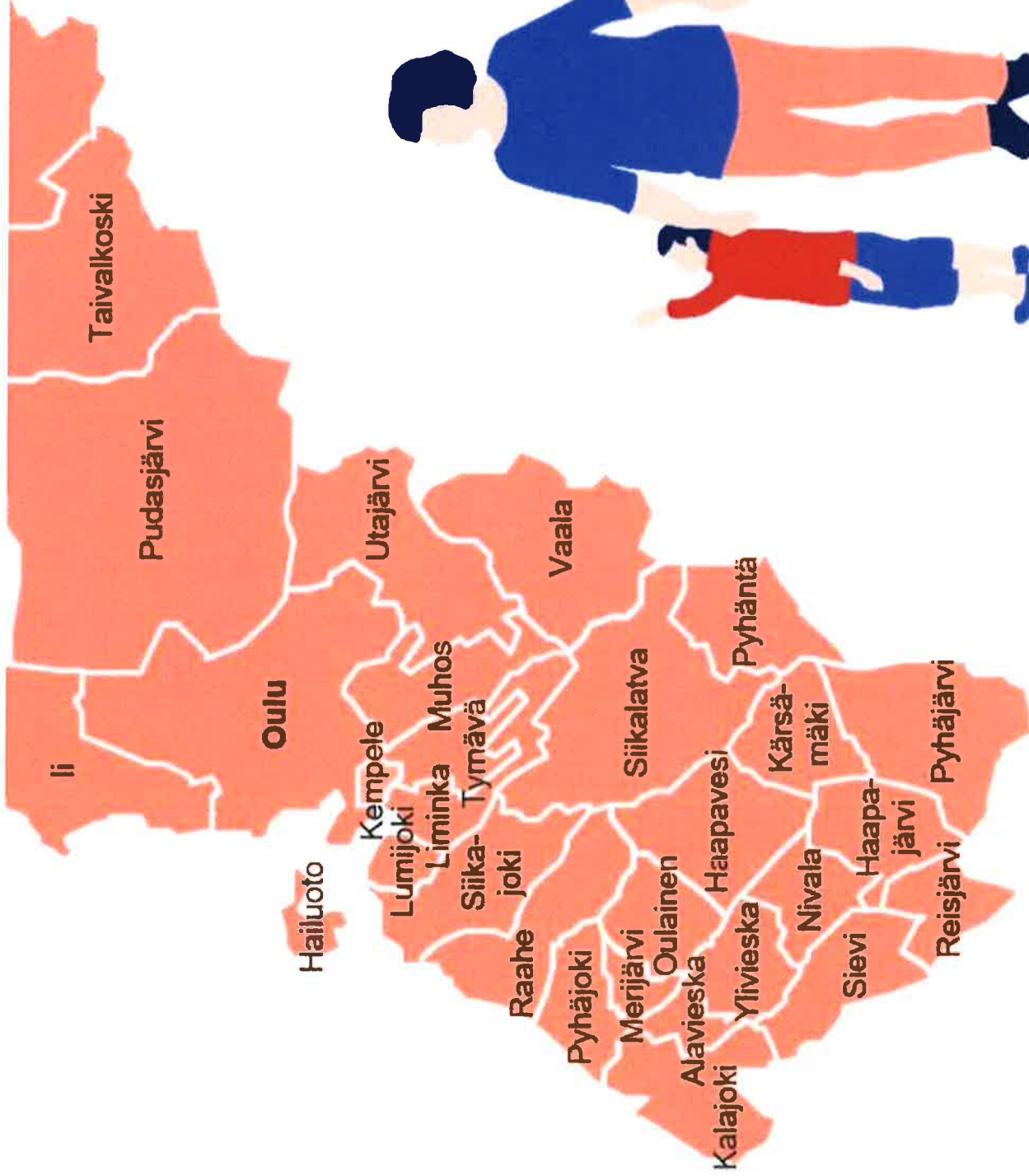
KESKI-SUOMI

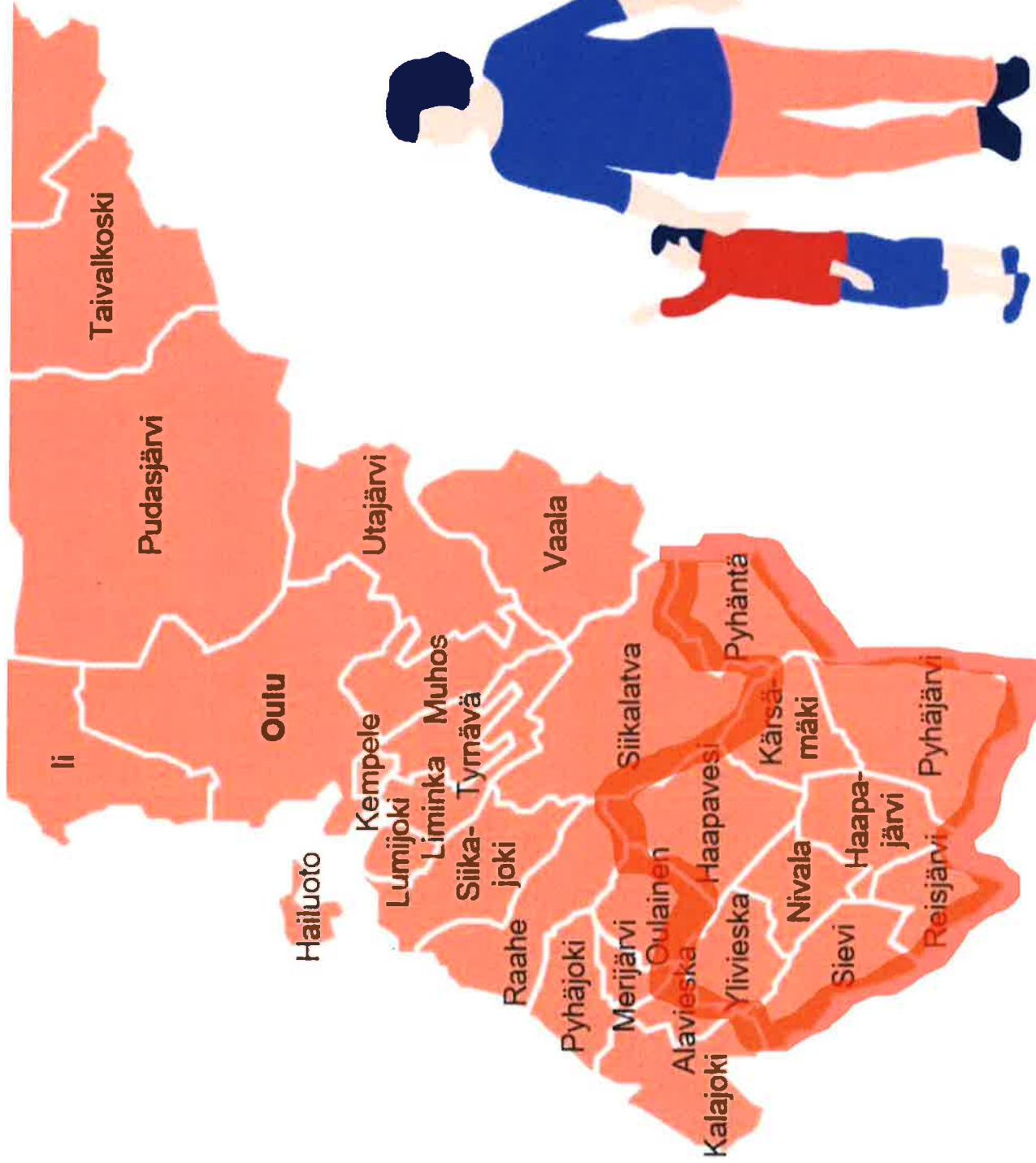
KESKI-
POHJANMAA

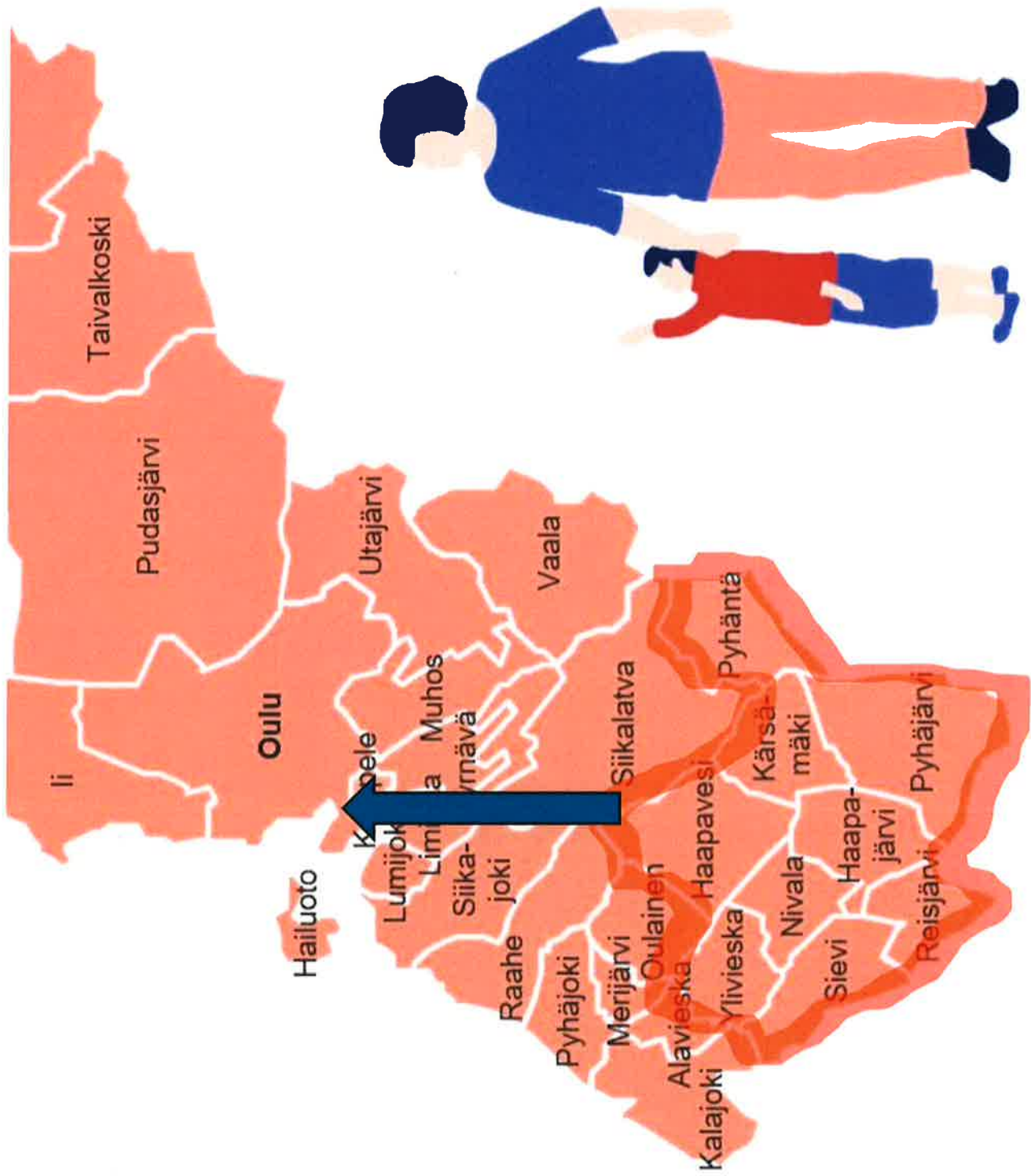
ETELÄ-POHJANMAA

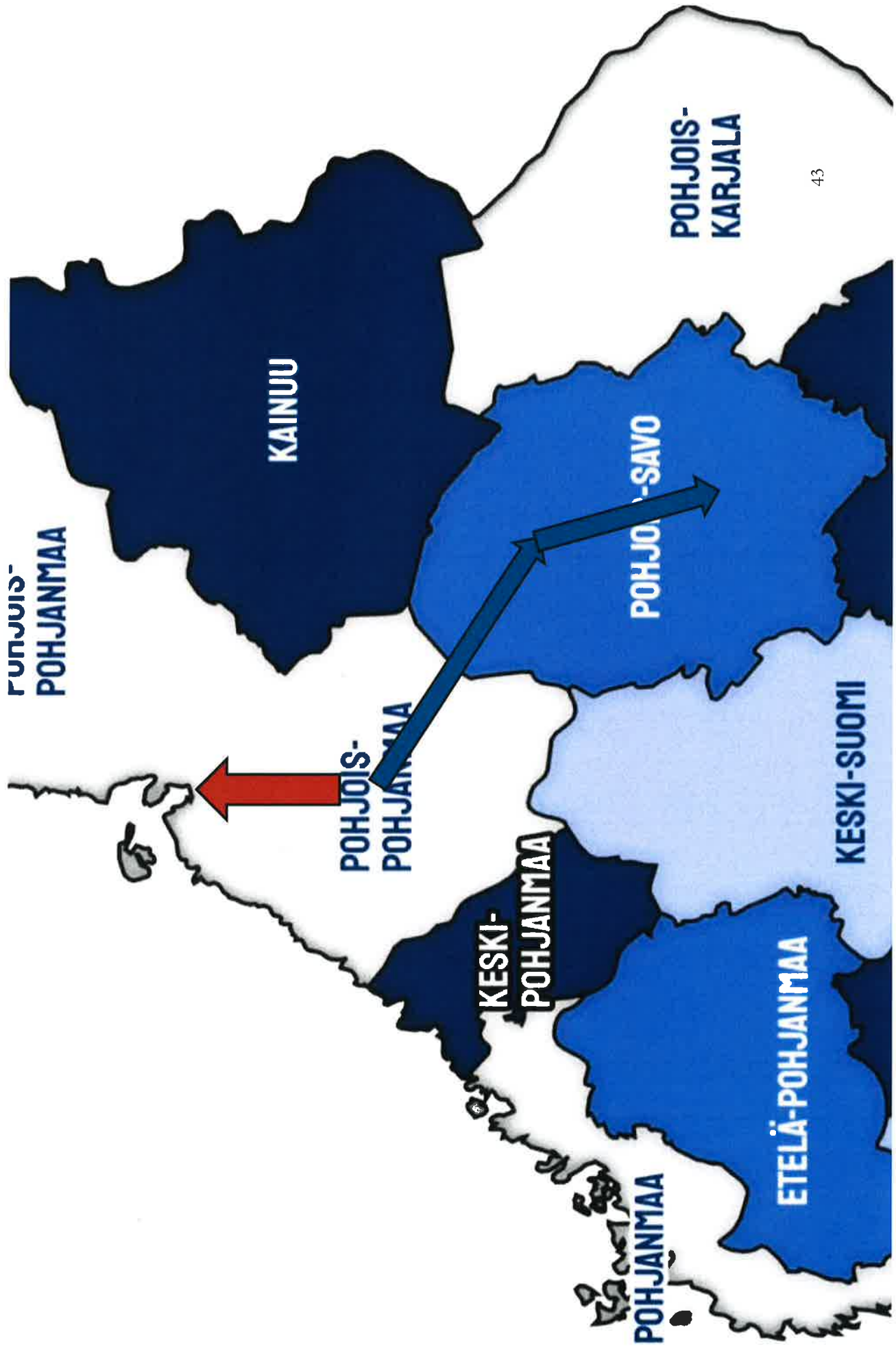
POHJANMAA

Kirkkolain mukaan asian ratkaisu kuuluu nimenomaan ja vain kirkolliskoukselle

- Kyse on hiippakuntarajan tarkistamisesta (ei vain seurakuntarajoista)
- Kyse on noin 170 seurakuntalaisesta 9 kunnan alueella Pohjois-Pohjanmaalla
- Muutos on ensisijaisesti seurakuntalaisten oma toive
- Maantieteellisesti, kulttuurisesti ja hallinnollisesti alue sekä sen ortodoksiset asukkaat kuuluvat Oulun piiriin (eivät Savon suuntaan)
 - Hyvinvointialue Pohde, Pohjois-Pohjanmaan avi- ja ely-keskukset jne.
- Matkaa Ouluun 100-160 km
- Matkaa Kuopioon 160-250 km

Kirkollishallituksen pohjaesitys (”aloite hylätään”) perustunee virheelliseen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen tulkintaan

huppakuntaan, lute 115.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään. Lisäksi kirkollishallitus esittää, että asiasta pyydetään lakivaliokunnan mietintö.

Perustelut:

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 6 §:n mukaan huppakuntajaosta säädetään kirkkojärjestyksessä. Lain 7 §:n mukaan seurakuntajaon muutoksesta päättää kirkollishallitus huppakunnan püspan esityksestä eikä siis kirkolliskokous. Aloite on käsiteltävä ehdotuksena kirkkojärjestyksen 12 §:n muuttamisesta.

Kirkollishallitus toteaa, että näin merkittävän huppakuntajaon muutosta tarkoittava päätös edellyttää selvityksiä, asianomaisten huppakuntien ja seurakuntien kuulemista ja lisäksi lain 64 § - 68 §: mukaan seurakuntien kesken tehtävää sopimista mm. työntekijöiden asemasta sekä omaisuuden jaosta.

Kompromissi on löydettävissä:

- Aloite nro 23 otetaan selkeästi kirkolliskokouksen käsittelyyn, ilman lukkoon lyötyä ennakoajatausta, että se yksinkertaisesti vain ”hylätään”.
- Lakivaliokunnan mietintö vaatii tuekseen myös hallintovaliokunnan lausuntokäsittelyn.
- Kirkolliskokouksen on mahdollista päättää vahvan ponnien saattelemana, että asiaa lähdetään valmistelemaan kirkollishallituksen johdolla asiaa koskevissa hiippakunnissa sekä Kuopion ja Pohjois-Suomen seurakunnissa, ja että se tuodaan päätettäväksi seuraavaan kirkolliskokoukseen 2025.

Lähetekeskustelu

Liite 26

**Asia 23. Kirkolliskokousaloite Kuopion ortodoksisen seurakunnan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden liittämistä Pohjois-Suomen ortodoksisen seurakuntaan
Jaakko Vainio**

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat,

Seurakuntien alue määritellään kuntarajojen perusteella siten, että kunta kokonaisuudessaan kuuluu johonkin seurakuntaan.

Hiippakuntien aluejako määritellään seurakuntien kuulumisena tiettyyn hiippakuntaan. Aloitteessa ei esitetä minkään seurakunnan siirtämistä toiseen hiippakuntaan, joten aloitteessa ei ole kyse hiippakuntien aluejaon muuttamisesta. Aloitetta ei näin ollen ole tarpeen käsitellä ehdotuksena kirkkojärjestyksen 12 §:n muuttamisesta.

Aloitteessa esitetään yksittäisten kuntien alueiden siirtämistä kuuluviksi toiseen seurakuntaan. Seurakunnan alueen muuttaminen ei kuulu kirkolliskokouksen toimivaltaan, vaan alueen muuttamisesta päättää hiippakunnanpiispan esityksestä kirkollishallitus.

Aloite tulee hylätä, koska asiasta päättäminen ei kuulu kirkolliskokouksen toimivaltaan

Kirkollishallitus esittää meille, että aloite hyväksytään. Toisin sanoen, ei vain koskien sähköisiä kokouksia ja poikkeusoloihin varautumista, vaan myös hiippakuntien tehtäviä, rakennetta ja lukumäärää. Kuten aloitteessa todetaan, kysymys hiippakuntien tarpeellisuudesta on ollut esillä tässä salissa aikaisemminkin. Kirkolliskokous on kuitenkin halunnut pitäytyä kolmen hiippakunnan mallissa.

Miksi sitten aina palataan samaan kysymykseen? Sen takia, niin minä väittäisin, että kirkossamme on käytössä hallinnollinen malli, joka vääjäämättä työntää saman kysymyksen esille yhä uudelleen. Kirkollisveron keruu, kiinteistöjen omistaminen ja työnantajan tehtävät ovat seurakunnilla. Sen lisäksi seurakunnat pyörittävät kirkon perustehtävää. Mihin tässä vielä hiippakuntia tarvitaan? Suurseurakuntien tulo on vain vienyt tätä tilannetta uudelle tasolle. Sen takia ei yllätä, että maassamme oleva miinusmerkkinen syntyvyys sekä kirkosta eroamiset tekevät tässä hallintomallissa hiippakunnista säästökohteita. Sen lisäksi on vallalla ajatus hallinnon ja hengellisen työn erottamisesta toisistaan. Papisto, piispat mukaan lukien, hoitakoon hengelliset tehtävät, muut, se on, maallikot, hoitakoot hallinnon. Jossakin aikaisemmassa raportissa esitettiin, että piispat voisivat hoitaa tehtävänsä jonkin muun oman toiminnan ohella. Toisin sanoen ajatuksena oli, että piispat käyvät muissa töissä ja hoitavat piispuutta sen ohella. Kyllähän silloin säästöjä kieltämättä syntyisi. Mutta piispoille kuuluvaa johtamistehtävää on mahdotonta erottaa hallinnosta.

On hyvä olla pragmaattinen, ja kirkon talous ja resurssit kuuluvat selvästi kirkolliskokouksen mandaattiin. Kirkon itseymmärryksen ja kanonisen perinteen on kuitenkin oltava selkeästi mielessämme kirkolliskokouksessakin. Ei ole liioiteltua sanoa, että mikäli heikennämme piispallista rakennetta kirkossamme, vaarannamme itse kirkon olemassaolon. Piispuus ei ole vain hallinnollinen ja taloudellinen kysymys. Kysymys on itse Jumalan asettamasta palvelutehtävästä, kyse on kirkon syvärakenteesta. Eilen muistimme Rooman kolmatta piispaa, Kleemensiä. Noin

vuonna 96 j.Kr. hän selosti kirjeessään Korintin seurakunnalle, että kuten Jumala lähetti Kristuksen, Kristus lähetti apostolit, jotka vuorollaan lähettivät piispat (ja diakonit; papeista ei tässä puhuta ...).¹ Hiippakuntaa ei voida lähestyä vain resurssinäkökuulmasta. Kysymys on paljon syvemmälle menevästä asiasta.

Väitänkin, että jos emme tätä sisäistä, meillä on ekklesiologinen, kirkko-opillinen ongelma paikalliskirkossamme. Alati palaava hiippakuntien kyseenalaistaminen kertoo hallintomallimme valuviasta. Mikä avuksi? Ratkaisu voisi olla yksinkertainen, joskaan ei välttämättä nykyiseen tottuneille: kymmenestä hallinnollisesta yksiköstä voi tulla kolme, kuten edustaja Vainio omassa puheenvuorossaan esitti.

Vaihtoehtona tälle mallille – joka on myös ollut esillä tässä salissa aikaisemmin – on alati syvenevä taloudellinen ja ekklesiologinen kriisi. Yhden hiippakunnan malli taas toisi mielestäni sellaisen ongelman esille, että silloin voidaan tuskin enää pitää meitä autonomista asemaa tarvitsevana kirkkona. Eikö suoraan patriarkaatin alaisuuteen kuuluva arkkhiippakunta olisi silloin luontevampi ratkaisu? Tämä malli on käytössä esimerkiksi Ruotsissa ja muussa Skandinaviassa.

Aloitteessa mainittu hiippakuntarakenteen arviointi tulee sen takia hylätä tässä yhteydessä. Se on siirrettävä koko lain uudistamistyön yhteyteen.

¹ 1 Kleemens 42.

Asia 24. Hallinnon kehittäminen normaalioloissa ja poikkeusoloihin varautuminen

KP isä esipaimen, kunnioitetut esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat, Sähköiset toimintatavat mahdollistavat uusien vuorovaikutusmahdollisuuksien käyttöön ottamisen seurakunnan jäsenille. Sitä varten kirkkomme tarvitsee sähköisen kokouksen ja päätöksenteon osalta vastaavat säännökset kuin mitä evankelis-luterilaiselle kirkolle on säädetty. Tämä sujuvoittaa nykykäytäntöjä ja mahdollistaa tehokkaan ja taloudellisen asioiden hoidon.

Poikkeusoloja ei kukaan haluaisi ajatella, mutta kuten suomalaisen sananlaskuun kiteytetty viisaus sanoo: ei vara venettä kaada. Tarvitsemme lainsäädäntöön myös menettelyt poikkeustilanteita varten vastaavasti kuin sisarkirkossamme tai kunnissa. Sähköisessä kokouksessa ja poikkeustilanteiden menettelyissä on pohjimmiltaan kyse siitä, kuka saa käyttää päätösvaltaa. Sen vuoksi näistä asioista on säädetävä lain tasolla kuten lakivaliokunta viime vuoden kirkolliskokouksessa ehdotti mietinnössään. Lakivaliokunta totesi lisäksi samalla, ettei lain tasolla säädettyjä periaatteita voida lieventää tai muuttaa kirkkojärjestyksellä.

Olen ollut aloitteellinen näistä molemmista asioista vuoden 2022 ja 2023 kirkolliskokouksessa. Tänä vuonna käsitykseni on täsmentynyt siltä osin, että etäosallistumisesta kokoukseen voi olla tarpeen säätää vielä tarkemmin kuin mitä lakivaliokunta aiemmin ehdotti. Pykälän valmistelua tulisi jatkaa yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Aiempina vuosina kiirehdin säädösuudistusta sen vuoksi, että säännöksille on kirkossamme tarve ja että kyseiset muutokset sopivat myös nykyisen hallitusohjelman linjauksiin ja voitaisiin siten saada pikaisesti lainsäädäntöohjelmaan. Nyt kuitenkin aikaa on mennyt jo niin paljon, että näiden yksittäisten säännösten saaminen lakiin ortodoksisesta kirkosta näyttää tällä hallituskaudella vähemmän mahdolliselta. Valmistelua kuitenkin kannattaa jatkaa.

Hiippakuntien tehtäviä ja työnjakoa sekä rakennetta on syytä tarkastella kestävän talouden ja joustavien resurssien käytön kannalta koko kirkkoa parhaiten palvelevaksi. Ennusteet kirkon jäsenkehityksestä ja hiippakuntien rahoituksesta on otettava huomioon. Tänä vuonna valtion avustusta pienennettiin 400 000 euroa. Vastaavasti seurakunnat ovat saaneet veropohjan muutoksen myötä lisää verotuloja. Koska valtionavustusta on käytetty nimenomaan hiippakuntien ja palvelukeskuksen toimintojen rahoittamiseen, olisi hyvä miettiä, eikö nyt olisi oikea aika tehdä rakenteellisia muutoksia tulojen ja menojen tasapainottamiseksi.

Hiippakuntarakenne on tehty aikana, jolloin kirkossamme oli paljon pieniä seurakuntia. Resurssointi on myös mitoitettu sen mukaan. Aiemmin hallinnon kehittämisen työryhmä on esittänyt jopa yhden hiippakunnan mallia perusteluineen, jotka hallintovaliokunta voisi ottaa uuteen tarkasteluun. Lisäksi palvelukeskusta perustettaessa tarkoituksena oli hyödyntää verkostomaisesti osaamista koko kirkosta, hiippakunnat mukaan lukien. Tätäkin voisi tarkastella uudelleen siltä kannalta, että hyödyntäisimme osaamista laajemmin ja toisaalta mahdollistaisimme rakenteellista joustavuutta kustannustehokkaasti. Onko meillä varaa ajatella, että hiippakuntien ja suurseurakuntien osaaminen jää vain alueelliseksi ja palvelukeskuksessa asuu koko kirkkoa koskeva viisaus?

Arvoisat kirkolliskokousedustajat, jos tämän kirkolliskokouksen johtopäätökset edellyttävät säännösmuutoksia, ne on valmisteltava vuoden 2025 kirkolliskokoukselle.

Asia 25.

Liite 29

Metropoliitta Arseni

Arvoisat kirkolliskokousedustajat

Aloitteessa esitetään, että kirkkoomme luodaan tasa-arvoinen palkitsemisjärjestelmä, jossa kaikkia työntekijöitä huomioidaan kymmenen työvuoden välein. Kymmenen vuoden jakso voi toki olla hyvä huomionosoitusten antamiseen, mikäli työ on ollut nuhteetonta ja tuloksellista sekä muille samaa työtä tekeville esimerkiksi kelpaavaa. Pelkät työvuodet eivät ole kenellekään peruste myöntää huomionosoitus, vaan perusteeksi kelpaavat vain saavutukset työssä. Ongelma lienee siinä, että sen paremmin papiston kuin kanttorienkaan huomionosoitusten myöntämisen kriteerejä ei ole laadittu muilta kuin Pyhän Karitsan Ritarikunnan osalta, vaan piispa myöntää niitä oman subjektiivisen harkintansa mukaan. Tämä on kuitenkin ratkaistavissa vaikkapa siten, että hiippakuntaneuvosto tai pieni tuloksia arvioiva työryhmä valmistelee piispalle, täytyvätkö vaatimukset tietyn huomionosoituksen myöntämiseen.

Kirkolla on kaikkien tuntema Pyhän Karitsan Ritarikunta, jonka ohjesääntöä ei viimeisten ylikahdenkymmenen vuoden aikana ole lainkaan noudatettu ja veikkaanpa, että suurin osa tähän kokoukseen osallistujia ei tunne sääntöjä tai edes tiedä niiden olemassaoloa. Säännöissä sanotaan muiden muassa pykälässä 14, että kirkollishallitus hoitaa ritarikunnan asioita, valmistaa nimitysasioita ja pitää nimiluetteloa niistä, jotka ovat saaneet kunniamerkin. Tämäkään ei ole toteutunut. Huomionosoitukset on kirjattu kirkolliskokouksen pöytäkirjoihin, vaikka sitä ei säännöissä edellytetä. Ritarikunnan juhlapäivä on muuten huomenna, 26. marraskuuta, jolloin kaikki myönnetyt huomionosoitukset tulee sääntöjen mukaan jakaa yhdellä kertaa.

Huomionosoitusten kokonaisuus on paikallaan arvioida ja kriteerit laatia ja ehkäpä tulevan vuoden alusta myös Pyhän Karitsan Ritarikunnan olemassa olevia ohjesääntöjä aletaan taas noudattaa niin kriteerien kuin myös jakopäivän suhteen.

Esityslista

Kirkolliskokouksen I täysistunto 25. marraskuuta 2024 klo 13.00 -

1. Alkurukous
2. Läsnaolijoiden toteaminen
3. Patriarkan tervehdys
4. Opetusministeri Anders Adlercreutzin tervehdys
5. Arkkipiispa Leon avauspuhe
6. Esityslistan hyväksyminen
7. Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen

Kirkollishallituksen esitys:

Puheenjohtajisto ja sihteeristö

Kirkolliskokouksen puheenjohtajistona on (OrtKL 174/2007 40 §):

Puheenjohtaja	arkkipiispa Leo
1. varapuheenjohtaja	metropoliitta Arseni
2. varapuheenjohtaja	metropoliitta Elia

Varapuheenjohtajisto

Kirkolliskokous (OrtKL 174/2007 40 §) kutsuu 3. varapuheenjohtajaksi pappisjäsenen ja 4. varapuheenjohtajaksi maallikkojäsenen.

Kirkollishallitus (OrtKL 174/2007 40 §) on nimennyt vuoden 2024 kirkolliskokouksen lakimieheksi Jouni Heinon ja sihteeriksi ma. hallintosihteeri Merja Vartiaisen.

Äänten laskijoiden valinta

Valitaan kaksi ääntenlaskijaa kirkolliskokouksen ajaksi.

Tervehdysten lähettäminen

8. Asia 2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa

a) Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen

Kirkollishallituksen esitys vuoden 2024 kirkolliskokouksen asialuetteloksi:

Kokouksen järjestäytyminen

1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen, kirkolliskokouksen ääntenlaskijoiden valinta
2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa
3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitykset

4. Kirkollishallituksen esitys kirkolliskokoukselle arkkipiispan vaalin toimittamisesta
5. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös 2023, tilintarkastuskertomus vuodelta 2023 ja vastuuvapaudesta päättäminen
6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma
7. Taloustyöryhmän raportti keskusrahastomaksuista
8. Kirkon ympäristöohjeiston päivittäminen
9. Selvitys Suomen ortodoksisessa kirkossa vuoden 2021 alussa toimenpannun seurakuntarakenteen uudistuksen vaikutuksista
10. Aamun Koitto -lehden konseptin uudistaminen
11. Vuoden 2023 Kirkolliskokousaloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, sen kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta
12. Kirkollishallituksen selvitys kirkolliskokoukselle: Ortodoksisesta kirkosta annetun lain sekä kirkkojärjestyksen uudistushankkeen jatkaminen
13. Kirkolliskokousaloite naisdiakonaatin mahdollisuudesta sekä naisten kirkollisesta asemasta
14. Kirkolliskokousaloite Pyhän Ehtoollisen päivitetyn ohjeistuksen antamisesta
15. Kaksi kirkolliskokousaloitetta kirkon katekumeeniopetuksen yhdenmukaistamiseksi ja tehostamiseksi sekä määrärahan myöntämiseksi katekumeeniopetuksen ja sisälähetyksen tarpeisiin tuotettavan teoksen ja opetusmateriaalin tuottamiseen
16. Kirkolliskokousaloite koltansaamenkielisten jumalanpalvelustekstien ja Raamatun tekstien käännösten tekemiseen, tarkastamiseen ja julkaisemiseen vuosina 2025–2027 osoitettavasta 27.000 euron määrärahasta
17. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkon parissa tehtävän lapsi- ja nuorisotyön linjausten ja tulevaisuuden näkymien selvittämisestä
18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kansainvälisen kirkkopoliitikan seuraamiseen
19. Kirkolliskokousaloite rahoitus monikulttuurista tapahtumakokonaisuutta ja juhla kirjaa varten
20. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisen kirkon strategian toteuttamiseksi ja imagon parantamiseksi
21. Kirkolliskokousaloite toimivan pyhäkkötoimintamallin luomisesta
22. Kirkolliskokousaloite koltasaamelaisten edustuksesta kirkon päättävissä elimissä
23. Kirkolliskokousaloite Kuopion ortodoksisen seurakunnan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden liittämisestä Pohjois-Suomen ortodoksisen seurakuntaan

24. Kirkolliskokousaloite hallinnon kehittämisestä normaalioloissa ja poikkeusoloihin varautumisesta
25. Kirkolliskokousaloite tasa-arvoisen palkitsemisjärjestelmän luomiseksi
26. Kirkolliskokousaloite matkustusohjesäännön laatimisesta
27. Kirkolliskokousaloite sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen
28. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen 12.12.2006 17 v 2007 115 §:n muuttaminen
29. Kirkollishallituksen esitys kirkolliskokouksen päätökseksi ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Tiedoksi merkittävät asiat

30. Vuoden 2023 kirkolliskokouksen päätösten seuranta ja jatkotoimet
31. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteiset tulos- ja taselaskelmat sekä Valamon luostarin ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2023
32. Yhdistelmälaskelma, joka käsittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen, Skiitta Oy:n tilinpäätöksen sekä Konevitsan ja Petsamon luostarien tilinpäätökset vuodelta 2023
33. Skiitta osakeyhtiön talousarvio vuodelle 2025 ja suunnitelmavuodet 2026–2027
34. Palvelualueiden toimintakertomukset vuodelta 2023
35. Hiippakuntien toimintakertomukset vuodelta 2023
36. Kirkolliskokousaloite 2023 seurakuntien ja luostarien kiinteistö- ja irtaimistovakuutusten nykyisiin sopimuksiin ja vahinkohistoriaan perehtymisestä ja mahdollisuudesta luopua vakuuttamisesta
37. Filantropian hankeraportti; Yhdessä kirkossa – Suomen ortodoksisen kirkon kotoutumista edistävä työ sotaa paenneiden ukrainalaisten keskuudessa
38. Kirkon johtavan konservaattorin raportti kirkolliskokoukselle 2024

b) Asioiden käsittely valiokunnissa

Asiasta päätetään kohdassa 11 (Kirkolliskokouksen työjärjestys 12 §).

9. Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen menot katetaan keskusrahaston varoista ja että edustajille, sihteereille ja avustajille suoritetaan palkkiot ja korvaukset seuraavasti:

1. Matkakorvaukset ja päivärahat toimihenkilöille maksetaan kirkon työehtosopimuksen mukaan.
2. Toimihenkilöiden osalta mahdollinen ylityö pidetään vapaana.
3. Edustajien ja avustajien majoitus sekä matkakorvaukset kokouspäivinä maksetaan suoraan kirkon varoista. Palkkioina suoritetaan kokouspäiviltä puhemiehistölle 60 euroa ja muille kokousedustajille 50 euroa. Palkkion lisäksi kokousedustajille korvataan kokouksesta aiheutuneet todelliset ansionmenetykset. Edustajat vastaavat mahdollisista puhelinkuluistaan itse.
4. Valiokuntien puheenjohtajille ja -sihteereille maksetaan palkkiona 60 euroa kokouspäivältä.
5. Edustajille ei makseta kokouspäiviltä erillistä päivärahaa.

6. Edustajien tulee hakea korvauksia kahden kuukauden kuluessa kirkolliskokouksen päättymisestä.

10. Lähetekeskustelu

11. Asia 2 b Päätös asioiden käsittelystä valiokunnissa

Kirkollishallitus esittää, että asiat käsitellään valiokunnissa seuraavasti:

Hallintovaliokunta, asiat: 8, 9, 14, 18, 20, 21, 26, 27

Lakivaliokunta, asiat: 4, 11, 12, 22, 23, 24, 28, 29

Sivistysvaliokunta, asiat: 10, 13, 15, 16, 17, 25

Talousvaliokunta, asiat: 5, 6, 7, 19

12. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

13. Ilmoitusasiat

14. Loppurukous

15. Istunnon päättäminen

Esityslista

Kirkolliskokouksen II täysistunto 26. marraskuuta 2024 klo 10.00 -

1. Alkurukous
2. Läsnaolijoiden toteaminen
3. Esityslistan hyväksyminen
4. I Käsittely

Hallintovaliokunta

Asia 14. Kirkolliskokousaloite Pyhän Ehtoollisen päivitetyn ohjeistuksen antamisesta

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Hallintovaliokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja.

Päätösesitys

Aloite hylätään.

Päätöksen perustelut

Asiasta päättäminen ei kuulu kirkolliskokouksen toimivaltaan. Piispainkokous tai hiippakunnan piispa voi antaa ohjausta asiassa.

25. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 26. Kirkolliskokousaloite matkustusohjesäännön laatimisesta

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja.

Päätösesitys

Aloite hyväksytään kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksen perusteluihin.

25. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 27. Kirkolliskokousaloite sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen**Hallintovaliokunnan mietintö****Valiokuntien lausunnot**

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja kuuli asiassa lakivaliokuntaa.

Päätösesitys

Aloite hyväksytään.

Seurakunnille tarkoitettu malliohje päivitetään, keskushallinnolle laaditaan oma ohjeistus ja keskushallinto velvoitetaan kouluttamaan ja ohjeistamaan seurakuntia valvontaohjeen laatimisessa ja toimeenpanossa.

Päätöksen perustelut

Aloitteessa perustellaan sisäisen valvonnan ohjeen tarpeellisuutta hyvin. Seurakuntien ja kirkon lisääntyneet velvoitteet korostavat myös sisäisen valvonnan tärkeyttä. Seurakunnat eivät ole yhteismitallisia henkilöstömääränsä ja kokonsa puolesta. Tämän vuoksi malliohjetta laatiessa tulee huomioida, että ohje on riittävä, mutta ei kohtuuttomasti kuormita pienempienkään seurakuntien hallintoa.

Kirkollishallituksen esityksestä poiketen hallintovaliokunta toteaa lakivaliokunnan näkemyksen mukaisesti, että asiasta ei ole tarpeen säätää kirkkojärjestyksessä. Muilta osin hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksen perusteluihin.

25. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Lakivaliokunta**Asia 4. Arkkipiispan vaalin toimittaminen****Lakivaliokunnan mietintö****Päätösesitys**

Lakivaliokunta esittää, että vuoden 2024 kirkolliskokous valitsee lain edellyttämässä järjestyksessä

Helsingin ja koko Suomen arkkipiispan.

Perustelut

Kirkollishallitus on esittänyt vuoden 2024 kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokous toteaa Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa Leon ilmoittaneen siirtymisestäään eläkkeelle 1.12.2024 alkaen ja valitsee ilmoituksen johdosta kirkkojärjestyksen 64 §:n mukaisessa järjestyksessä uuden arkkipiispan.

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 6.2 §:n mukaan jokaista hiippakuntaa johtaa piispa. Yksi piispoista on arkkipiispa.

Kirkkojärjestyksen 11.2 §:n mukaan Helsingin hiippakunnan piispanistuin sijaitsee Helsingin kaupungissa. Piispa on arvoltaan arkkipiispa ja käyttää arvonimeä ”Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa”.

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 42 §:n mukaan kirkolliskokous päättää hiippakunnan piispan valinnasta vaalilla kirkollishallituksen esityksestä ja piispainkokouksen vahvistaman ehdokaslistan perusteella. Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 42 §:ssä säädetään seuraavasti:

42 § Piispan vaali

Piispan valitsee kirkolliskokous.

Kirkolliskokouksen jäsenillä on oikeus esittää ehdokkaita piispan vaaliin. Ehdokkaaksi esittäminen edellyttää asianomaisen suostumusta.

Piispainkokous asettaa esitetyistä henkilöistä ehdokkaiksi ansiokkaimmat ja tehtävään sopivimmat.

Piispa valitaan salaisella vaalilla. Jokainen jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Jos ensimmäisessä äänestyksessä joku ehdokas saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä, hän tulee valituksi. Muussa tapauksessa toimitetaan toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Valituksi tulee tällöin enemmän ääniä toisessa äänestyksessä saanut ehdokas

25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 11. Vuoden 2023 aloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään.

Päätöksen perustelut

Niin tärkeää kuin ikonien maalaus onkin kirkolle, se on luonteeltaan erilainen asia kuin kirkkojärjestyksen 94.1 §:n 2 kohdassa mainitut kirkkomusiikki-, kasvatus- ja diakoniatoiminta sekä seurakunnan tiedotustoiminta. Tämä näkyy siinä, että ikonimaalausta ei ole mainittu kirkkojärjestyksen 9–10 §:ssä. On myös todettava, että 94.1 §:n 2 kohdassa ei ole ollut tarkoitustakaan mainita kaikkia

kirkolle ja seurakunnalle erittäin tärkeitä toimintoja.

Ikonimaalausperinteestä on tärkeää huolehtia mm. osana kirkon kulttuuriperintöstrategiaa.

25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 23. Kirkolliskokousaloite Kuopion ortodoksisen seurakunnan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden liittämistä Pohjois-Suomen ortodoksisen seurakuntaan

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää aloitteen kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelut

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 7.2 §:n mukaan seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää hiippakunnan püspan esityksestä kirkollishallitus.

Lain 64 §:n mukaan aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunta tai hiippakunnan püspa. Säännöksen perusteluiden mukaan seurakunnassa toimivalta on seurakunnanvaltuustolla. Lain 6.3 §:n mukaan hiippakuntajaosta säädetään kirkkojärjestyksessä.

Hiippakuntajaon muutos edellyttää selvityksiä, asianomaisten hiippakuntien ja seurakuntien kuulemista ja lisäksi lain 64 §-68 §:n mukaan seurakuntien kesken tehtävää sopimista mm. työntekijöiden asemasta sekä omaisuuden jaosta.

Kuopion ortodoksisen seurakuntaan kuuluvat kunnat (Pyhäjärvi, Haapajärvi, Kärsämäki, Pyhäntä, Nivala, Haapavesi, Sievi, Ylivieska, Reisjärvi) on mahdollista liittää Pohjois-Suomen ortodoksisen seurakuntaan ja Oulun hiippakuntaan edellä kuvatuin menettelyin.

25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 28. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (12.12.2006/174 v. 2007) 115 §:n muuttaminen

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää kirkollishallituksen esityksen kirkkojärjestyksen 115 §:n muuttamiseksi.

Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta pitää sisäisen valvonnan ohjeistusta tarpeellisena. Kirkollishallituksen työjärjestyksen 4 §:n 10 kohdan mukaan kollegion istunnossa päätetään asiat, jotka koskevat yleisiä ohjeita ja määräyksiä.

Lakivaliokunta kuuli asiassa hallintovaliokunnan puheenjohtaja Pirjo Halosta.

25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Talousvaliokunta

Asia 5. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös 2023, tilintarkastuskertomus vuodelta 2023 ja vastuuvapaudesta päättäminen.

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen hyväksymistä. Talousvaliokunta on tutustunut TietoAkseli Audit Oy:n tilintarkastajien laatimaan tilintarkastuskertomukseen, jossa todetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kirkon toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisäätteiset vaatimukset.

Vuoden 2023 talousarvion loppusumma oli arvioitu 259 100 euroa alijäämäiseksi. Tilinpäätöksen toteutunut alijäämä oli 29 780,99 euroa (2022: 14 103,88 euroa ylijäämäinen) ja taseen loppusumma 17 096 561,58 euroa (2022: 17 734 830,52 euroa).

Talousvaliokunta esittää, että alijäämä (-29 780,99 euroa) kirjataan edellisten kausien yli-/alijäämätilille. Talousvaliokunta esittää vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille. Talousvaliokunta kiittää taloustoimistoa hyvästä työstä.

Päätöksen perustelut

Suomen ortodoksisen kirkon toimintakuluista suurimmat vuonna 2023 olivat henkilöstökulut 2 569 828,24 euroa (2022: 2 457 200,60 euroa), annetut avustukset 1 625 475,65 euroa (2022: 1 446 704,42 euroa) ja palvelujen ostot 1 369 611,92 euroa (2022: 1 295 358,06 euroa). Henkilöstökulut nousivat edellisvuodesta 4,6 % henkilöstömäärän pysyessä ennallaan. Palvelujen ostot nousivat 5,7 %.

Kaikki vuoden 2023 toimintakulut olivat yhteensä 6 194 318,49 euroa (2022: 5 783 486,03 euroa). Vuoden 2023 talousarviossa toimintakulujen arvioitiin olevan 6 300 100,00 euroa. Kirkon eläkekassan menot, poistot ja sijoitustoiminnan menot olivat yhteensä 1 547 176,11 euroa (2022: 1 585 096,98 euroa). Eläkekassan menot nousivat edellisestä vuodesta 3,2 %.

Toimintatuotot:

- o Keskusrahastomaksutuottoja kertyi tilikaudella 8 822 euroa suunniteltua enemmän.

- Muita toimintatuottoja kertyi tilikaudella 50 000 euroa suunniteltua enemmän. Merkittävä osa tuottojen noususta muodostui virkatodistusten hintojen korotuksesta.
- Sijoitus- ja rahoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos oli 73 000 euroa budjetoitua suurempi. Korotason muutos vaikutti sekä tuloihin että menoisiin.

Toimintamenot:

- Kustannuspaikoilla 117 Henkilöstö- ja lakipalvelut, 213 Aamun Koitto (ylimääräinen viides numero) ja 501 Tuohusten valmistus (tarvikkeiden hinnannousu) tapahtuivat suurimmat ylitykset.
- Henkilöstökuluja toteutui 29 000 euroa budjetoitua vähemmän (eläkevakuutusmaksut ja muut henkilöstösivukulut).
- Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoja toteutui 54 000 euroa budjetoitua enemmän (sähkö- ja lämmityskulut sekä kiinteistövero).
- Poistot olivat 5 000 euroa arvioitua suuremmat.
- Palvelujen ostoihin kului tilikaudella noin 77 000 euroa suunniteltua vähemmän (ohjelmistojen ylläpito ja asiointipalvelut).
- Annettuja avustuksia toteutui 14 000 euroa suunniteltua vähemmän.
- Tilikaudelle kirjattiin sijoitusten arvonalennuksia 10 000 euroa ja arvonkorotuksia 70 000 euroa.

Taloussäännön mukaan sitovuustaso on kustannuspaikka. Kirkollishallitus on saanut yksityiskohtaisen selvityksen kustannuspaikkakohtaisista ylityksistä ja alituksista.

Mietinnön liitteenä ovat tilinpäätöksen graafiset kuvaukset.

25. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

6. Ilmoitusasiat

7. Loppurukous

8. Istunnon päättäminen

Esityslista

Kirkolliskokouksen III täysistunto 26. marraskuuta 2024 klo 11.30 -

1. Alkurukous

2. Läsnaolijoiden toteaminen

3. Esityslistan hyväksyminen

4. I Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 19. Kirkolliskokousaloite rahoitus monikulttuurista tapahtumakokonaisuutta ja juhlakirjaa varten

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja.

Päätösesitys

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen, että kirkolliskokous päättää hylätä aloitteen rahoituksen myöntämisestä monikulttuurista tapahtumakokonaisuutta ja juhlakirjaa varten.

Päätöksen perustelut

Hanke on arvokas ja sen tavoitteet ovat tärkeitä. Nykyinen tiukka taloustilanne ja valtionavustuksen leikkaus pakottavat kirkon tarkkaan harkintaan varojen käytössä. Kirkon taloudelliset resurssit ovat rajalliset, ja niitä on priorisoitava lakisääteisiin tehtäviin ja sellaisiin hankkeisiin, jotka ovat välttämättömiä kirkon perustehtävien hoitamiseksi.

Kirkko toimii tasapuolisesti kaikkia seurakuntia kohtaan, eikä yksittäisiä seurakuntien tapahtumia tueta. Mikäli linjaa tässä suhteessa muutetaan, niin vastaavia hankkeita voidaan joutua tukemaan tasapuolisuuden näkökulmasta myös muiden seurakuntien osalta.

26. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

5. II Käsittely

Asia 14. Kirkolliskokousaloite Pyhän Ehtoollisen päivitetyn ohjeistuksen antamisesta

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Hallintovaliokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja.

Päätösesitys

Aloite hylätään.

Päätöksen perustelut

Asiasta päättäminen ei kuulu kirkolliskokouksen toimivaltaan. Piispainkokous tai hiippakunnan piispa voi antaa ohjausta asiassa.

25. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 26. Kirkolliskokousaloite matkustusohjesäännön laatimisesta

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja.

Päätösesitys

Aloite hyväksytään kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksen perusteluihin.

25. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 27. Kirkolliskokousaloite sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja kuuli asiassa lakivaliokuntaa.

Päätösesitys

Aloite hyväksytään.

Seurakunnille tarkoitettu malliohje päivitetään, keskushallinnolle laaditaan oma ohjeistus ja keskushallinto velvoitetaan kouluttamaan ja ohjeistamaan seurakuntia valvontaohjeen laatimisessa ja toimeenpanossa.

Päätöksen perustelut

Aloitteessa perustellaan sisäisen valvonnan ohjeen tarpeellisuutta hyvin. Seurakuntien ja kirkon lisääntyneet velvoitteet korostavat myös sisäisen valvonnan tärkeyttä. Seurakunnat eivät ole yhteismitallisia henkilöstömääränsä ja kokonsa puolesta. Tämän vuoksi malliohjetta laatiessa tulee huomioida, että ohje on riittävä, mutta ei kohtuuttomasti kuormita pienempienkään seurakuntien hallintoa.

Kirkollishallituksen esityksestä poiketen hallintovaliokunta toteaa lakivaliokunnan näkemyksen mukaisesti, että asiasta ei ole tarpeen säätää kirkkojärjestyksessä. Muilta osin hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksen perusteluihin.

25. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Lakivaliokunta

Asia 4. Arkkipiispan vaalin toimittaminen

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että vuoden 2024 kirkolliskokous valitsee lain edellyttämässä järjestyksessä Helsingin ja koko Suomen arkkipiispan.

Perustelut

Kirkollishallitus on esittänyt vuoden 2024 kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokous toteaa Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa Leon ilmoittaneen siirtymisestä eläkkeelle 1.12.2024 alkaen ja valitsee ilmoituksen johdosta kirkkojärjestyksen 64 §:n mukaisessa järjestyksessä uuden arkkipiispan. Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 6.2 §:n mukaan jokaista hiippakuntaa johtaa piispa. Yksi piispoista on arkkipiispa.

Kirkkojärjestyksen 11.2 §:n mukaan Helsingin hiippakunnan piispanistuvin sijaitsee Helsingin kaupungissa. Piispa on arvoltaan arkkipiispa ja käyttää arvonimeä ”Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa”.

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 42 §:n mukaan kirkolliskokous päättää hiippakunnan piispan valinnasta vaalilla kirkollishallituksen esityksestä ja piispainkokouksen vahvistaman ehdokaslistan perusteella. Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 42 §:ssä säädetään seuraavasti:

42 § Piispan vaali

Piispan valitsee kirkolliskokous.

Kirkolliskokouksen jäsenillä on oikeus esittää ehdokkaita piispan vaaliin. Ehdokkaaksi esittäminen edellyttää asianomaisen suostumusta.

Piispainkokous asettaa esitetyistä henkilöistä ehdokkaiksi ansiokkaimmat ja tehtävään sopivimmat.

Piispa valitaan salaisella vaalilla. Jokainen jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Jos ensimmäisessä äänestyksessä joku ehdokas saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä, hän tulee valituksi. Muussa tapauksessa toimitetaan toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Valituksi tulee tällöin enemmän ääniä toisessa äänestyksessä saanut ehdokas

25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 11. Vuoden 2023 aloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään.

Päätöksen perustelut

Niin tärkeää kuin ikonien maalaus onkin kirkolle, se on luonteeltaan erilainen asia kuin kirkkojärjestyksen 94.1 §:n 2 kohdassa mainitut kirkkomusiikki-, kasvatus- ja diakoniat toiminta sekä seurakunnan tiedotustoiminta. Tämä näkyy siinä, että ikonimaalausta ei ole mainittu kirkkojärjestyksen 9–10 §:ssä. On myös todettava, että 94.1 §:n 2 kohdassa ei ole ollut tarkoitustakaan mainita kaikkia kirkolle ja seurakunnalle erittäin tärkeitä toimintoja.

Ikonimaalausperinteestä on tärkeää huolehtia mm. osana kirkon kulttuuriperintöstrategiaa.

25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 23. Kirkolliskokousaloite Kuopion ortodoksisen seurakunnan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden liittämisestä Pohjois-Suomen ortodoksiseen seurakuntaan

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää aloitteen kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelut

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 7.2 §:n mukaan seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää

hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

Lain 64 §:n mukaan aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunta tai hiippakunnan piispa. Säännöksen perusteluiden mukaan seurakunnassa toimivalta on seurakunnanvaltuustolla. Lain 6.3 §:n mukaan hiippakuntajaosta säädetään kirkkojärjestyksessä.

Hiippakuntajaon muutos edellyttää selvityksiä, asianomaisten hiippakuntien ja seurakuntien kuulemista ja lisäksi lain 64 §-68 §:n mukaan seurakuntien kesken tehtävää sopimista mm. työntekijöiden asemasta sekä omaisuuden jaosta.

Kuopion ortodoksiseen seurakuntaan kuuluvat kunnat (Pyhäjärvi, Haapajärvi, Kärämäki, Pyhäntä, Nivala, Haapavesi, Sievi, Ylivieska, Reisjärvi) on mahdollista liittää Pohjois-Suomen ortodoksiseen seurakuntaan ja Oulun hiippakuntaan edellä kuvatuin menettelyin.
25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 28. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (12.12.2006/174 v. 2007) 115 §:n muuttaminen

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää kirkollishallituksen esityksen kirkkojärjestyksen 115 §:n muuttamiseksi.

Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta pitää sisäisen valvonnan ohjeistusta tarpeellisena. Kirkollishallituksen työjärjestyksen 4 §:n 10 kohdan mukaan kollegion istunnossa päätetään asiat, jotka koskevat yleisiä ohjeita ja määräyksiä.

Lakivaliokunta kuuli asiassa hallintovaliokunnan puheenjohtaja Pirjo Halosta.

25. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Talousvaliokunta

Asia 5. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös 2023, tilintarkastuskertomus vuodelta 2023 ja vastuuvapaudesta päättäminen.

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen hyväksymistä. Talousvaliokunta on tutustunut TietoAkseli Audit Oy:n tilintarkastajien laatimaan tilintarkastuskertomukseen, jossa todetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kirkon toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Vuoden 2023 talousarvion loppusumma oli arvioitu 259 100 euroa alijäämäiseksi. Tilinpäätöksen toteutunut alijäämä oli 29 780,99 euroa (2022: 14 103,88 euroa ylijäämäinen) ja taseen loppusumma 17 096 561,58 euroa (2022: 17 734 830,52 euroa).

Talousvaliokunta esittää, että alijäämä (-29 780,99 euroa) kirjataan edellisten kausien yli-/alijäämättilille. Talousvaliokunta esittää vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille. Talousvaliokunta kiittää taloustoimistoa hyvästä työstä.

Päätöksen perustelut

Suomen ortodoksisen kirkon toimintakuluista suurimmat vuonna 2023 olivat henkilöstökulut 2 569 828,24 euroa (2022: 2 457 200,60 euroa), annetut avustukset 1 625 475,65 euroa (2022: 1 446 704,42 euroa) ja palvelujen ostot 1 369 611,92 euroa (2022: 1 295 358,06 euroa). Henkilöstökulut nousivat edellisvuodesta 4,6 % henkilöstömäärän pysyessä ennallaan. Palvelujen ostot nousivat 5,7 %.

Kaikki vuoden 2023 toimintakulut olivat yhteensä 6 194 318,49 euroa (2022: 5 783 486,03 euroa). Vuoden 2023 talousarviossa toimintakulujen arvioitiin olevan 6 300 100,00 euroa. Kirkon eläkekassan menot, poistot ja sijoitustoiminnan menot olivat yhteensä 1 547 176,11 euroa (2022: 1 585 096,98 euroa). Eläkekassan menot nousivat edellisestä vuodesta 3,2 %.

Toimintatuotot:

- Keskusrahastomaksutuottoja kertyi tilikaudella 8 822 euroa suunniteltua enemmän.
- Muita toimintatuottoja kertyi tilikaudella 50 000 euroa suunniteltua enemmän. Merkittävä osa tuottojen noususta muodostui virkatodistusten hintojen korotuksesta.
- Sijoitus- ja rahoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos oli 73 000 euroa budjetoitua suurempi. Korotason muutos vaikutti sekä tuloihin että menoihin.

Toimintamenot:

- Kustannuspaikoilla 117 Henkilöstö- ja lakipalvelut, 213 Aamun Koitto (ylimääräinen viides numero) ja 501 Tuohusten valmistus (tarvikkeiden hinnannousu) tapahtuivat suurimmat ylitykset.
- Henkilöstökuluja toteutui 29 000 euroa budjetoitua vähemmän (eläkevakuutusmaksut ja muut henkilöstösivukulut).
- Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoja toteutui 54 000 euroa budjetoitua enemmän (sähkö- ja lämmityskulut sekä kiinteistövero).
- Poistot olivat 5 000 euroa arvioitua suuremmat.
- Palvelujen ostoihin kului tilikaudella noin 77 000 euroa suunniteltua vähemmän (ohjelmistojen ylläpito ja asiiantuntijapalvelut).
- Annettuja avustuksia toteutui 14 000 euroa suunniteltua vähemmän.
- Tilikaudelle kirjattiin sijoitusten arvonalennuksia 10 000 euroa ja arvonorotuksia 70 000 euroa.

Taloussäännön mukaan sitovuustaso on kustannuspaikka. Kirkollishallitus on saanut yksityiskohtaisen selvityksen kustannuspaikkakohtaisista ylityksistä ja alituksista.

Mietinnön liitteenä ovat tilinpäätöksen graafiset kuvaukset.

25. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

7. Ilmoitusasiat

8. Loppurukous

9. Istunnon päättäminen

Suljettu istunto**Säädöspohja****OrtKL 96 §****Istuntojen julkisuus**

Kirkolliskokouksen ja seurakunnanvaltuuston istunnot ovat julkisia, jollei kokouksessa käsitellä asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi, tai **jollei toimitella muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa toisin päätä**. Suljetussa istunnossa esitetyt ja siinä käytyä keskustelusta laaditut asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jos niin laissa säädetään.

Kirkolliskokous päättää, että arkkipiispaehdokkainen ehdolle asettamista käsittelevä täysistunto pidetään asian luonteen vuoksi suljettuna.

Suljetun istunnon alkaessa kokouksen jäivät paikalle vain piispat, kirkolliskokousedustajat sekä mahdolliset muut kokouksen päättämät henkilöt.

.....

Kirkolliskokouksen IV täysistunto 26. marraskuuta 2024 klo 13.00 –

Suljettu istunto**Esityslista**

- 1. Alkurukous**
- 2. Läsnäolijoiden toteaminen**
- 3. Esityslistan hyväksyminen**
- 4. Ehdokkaiden esittäminen Helsingin ja koko Suomen arkkipiispan vaaliin**

Tultuaan nimetyksi ehdokkaaksi ao. piispa on noudatetun käytännön mukaan poistunut kokouksesta.

5. Vaalitoimitsijoiden valinta torstaina pidettävää vaalia varten

Valitaan arkkipiispan (pj.) lisäksi kaksi muuta vaalitoimitsijaa.

Vaalitoimitsijoiden tehtävänä on jokaisen vaalilipun leimaaminen ja annettujen äänten laskenta äänestyksen päätyttyä. Tämän jälkeen arkkipiispa Leo julistaa vaalin tuloksen.

7. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta**8. Ilmoitusasiat****9. Istunnon päättäminen**

Esityslista

Kirkolliskokouksen V täysistunto 26. marraskuuta 2024 klo 18.00 -

1. Alkurukous

2. Läsnäolijoiden toteaminen

3. Esityslistan hyväksyminen

4. Piispainkokouksen tekemä ehdollepano Helsingin ja koko Suomen arkkipiispan vaaliin

Piispainkokouksen 26.11.2024 pöytäkirja

Pöytäkirja 5/2024

Aika: 26.11.2024
Paikka: Valamon Kristuksen kirkastumisen luostari
Läsnä: Arkkipiispa Leo (puheenjohtaja), metropoliitta Arseni, Tallinnan ja koko Viron metropoliitta Stefanos
Kutsutut: Kydoniaian metropoliitta Athenagoras, rovasti Ioannis Lampropoulos
Sihtööri: Rovasti Mikael Sundkvist

Kokouksen avaaminen

41

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 15:59.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

42

Oulun metropoliitta Elia on kirkolliskokouksen täysistunnossa 26.11.2024 esitetty ehdokkaaksi arkkipiispan vaaliin. Piispainkokouksen puheenjohtaja, arkkipiispa Leo, on sen johdosta piispainkokouksen päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi kutsunut OrtL 2006/985 27 §:n nojalla Tallinnan ja koko Viron metropoliitta Stefanoksen piispainkokouksen lisäjäseneksi, koska eläkkeellä olevat piispat, metropoliitta Panteleimon sekä metropoliitta Ambrosius, ovat ilmoittaneet olevansa estyneet.

Myös Haminan piispa Sergei on samassa kirkolliskokouksen täysistunnossa esitetty ehdokkaaksi arkkipiispan vaaliin, joten hänkään ei kokoukseen osallistu.

Piispainkokouksen puheenjohtaja on kutsunut Kydoniain metropoliitta Athenagoraksen kokouksen asiantuntijaksi sekä rovasti Ioannis Lampropouloksen kokouksen tulkiksi.

Päätösesitys: Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

Esityslistan hyväksyminen

43

Piispainkokouksen tehtävänä on asettaa kirkolliskokouksen täysistunnossa 26.11.2024 esittämistä kahdesta henkilöstä yksi tai molemmat ehdolle 28.11.2024 toimitettavaan arkkipiispan vaaliin.

Päätösesitys: Piispainkokous asettaa kirkolliskokouksen täysistunnossa 26.11.2024 esittämistä kahdesta henkilöstä yhden tai molemmat ehdolle 28.11.2024 toimitettavaan arkkipiispan vaaliin.

Piispat päättivät sen lisäksi yksimielisesti, että tämän kokouksen pöytäkirja tarkastetaan välittömästi.

Päätös: Esityksen mukaan.

Ehdollepano arkkipiispan vaaliin

44 (Liite 1)

Taustaa: Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous on kirkkojärjestyksen (OrtK 2007/174) 64 §:n nojalla arkkipiispan vaalia valmisteleavassa istunnossa 26. marraskuuta 2024 esittänyt ehdokkaiksi Oulun metropoliitta Eliaan sekä Haminan piispa Sergein.

Päätösesitys: Piispainkokous asettaa arkkipiispa Leon esityksestä ortodoksisesta kirkosta annetun lain (OrtL 2006/985) 42 §:n nojalla 28. marraskuuta 2024 pidettävään arkkipiispan vaaliin ehdolle Oulun metropoliitta Eliaan sekä Haminan piispa Sergein.

Päätös: Esityksen mukaan.

Kokouksen päättäminen

45

Pöytäkirja tarkastettiin.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo. 16:20.

Aika ja paikka alussa mainitut.

Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa
metropoliitta

Arseni
Kuopion ja Karjalan metropoliitta

Stefanos
Tallinnan ja koko Viron metropoliitta

Mikael Sundkvist
piispainkokouksen sihteeri

5. I Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 7. Taloustyöryhmän raportti keskusrahastomaksuista

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Talousvaliokunta kuuli kirkon palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä ja talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokouksen vuonna 2014 tekemä päätös keskusrahastomaksujen määräytymisperusteista kumotaan, eikä keskusrahastomaksun laskentaperusteita muuteta.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä kirkolliskokouksen päätösten välitöntä toimeenpanemista. Mikäli kirkollishallitus ei katso voivansa toimeenpanna päätöstä, tulee siitä raportoida perusteluineen kirkolliskokoukselle ja tuoda asia uudelleen käsittelyyn.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta ymmärtää seurakuntien lisääntyviä taloudellisia velvoitteita ja niiden huolen kiinteistöjen korjausvelan kasvusta ja korjauksiin varautumisesta. Talousvaliokunta pitää tärkeänä sitä, että kirkon keskusrahaston tuloista päätettäessä keskusrahastomaksujen perusteet ovat kaikille seurakunnille samat ja riittävän selkeästi määritellyt. Tämä osaltaan auttaa seurakuntia parhaiten varautumaan tuleviin korjauksiin. Kirkon täytyy ottaa huomioon keskusrahaston tulojen vähentymiseen liittyvät riskit.

Kirkkojärjestyksen perusteluissa mainitaan, että keskusrahastomaksun perusteena olevat pääomatulolajit pyritään huomioimaan keskenään mahdollisimman yhteismitallisesti. Tästä johtuen vuokra- ja metsätuloista ehdotetaan huomioitavaksi 70 prosenttia. Näin vuokra- ja metsänmyyntituloa määriteltäessä tulee huomioitua ne keskimääräiset kulut, joita ei ole muista pääomatuloista.

Vuokratuloista kannetun keskusrahastomaksun osuus vuonna 2024 on arvioitu olevan yhteensä 346 280 euroa, josta 202 639 euroa tulee Helsingin seurakunnan maksamasta keskusrahastomaksusta. Seurakuntiin palautui peruskorjaus- ja konservointiavustuksina vuonna 2023 noin 270 000 euroa. Lisäksi keskushallinto tarjoaa seurakunnille kirkon kiinteistöpäällikön ja johtavan konservaattorin palveluita.

Korjausvelkaan liittyviä haasteita ei ratkaista muuttamalla keskusrahastomaksun määräytymisperusteita. Muutoksista maksun perusteisiin seuraisi enemmän hallinnollista työtä, kun mitä hyötyjä siitä olisi saatavissa. Mikäli vuokratulojen määräytymisperusteita muutetaan, keskusrahastomaksuihin syntyy noin 340 000 euron vaje (vuoden 2025 arvion mukaan). Kun huomioidaan myös valtionavustuksen pieneneminen, vajeen suuruus on jo 700 000 euroa. Rahoitusvajeen paikkaamiseksi tarvittaisiin keskusrahastomaksun korottamista muilta osin.

Kirkollishallitus päätti 21.10.2024 pidetyssä kokouksessaan asiakohdassa §103 Taloustyöryhmän raportti, että ”selvitetään laskelmin vuoden 2014 kirkolliskokouksen keskusrahastomaksun määräytymisen perusteista tekemän päätöksen vaikutukset kiinteistöjen vuokratuotoista kannettavaan keskusrahastomaksuun kuluvalta ja edelliseltä vuodelta”.

Laskelman tuottaminen kirkollishallituksen päätöksen mukaisesti vaatisi yksiselitteisen määritelmän, mitä kuluja ja erää nettotuottomenetelmään laskettaessa otetaan huomioon.

Toiseksi se vaatisi järjestelmän, johon kiinteistö/huoneistokohtaiset tiedot olisi kerätty ja josta ne olisivat helposti raportoitavissa. Vuokrakohteita voi joillakin seurakunnille olla kymmenittäin eikä kirjanpitojärjestelmää ole suunniteltu ko. seurantaa varten. Seurantatietojen kerääminen ja tallentaminen työllistäisi seurakuntien henkilöstöä keskushallinnon lisäksi.

Tuottoarvomenetelmä on vuokratiloja sisältävän rakennuksen/kiinteistön markkina-arvon määrittämisessä käytettävä laskentaperiaate, joka ei sovellu sellaisenaan vuokratilojen nettotulon selvittämiseen.

Kirkolta puuttuvat päätökset siitä, miten kiinteistöjen nettotulot lasketaan. Tällaisessa päätöksessä pitäisi määrittää yhtälön kaikkien muuttujien sisältö. Muuttujien arvojen laskeminen on joka tapauksessa aikaa vievää, koska tiedot täytyy koota monista lähteistä, eivätkä ne ole yhteismitallisia.

26. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Sivistysvaliokunta

Asia 16. Kirkolliskokousaloite koltansaamenkielisten jumalanpalvelustekstien ja Raamatun tekstien käännösten tekemiseen, tarkastamiseen ja julkaisemiseen vuosina 2025—2027 osoitettavasta 27.000 euron määrärahasta.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon talousvaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen kirkollishallituksen esittämässä muodossa.

Päätöksen perustelut

Kirkollishallitus esittää määrärahasi 25 000 euroa.

Määräraha käytetään seuraavan työsuunnitelman mukaisesti:

- Psalmtarin ja suurten juhlien epistola- ja evankeliumitekstien taitto ja julkaiseminen.
- Hautauksen, kasteen, avioliittoon vihkimisen ja muiden toimitusten kääntäminen, tarkastaminen, taitto ja julkaiseminen.
- Aikaisemmin käännettyjen tekstien päivittäminen ja painattaminen.

Vuoden 2021 päätöksen mukainen käännöstyö on lähtenyt hyvin käyntiin. Uudella päätöksellä varmistetaan, että käännöstyötä voidaan jatkaa ja laajentaa, jotta kaikki tarvittavat jumalanpalvelustekstit saadaan käännettyä ja julkaistua koltansaamen kielellä. Käännöstyössä pyritään yhteistyöhön Piplia-seuran kanssa.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Asia 17. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkon parissa tehtävän lapsi- ja nuorisotyön linjausten ja tulevaisuuden näkymien selvittämisestä.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon talousvaliokunnalta.

Valiokunta kuuli asiassa kirkon kasvatus- ja koulutuspäällikkö Antti Räsästä.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen.

Päätöksen perustelut

Selvityksen laati kirkon kasvatus- ja koulutuspäällikkö kirkollishallituksen johdolla siten, että tuloksia on käytettävissä vuoden 2025 kirkolliskokousseminaarissa ja selvitys valmistuu elokuun loppuun 2025 mennessä.

Selvitystä varten kuullaan kirkon lapsi- ja nuorisotyön ammattilaisia ja tarvittaessa muita asiaan liittyviä tahoja. Tarvittava työaikaresurssi varataan kasvatus- ja koulutuspäällikölle, lisäksi varataan 3000 euroa muihin mahdollisiin kuluihin.

Kirkolliskokous linjaa selvitystyön pohjaksi seuraavaa:

Selvityksessä on hyvä etsiä kirkollisen lapsi- ja nuorisotyön yhteyksiä muun muassa ympäristökasvatukseen, diakoniaan, kansainväliseen ortodoksiaan ja ekumeeniseen liikkeeseen.

Lapsi- ja nuorisotyö ovat aina kunkin seurakunnan vastuulla. Mahdollinen seurakunta- ja hiippakuntarajat ylittävä toimija ei voi ottaa seurakuntien vastuuta niiden perustehtävän suorittamisesta.

Selvitys voi kuitenkin pohtia tehtäviä, joiden toteuttamisessa tuollainen toimija olisi yksittäisiä seurakuntia parempi ja joihin se voisi saada taloudellista tukea kirkon ulkopuolelta.

Selvityksessä on hyvä esittää myös kokonaan uusia malleja lapsi- ja nuorisotyön järjestämiseksi siten, että myös perheet huomioidaan.

Selvityksen tulee sisältää konkreettisia toimenpiteitä.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Asia 18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kansainvälisen kirkkopoliitiikan seuraamiseen.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon hallintovaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle aloitteen hylkäämistä.

Päätöksen perustelut

Kansainväliset suhteet Suomen ortodoksisessa kirkossa hoitaa piispainkokous, jolla on mahdollisuus tarvittaessa kutsua avukseen piispainkokouksen työjärjestyksessä (6.4 §) mainittu kansainvälisten yhteyksien toimikunta, jonka tuottamaa tietoa voidaan jakaa myös laajemmin kirkon piirissä. On tärkeää, että kirkkoon kohdistuva vahingollinen informaatiovaikuttaminen tunnistetaan ja siihen reagoidaan asian vaatimalla tavalla.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Lakivaliokunta**Asia 12. Kirkollishallituksen selvitys kirkolliskokoukselle: Ortodoksisesta kirkosta annetun lain sekä kirkkojärjestyksen uudistushankkeen jatkaminen****Lakivaliokunnan mietintö****Päätösesitys**

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous ei tällä kirkolliskokouskaudella edistä lainsäädännön kokonaisuudistusta nyt olemassa olevan tiedon ja pohjamateriaalin perusteella. Sen sijaan välttämättömät säännösmuutokset tai -lisäykset valmistellaan yhdessä valtioneuvoston ja muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa.

Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että uuden arkkipiispan johdolla käydään keskustelua kirkon tehtävästä ja hallinnollisesta rakenteesta. Tämän keskustelun pohjalta voi myöhemmin määritellä lainsäädännön muutostarpeita.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 22. Kirkolliskokousaloite Kolttsaamelaisten edustus kirkon päättävissä elimissä**Lakivaliokunnan mietintö****Päätösesitys**

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään vastoin kirkollishallituksen esitystä.

Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta esittää kantanaan, että kolttasaamelaisten edustus kirkon päättävissä elimissä on turvattava. Asiaan kuitenkin vaikuttavat monet kolttasaamelaisten itsehallintoon, perustuslakiin ja kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät kysymykset, joita valmistelussa ei vielä ole otettu riittävästi huomioon. Kirkolliskokoukselle ei myöskään ole toimitettu kirkollishallituksen esityksessä mainittua kolttien kyläkokouksen lausuntoa.

Asiaan vaikuttaa myös ortodoksisesta kirkosta annetun lain 10 §, jossa säädetään kirkolliskokouksen edustajakiintiöistä. Jos kiintiötä muutetaan, on muutosten vaikutukset arvioitava perusteellisesti.

Säädökset on valmisteltava yhteistyössä valtioneuvoston, kolttien kyläkokouksen ja ortodoksisen kirkon kesken. Lakivaliokunta esittää pontenaan, että kirkollishallitus käynnistää nämä neuvottelut viivytyksettä.

Lakivaliokunta on kuullut asiassa stueretteja, joiden näkemyksen mukaan asia on tärkeä. Lakivaliokunta kiittää stueretteja arvokkaista huomioista.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 29. Kirkollishallituksen esitys kirkolliskokouksen päätökseksi ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että kirkollishallituksen esitys hylätään.

Päätöksen perustelut

Kirkollishallitus esittää, että säännökset olisivat kirkkojärjestyksessä. Lakivaliokunta katsoo, että kyseessä on perustuslain 2 §:ssä tarkoitettu julkisen vallan käyttö, jonka tulee perustua lakiin. Näin ollen sähköisestä kokoustamisesta, sähköisestä päätöksenteosta sekä poikkeusoloja koskevista säännöksistä on säädettävä lain tasolla.

Kun lakiin on lisätty valtuutuslainsäädännökset, menettelystä voidaan tarkemmin säätää kirkkojärjestyksessä.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Hallintovaliokunta

Asia 8. Kirkon ympäristöohjeiston päivitys

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli metropoliitta Eliaa, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä ja kirkon tiedottaja Maria Hattusta sekä lakivaliokunnan puheenjohtaja Elina Palolaa.

Päätösesitys

Kirkollishallituksen esitystä ympäristöohjeiston korvaamista esitetyillä toimenpidesuosituksilla ei voida tässä muodossa hyväksyä. Asia lähetetään uudelleenvalmisteluun.

Uudessa valmistelussa tulee huomioida vuoden 2009 ympäristöohjeiston lisäksi 2023 kirkolliskokouksen asiaa koskeva päätös (seurantamittarit, pitkän linjan vihreän siirtymän strategiset tavoitteet sekä suunnitelma käyttöönotosta) ja sen pohjalta tehty selvitys. Tavoitteet ja mittarit määritellään nykytilanteen mahdollistamalla tarkkuudella.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta kiittää tehdystä selvitystyöstä, joka antaa hyvän pohjan asian jatkovalmistelulle.

Seurakuntien tulee joka tapauksessa jatkaa ympäristötoimien kehittämistä. Seurakuntia suositellaan nimeämään ympäristötoimikunta tai muu vastuutaho (esimerkiksi kiinteistölautakunta), joka vastaa seurakunnan ympäristöohjeen laatimisesta ja toimeenpanemisesta. Ympäristötyön tarkastelu suositellaan lisättäväksi osaksi seurakunnantarkastusta.

Etäkokousmahdollisuuden vieminen kirkkoa koskevaan lainsäädäntöön on kannatettavaa. Sitä ennen kirkollishallitus antaa ohjeistusta asiassa.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

II Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 19. Kirkolliskokousaloite rahoitus monikulttuurista tapahtumakokonaisuutta ja juhla kirjaa varten

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja.

Päätösesitys

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen, että kirkolliskokous päättää hylätä aloitteen rahoituksen myöntämisestä monikulttuurista tapahtumakokonaisuutta ja juhla kirjaa varten.

Päätöksen perustelut

Hanke on arvokas ja sen tavoitteet ovat tärkeitä. Nykyinen tiukka taloustilanne ja valtionavustuksen leikkaus pakottavat kirkon tarkkaan harkintaan varojen käytössä. Kirkon taloudelliset resurssit ovat rajalliset, ja niitä on priorisoitava lakisääteisiin tehtäviin ja sellaisiin hankkeisiin, jotka ovat välttämättömiä kirkon perustehtävien hoitamiseksi.

Kirkko toimii tasapuolisesti kaikkia seurakuntia kohtaan, eikä yksittäisiä seurakuntien tapahtumia tueta. Mikäli linjaa tässä suhteessa muutetaan, niin vastaavia hankkeita voidaan joutua tukemaan tasapuolisuuden näkökulmasta myös muiden seurakuntien osalta.

26. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

7. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

8. Ilmoitusasiat

9. Loppurukous

10. Istunnon päättäminen

Täysistunnon päätyttyä arkipiispa ehdokkaiden suljettu haastattelu

Esityslista

Kirkolliskokouksen VI täysistunto 27. marraskuuta 2024 klo 10.00 -

1. Alkurukous

2. Läsnaolijoiden toteaminen

3. Esityslistan hyväksyminen

4. I Käsittely

Sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunnan mietintö

Asia 13. Kirkolliskokousaloite naisdiakonaatin mahdollisuudesta sekä naisten kirkollisesta asemasta.

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Valiokunta kuuli asiassa Tallinnan ja koko Viron metropoliitta Stefanosta, tohtori Elsi Takalaa ja Filantropia ry:n toiminnanjohtaja Riina Nguyenia.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hyväksytään kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelu

Keskustelua naisten mahdollisuuksista toimia erilaisissa kirkollisissa palvelutehtävissä käydään jo nyt Suomen ortodoksisen kirkon piirissä. Avoin keskustelu palvelee kirkon etua. Perustettavan työryhmän tulee huomioida asiasta jo olemassa oleva tutkimusaineisto ja laatia piispainkokouksen päätöksenteon tueksi julkinen loppuraportti toukokuun 2025 loppuun mennessä. Kyseinen raportti toimitetaan myös kesäkuussa 2025 kokoontuvalle kirkolliskokousseminaarille.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Sivistysvaliokunnan mietintö

Asia 15. Kaksi kirkolliskokousaloitetta kirkon katekumeeniopetuksen yhdenmukaistamiseksi ja tehostamiseksi sekä määrärahan myöntämiseksi katekumeeniopetuksen ja sisälähetyksen tarpeisiin tuotettavan teoksen ja opetusmateriaalin tuottamiseen.

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai asiassa lausunnon talousvaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen perusteluissa esitetystä muodosta.

Päätöksen perustelut

Katekumeeniopetuksen ja sisälähetyksen näkökulmasta on tarvetta tällaiselle materiaalille. Ortodoksisten Pappien liiton toimittamaan kirjaan sisältyvä opetussuunnitelma hyväksytetään piispainkokouksella. Opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa, mutta erillistä työryhmää ei perusteta.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Talousvaliokunnan lausunto

Asia 15. Kaksi kirkolliskokousaloitetta kirkon katekumeeniopetuksen yhdenmukaistamiseksi ja tehostamiseksi sekä määrärahan myöntämiseksi katekumeeniopetuksen ja sisälähetyksen tarpeisiin tuotettavan teoksen ja opetusmateriaalin tuottamiseen

Talousvaliokunta toteaa lausuntonaan, että talousarvioon on varattu 15 000 euroa kirjan ja oppimateriaalin tuottamiseen ja 2 000 euroa työryhmän kuluihin. Kirkollishallitus voi harkintansa mukaan käyttää koko 17 000 euron määrärahan hankkeen kuluihin, koska hankkeelle varatun määrärahan kokonaissumma ei muutu.

26. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Asia 24. Kirkolliskokousaloite hallinnon kehittämisestä normaalioloissa ja poikkeusoloihin varautumisesta

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon hallintovaliokunnalta.

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous ei tällä kirkolliskokouskaudella toteuta säädösmuutoksia, joita hallinnon kokonaisuudistus vaatisi.

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloitteen poikkeusoloja koskevat säädösmuutosasiat käsitellään asian 29 yhteydessä, josta lakivaliokunta on laatinut mietinnön.

Päätöksen perustelut

On tarkoituksenmukaista, että uuden arkkipiispan johdolla käydään keskusteluja kirkon tehtävästä ja hallinnollisesta rakenteesta. Tämän keskustelun pohjalta on tarpeen myöhemmin määritellä mahdollisen hallinnon kokonaisuudistuksen ja sen edellyttämien säädösmuutosten tarve.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 24b. Kirkolliskokousaloite hallinnon kehittämistä normaalioloissa ja poikkeusoloihin varautumisesta

Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan, mikäli Suomen ortodoksinen kirkko haluaa säilyä autonomisena paikalliskirkkona, tulee kolme hiippakuntaa säilyttää.

Hiippakuntien työnjakoa on syytä tarkastella kestävän talouden ja muiden resurssien käytön kannalta. Yhteistyötä hiippakuntien kesken sekä hiippakuntien ja katedraaliseurakuntien välillä tulee edistää tavoitteena taloudelliset säästöt ja päällekkäisen työn vähentäminen.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

5. II Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 7. Taloustyöryhmän raportti keskusrahastomaksuista

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Talousvaliokunta kuuli kirkon palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä ja talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokouksen vuonna 2014 tekemä päätös keskusrahastomaksujen määräytymisperusteista kumotaan, eikä keskusrahastomaksun laskentaperusteita muuteta.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä kirkolliskokouksen päätösten välitöntä toimeenpanemista. Mikäli kirkollishallitus ei katso voivansa toimeenpanna päätöstä, tulee siitä raportoida perusteluineen kirkolliskokoukselle ja tuoda asia uudelleen käsittelyyn.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta ymmärtää seurakuntien lisääntyviä taloudellisia velvoitteita ja niiden huolen kiinteistöjen korjausvelan kasvusta ja korjauksiin varautumisesta. Talousvaliokunta pitää tärkeänä sitä, että kirkon keskusrahaston tuloista päätettäessä keskusrahastomaksujen perusteet ovat kaikille seurakunnille samat ja riittävän selkeästi määritellyt. Tämä osaltaan auttaa seurakuntia parhaiten varautumaan tuleviin korjauksiin. Kirkon täytyy ottaa huomioon keskusrahaston tulojen vähentymiseen liittyvät riskit.

Kirkkojärjestyksen perusteluissa mainitaan, että keskusrahastomaksun perusteena olevat pääomatulolajit pyritään huomioimaan keskenään mahdollisimman yhteismitallisesti. Tästä johtuen vuokra- ja metsätuloista ehdotetaan huomioitavaksi 70 prosenttia. Näin vuokra- ja metsänmyyntituloa määriteltäessä tulee huomioitua ne keskimääräiset kulut, joita ei ole muista pääomatuloista.

Vuokratuloista kannetun keskusrahastomaksun osuus vuonna 2024 on arvioitu olevan yhteensä 346 280 euroa, josta 202 639 euroa tulee Helsingin seurakunnan maksamasta keskusrahastomaksusta. Seurakuntiin palautui peruskorjaus- ja konservointiavustuksina vuonna 2023 noin 270 000 euroa. Lisäksi keskushallinto tarjoaa seurakunnille kirkon kiinteistöpäällikön ja johtavan konservaattorin palveluita.

Korjausvelkaan liittyviä haasteita ei ratkaista muuttamalla keskusrahastomaksun määräytymisperusteita. Muutoksista maksun perusteisiin seuraisi enemmän hallinnollista työtä, kun mitä hyötyjä siitä olisi saatavissa. Mikäli vuokratulojen määräytymisperusteita muutetaan, keskusrahastomaksuihin syntyy noin 340 000 euron vaje (vuoden 2025 arvion mukaan). Kun huomioidaan myös valtionavustuksen pieneneminen, vajeen suuruus on jo 700 000 euroa. Rahoitusvajeen paikkaamiseksi tarvittaisiin keskusrahastomaksun korottamista muilta osin.

Kirkollishallitus päätti 21.10.2024 pidetyssä kokouksessaan asiakohdassa §103 Taloustyöryhmän raportti, että ”selvitetään laskelmin vuoden 2014 kirkolliskokouksen keskusrahastomaksun määräytymisen perusteista tekemän päätöksen vaikutukset kiinteistöjen vuokratuotoista kannettavaan keskusrahastomaksuun kuluvalta ja edelliseltä vuodelta”.

Laskelman tuottaminen kirkollishallituksen päätöksen mukaisesti vaatisi yksiselitteisen määritelmän, mitä kuluja ja eriä nettotuottomenetelmään laskettaessa otetaan huomioon.

Toiseksi se vaatisi järjestelmän, johon kiinteistö/huoneistokohtaiset tiedot olisi kerätty ja josta ne olisivat helposti raportoitavissa. Vuokrakohteita voi joillakin seurakunnille olla kymmenittäin eikä kirjanpitojärjestelmää ole suunniteltu ko. seurantaa varten. Seurantatietojen kerääminen ja tallentaminen työllistäisi seurakuntien henkilöstöä keskushallinnon lisäksi.

Tuottoarvomenetelmä on vuokratiloja sisältävän rakennuksen/kiinteistön markkina-arvon määrittämisessä käytettävä laskentaperiaate, joka ei sovellu sellaisenaan vuokratilojen nettotulon selvittämiseen.

Kirkolta puuttuvat päätökset siitä, miten kiinteistöjen nettotulot lasketaan. Tällaisessa päätöksessä pitäisi määrittää yhtälön kaikkien muuttujien sisältö. Muuttujien arvojen laskeminen on joka tapauksessa aikaa vievää, koska tiedot täytyy koota monista lähteistä, eivätkä ne ole yhteismitallisia.

26. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Asia 7 Taloustyöryhmän raportti keskusrahastomaksuista

Vastaesitys

Päätösesitys

Keskusrahastomaksun määräytymisen perusteet ja niitä koskevien päätösten soveltaminen selvitetään ja muutostarpeet arvioidaan perusteellisesti vuoden 2023 kirkolliskokouksen päätöksen ja sen taustalla olevan aloitteen mukaisesti. Selvitys tulee tuoda vuoden 2025 kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut

Taloustyöryhmän raportin johtopäätöksissä todetaan: ”Muuttamalla keskusrahastomaksun perusteita ei ratkaista seurakuntien korjausvelkaan liittyviä haasteita. Muutoksista maksun perusteisiin seuraisi enemmän hallinnollista työtä, kun mitä hyötyjä siitä olisi saatavissa.” Näitä väitteitä ei kuitenkaan raportissa ole perusteltu. Jotta asiassa voitaisiin tehdä tietoon perustuva päätös, täytyy asia ensin selvittää, eikä vain todeta, että asia on mahdoton selvittää. Selvitykseen liittyvä käsitteistö on tarkemmin määriteltävissä selvityksen vaatimalla tarkkuudella, esimerkiksi netto- ja bruttotulojen käsitteet voivat olla kirkon itsensä määriteltävissä.

Palvelukeskuksen taloustoimiston antamissa tiedoissa todetaan, että keskusrahastomaksujen määräytymisen perusteiden muuttaminen johtaisi 340 000 euron vajeeseen. Kuitenkin toisaalla todetaan, ettei näitä keskusrahastomaksujen määräytymisen muuttumisen taloudellisia vaikutuksia ole mahdollista laskea.

Tämä mahdollinen rahasumma ei suinkaan olisi pois kirkon toiminnasta. Päinvastoin se jäisi seurakuntien käyttöön kirkon ydintoimintojen toteuttamista sekä muita seurakuntien tärkeimmiksi katsomia tarkoituksia varten.

Lisäksi todettakoon, että kirkollishallituksella ei ole valtuuksia päättää olla toimeenpanematta kirkolliskokouksen päätöksiä.

Heinävedellä Valamon luostarissa 26.11.2024

Jefim Brodkin
kirkolliskokousedustaja

Sivistysvaliokunta

Asia 16. Kirkolliskokousaloite koltansaamenkielisten jumalanpalvelustekstien ja Raamatun tekstien käännösten tekemiseen, tarkastamiseen ja julkaisemiseen vuosina 2025—2027 osoitettavasta 27.000 euron määrärahasta.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon talousvaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen kirkollishallituksen esittämässä muodossa.

Päätöksen perustelut

Kirkollishallitus esittää määrärahaksi 25 000 euroa. **Määräraha osoitetaan Pohjois-Suomen ortodoksiselle seurakunnalle, joka hallinnoi käännöstyötä.**

Määräraha käytetään seuraavan työsuunnitelman mukaisesti:

- Psalttarin ja suurten juhlien epistola- ja evankeliumitekstien taitto ja julkaiseminen.
- Hautauksen, kasteen, avioliittoon vihkimisen ja muiden toimitusten kääntäminen, tarkastaminen, taitto ja julkaiseminen.
- Aikaisemmin käännettyjen tekstien päivittäminen ja painattaminen.

Vuoden 2021 päätöksen mukainen käännöstyö on lähtenyt hyvin käyntiin. Uudella päätöksellä varmistetaan, että käännöstyötä voidaan jatkaa ja laajentaa, jotta kaikki tarvittavat jumalanpalvelustekstit saadaan käännettyä ja julkaistua koltansaamen kielellä. Käännöstyössä pyritään yhteistyöhön Piplia-seuran kanssa.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Talousvaliokunnan lausunto

Asia 16. Kirkolliskokousaloite koltansaamenkielisten jumalanpalvelustekstien ja Raamatun tekstien käännosten tekemiseen, tarkastamiseen ja julkaisemiseen vuosina 2025–2027 osoitettavasta 27.000 euron määrärahasta

Talousvaliokunta yhtyy lausunnossaan kirkollishallituksen esitykseen, jossa esitetään varattavaksi yhteensä 25 000 euron määräraha vuosille 2025–2027. Määräraha käytetään seuraavan työsuunnitelman mukaisesti:

- Hautauksen, kasteen, avioliittoon vihkimisen ja muiden toimitusten kääntäminen, tarkastaminen, taitto ja julkaiseminen.
- Psalttarin ja suurten juhlien epistola- ja evankeliumitekstien taitto ja julkaiseminen.
- Aikaisemmin käännettyjen tekstien päivittäminen ja painattaminen.

25. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Asia 17. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkon parissa tehtävän lapsi- ja nuorisotyön linjausten ja tulevaisuuden näkymien selvittämisestä.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon talousvaliokunnalta.

Valiokunta kuuli asiassa kirkon kasvatus- ja koulutus päällikkö Antti Räsästä.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen.

Päätöksen perustelut

Selvityksen laati kirkon kasvatus- ja koulutus päällikkö kirkollishallituksen johdolla siten, että tuloksia on käytettävissä vuoden 2025 kirkolliskokousseminaarissa ja selvitys valmistuu elokuun loppuun 2025 mennessä.

Selvitystä varten kuullaan kirkon lapsi- ja nuorisotyön ammattilaisia ja tarvittaessa muita asiaan liittyviä tahoja. Tarvittava työaikaresurssi varataan kasvatus- ja koulutus päällikkölle, lisäksi varataan 3000 euroa muihin mahdollisiin kuluihin.

Kirkolliskokous linjaa selvitystyön pohjaksi seuraavaa:

Selvityksessä on hyvä etsiä kirkollisen lapsi- ja nuorisotyön yhteyksiä muun muassa ympäristökasvatukseen, diakoniaan, kansainväliseen ortodoksiaan ja ekumeeniseen liikkeeseen.

Lapsi- ja nuorisotyö ovat aina kunkin seurakunnan vastuulla. Mahdollinen seurakunta- ja hiippakuntarajat ylittävä toimija ei voi ottaa seurakuntien vastuuta niiden perustehtävän suorittamisesta.

Selvitys voi kuitenkin pohtia tehtäviä, joiden toteuttamisessa tuollainen toimija olisi yksittäisiä seurakuntia parempi ja joihin se voisi saada taloudellista tukea kirkon ulkopuolelta.

Selvityksessä on hyvä esittää myös kokonaan uusia malleja lapsi- ja nuorisotyön järjestämiseksi siten, että myös perheet huomioidaan.

Selvityksen tulee sisältää konkreettisia toimenpiteitä.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Talousvaliokunnan lausunto

Asia 17. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkon parissa tehtävän lapsi- ja nuorisotyön linjausten ja tulevaisuuden näkymien selvittämisestä

Talousvaliokunta kuuli kirkon kasvatus- ja koulutus päällikkö Antti Räsästä ja toteaa lausuntonaan, että tehtävä selvitys palvelee kirkon keskeistä ydintehtävää, lapsi- ja nuorisotyötä. Koska tehtävä selvitys on verrattain laaja ja pitää sisällään monia eri ulottuvuuksia, talousvaliokunta katsoo, että aloitteessa esitetty 3 000 euron määräraha on perusteltu.

26. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Asia 18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kansainvälisen kirkkopoliitiikan seuraamiseen.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon hallintovaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle aloitteen hylkäämistä.

Päätöksen perustelut

Kansainväliset suhteet Suomen ortodoksisessa kirkossa hoitaa piispainkokous, jolla on mahdollisuus tarvittaessa kutsua avukseen piispainkokouksen työjärjestyksessä (6.4 §) mainittu kansainvälisten yhteyksien toimikunta, jonka tuottamaa tietoa voidaan jakaa myös laajemmin kirkon piirissä. On tärkeää, että kirkkoon kohdistuva vahingollinen informaatiovaikuttaminen tunnistetaan ja siihen reagoidaan asian vaatimalla tavalla.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kansainvälisen kirkkopoliitiikan seuraamiseen.

Kansainvälisen kirkkopoliitiikan seuraaminen on tärkeää, mutta siihen ei kirkolliskokouksen päätöksellä ole syytä perustaa työryhmää. Yleisellä tasolla kirkon ulkomaansuhteista vastaa piispainkokous arkkipiispan johdolla. Piispainkokouksella on työjärjestyksensä perustella tarvittaessa kutsua avukseen kirkon kansainvälisten yhteyksien toimikunta (piispainkokouksen työjärjestys 6.4).

Hallintovaliokunta näkee tärkeäksi, että kirkkoon kohdistuva informaatiovaikuttaminen tunnistetaan ja siihen tarpeen mukaan reagoidaan eri tasoilla.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Lakivaliokunta

Asia 12. Kirkollishallituksen selvitys kirkolliskokoukselle: Ortodoksisesta kirkosta annetun lain sekä kirkkojärjestyksen uudistushankkeen jatkaminen

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous ei tällä kirkolliskokouskaudella edistä lainsäädännön kokonaisuudistusta nyt olemassa olevan tiedon ja pohjamateriaalin perusteella. Sen sijaan

välttämättömät säännösmuutokset tai -lisäykset valmistellaan yhdessä valtioneuvoston ja muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa.

Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että uuden arkkipiispan johdolla käydään keskusteluja kirkon tehtävästä ja hallinnollisesta rakenteesta. Tämän keskustelun pohjalta voi myöhemmin määritellä lainsäädännön muutostarpeita.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 22. Kirkolliskokousaloite Kolttasaamelaisten edustus kirkon päättävissä elimissä

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään vastoin kirkollishallituksen esitystä.

Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta esittää kantanaan, että kolttasaamelaisten edustus kirkon päättävissä elimissä on turvattava. Asiaan kuitenkin vaikuttavat monet kolttasaamelaisten itsehallintoon, perustuslakiin ja kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät kysymykset, joita valmistelussa ei vielä ole otettu riittävästi huomioon. Kirkolliskokoukselle ei myöskään ole toimitettu kirkollishallituksen esityksessä mainittua kolttien kyläkokouksen lausuntoa.

Asiaan vaikuttaa myös ortodoksisesta kirkosta annetun lain 10 §, jossa säädetään kirkolliskokouksen edustajakiintiöistä. Jos kiintiöitä muutetaan, on muutosten vaikutukset arvioitava perusteellisesti.

Säädökset on valmisteltava yhteistyössä valtioneuvoston, kolttien kyläkokouksen ja ortodoksisen kirkon kesken. Lakivaliokunta esittää pontenaan, että kirkollishallitus käynnistää nämä neuvottelut viivytyksettä.

Lakivaliokunta on kuullut asiassa stueretteja, joiden näkemyksen mukaan asia on tärkeä. Lakivaliokunta kiittää stueretteja arvokkaista huomioista.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 29. Kirkollishallituksen esitys kirkolliskokouksen päätökseksi ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että kirkollishallituksen esitys hylätään.

Päätöksen perustelut

Kirkollishallitus esittää, että säännökset olisivat kirkkojärjestyksessä. Lakivaliokunta katsoo, että kyseessä on perustuslain 2 §:ssä tarkoitettu julkisen vallan käyttö, jonka tulee perustua lakiin. Näin ollen sähköisestä kokoustamisesta, sähköisestä päätöksenteosta sekä poikkeusoloja koskevista säännöksistä on säädettävä lain tasolla.

Kun lakiin on lisätty valtuutussäännökset, menettelystä voidaan tarkemmin säätää kirkkojärjestyksessä.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Hallintovaliokunta

Asia 8. Kirkon ympäristöohjeiston päivitys

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli metropoliitta Eliaa, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä ja kirkon tiedottaja Maria Hattusta sekä lakivaliokunnan puheenjohtaja Elina Palolaa.

Päätösesitys

Kirkollishallituksen esitystä ympäristöohjeiston korvaamista esitetyillä toimenpidesuosituksilla ei voida tässä muodossa hyväksyä. Asia lähetetään uudelleenvalmisteluun.

Uudessa valmistelussa tulee huomioida vuoden 2009 ympäristöohjeiston lisäksi 2023 kirkolliskokouksen asiaa koskeva päätös (seurantamittarit, pitkän linjan vihreän siirtymän strategiset tavoitteet sekä suunnitelma käyttöönnotosta) ja sen pohjalta tehty selvitys. Tavoitteet ja mittarit määritellään nykytilanteen mahdollistamalla tarkkuudella.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta kiittää tehdystä selvitystyöstä, joka antaa hyvän pohjan asian jatkovalmistelulle.

Seurakuntien tulee joka tapauksessa jatkaa ympäristötoimien kehittämistä. Seurakuntia suositellaan nimeämään ympäristötoimikunta tai muu vastuutaho (esimerkiksi kiinteistölautakunta), joka vastaa seurakunnan ympäristöohjeen laatimisesta ja toimeenpanemisesta. Ympäristötyön tarkastelu suositellaan lisättäväksi osaksi seurakunnantarkastusta.

Etäkokousmahdollisuuden vieminen kirkkoa koskevaan lainsäädäntöön on kannatettavaa. Sitä ennen kirkollishallitus antaa ohjeistusta asiassa.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

7. Ilmoitusasiat

8. Loppurukous

9. Istunnon päättäminen

Esityslista

Kirkolliskokouksen VII täysistunto 27. marraskuuta 2024 klo 14.00 -

1. Alkurukous

2. Läsnäolijoiden toteaminen

3. Esityslistan hyväksyminen

4. I Käsittely

Hallintovaliokunta

Asia 9. Selvitys Suomen ortodoksisen kirkossa vuoden 2021 alussa toimeenpannun seurakuntarakenteen uudistuksen vaikutuksista

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli asiassa kirkolliskokouksen stueretteja.

Päätösesitys

Kirkollishallituksen esitys hyväksytään seuraavassa muodossa:

Seurakuntarakenteen uudistuksen vaikutusten arviointia tulee jatkaa. Painopisteenä tulee olla kehittämistarpeiden ja parannusehdotusten kartoittaminen seurakunnissa. Jatkotyöskentely tapahtuu kirkollishallituksen johdolla erityisesti seurakuntalaisten näkemykset huomioon ottaen. Työskentelyn tuloksena tulee tehdä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia kirkolliskokoukselle 2026.

Päätöksen perustelut

Kiitämme laajasta selvitystyöstä, joka antaa edellytyksiä jatkotyöskentelylle. Kirkon rakenteita ja etenkin seurakuntien toimintaa tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti kirkon strategian mukaisesti. Nyt esillä olevassa selvityksessä useita vuoden 2022 kirkolliskokouksen asiassa 10 tehdyssä päätöksessä esitettyjä asioita ei ole riittävässä laajuudessa tuotu esiin. Jatkotyöskentelyssä pyydetään kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Vertailaan seurakuntien erilaisia toiminta-alueille ja kirkkojärjestyksessä määriteltyä kappeliseurakuntamallia. Otetaan kantaa siihen, onko toiminta parantunut verrattuna tilanteeseen ennen liitosta niillä alueilla, jotka olivat ennen itsenäisiä seurakuntia. Selvitetään, miten muutos on vaikuttanut vastaanottajaseurakuntiin. Vertailussa tarkastellaan myös mahdollisia eroja niiden seurakuntien välillä, joissa liitos on tapahtunut ja jossa ei ole tapahtunut liitosta. Ovatko hallinnon tehostamiseen liittyvät tavoitteet toteutuneet?

Tarkastellaan, onko liitoksilla ollut vaikutusta pappien ja muiden seurakunnan työntekijöiden tavoitettavuuteen ja läsnäoloon yhteisössä. Arvioinnissa on selvitettävä, onko muutosta tapahtunut seurakuntalaisten aktiivisuudessa sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksissa.

Yhtenä osana jatkotyöskentelyä voi olla Itä-Suomen yliopiston kanssa yhteistyössä laadittava seuraava kirkon barometri.

27. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 21. Kirkolliskokousaloite toimivan pyhäkkötoimintamallin luomisesta

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt lausuntoja.

Päätösesitys

Aloite hylätään.

Ponsi:

Kirkollishallituksen tulee määritellä pyhäkkökeskeisen toiminnan käsitteet, tavoitteet ja menetelmät yhteistyössä seurakuntien kanssa ja antaa tarvittavaa tukea pyhäkkökeskeisyyden kehittämisessä.

Päätöksen perustelut

Kirkolliskokous yhtyy kirkollishallituksen näkemykseen, että pyhäkkökeskeisyyden edistäminen on tärkeä tavoite. Nykyisin toimivien pyhäkköyhteisöjen toimintaa kartoitetaan käsitteiden, tavoitteiden ja menetelmien tunnistamiseksi. Seurakuntia tuetaan pyhäkkökeskeisen toiminnan kehittämisessä. Kirkollishallitus tukee halukkaita seurakuntia pyhäkkökeskeisen toiminnan pilotoinnissa. Tämä toteutetaan nykyisten säännösten puitteissa. Pilotoinnin tuloksia tulee dokumentoida ja arvioida.

27. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Sivistysvaliokunta

Asia 10. Aamun Koitto -lehden konseptin uudistaminen

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Valiokunta kuuli Aamun Koitto -lehden päätoimittaja Susanna Somppia, kirkon palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä ja kirkolliskokouksen stueritteja. Valiokunta konsultoi myös talousvaliokunnan puheenjohtaja Teo Merrasta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle kirkollishallituksen esityksen mukaisesti, että painettu ja koteihin jaettava Aamun Koitto muutetaan neljästi vuodessa ilmestyvästä lehdestä kahdesti vuodessa koteihin jaettavaksi aikakauslehdeksi.

Uuteen aikakauslehteen ei enää sisällytetä hiippakuntaliitteitä.

Lapsille ja nuorille suunnatun sisällön mahdollisesta integroimisesta uuteen lehteen päätetään lapsi- ja nuorisotyötä koskevan selvityksen valmistuttua.

Päätöksen perustelut

Muutos merkitsee 120 000 euron säästöä vuonna 2025. Säästöä osoitetaan 36 000 euron lisämääräraha painetun ja verkkolehden sisällön tuotantoon.

Muutos mahdollistaa monipuolisen ja korkeatasoisen sisällön tuottamisen lukijoiden hengellisen elämän tueksi. Julkaisu voi toimia myös kirkon näkyvyyden lisäämisessä.

Jumalanpalveluksista ja muusta toiminnastaan seurakunnat tiedottavat jatkossa itse.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Asia 20. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kirkon strategian toteuttamiseksi ja imagon parantamiseksi.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon hallintovaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää aloitteen kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelut

Aloitteessa on tarkkanäköisesti tuotu esille kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman käytännön toteuttamiseen liittyvät puutteet ja ongelmat, jotka ovat rakenteellisia ja seurakuntien resursseihin liittyviä. Aloitteen hylkäämisestä huolimatta kirkolliskokous edellyttää kirkollishallituksen pohtivan mahdollistaako kirkon hallintorakenne yhdessä päätettyjen ylätasoon tavoitteiden toteutumisen seurakuntatasolla.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 20. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kirkon strategian toteuttamiseksi ja imagon parantamiseksi.

Hallintovaliokunta toteaa, että kirkon hallintorakenne mahdollistaa hyvän hallintotavan toteutumisen.
26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 25. Kirkolliskokousaloite tasa-arvoisen palkitsemisjärjestelmän luomiseksi.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen.

Päätöksen perustelut

Kirkon ja seurakuntien työntekijät ovat sitoutuneita tehtäviinsä ja tekevät arvokasta työtä. Oikeudenmukaiselle ja tasapuoliselle palkitsemisjärjestelmälle on tarvetta, koska se kannustaa ja sitouttaa työhön ja vaikuttaa myönteisesti työhyvinvointiin. Palkitsemisjärjestelmän tulee olla sidoksissa henkilön työvuosiin kirkon työntekijänä.

Palkitsemisjärjestelmällä on vaikutusta myös siihen, kuinka houkuttelevana työpaikkana kirkko nähdään.

Palvelukeskus toimittaa raportin ja ehdotuksen palkitsemisjärjestelmästä kirkolliskokoukselle ennen vuoden 2025 kesäkuun kirkolliskokousseminaaria.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

5. II Käsittely

Sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunnan mietintö

Asia 13. Kirkolliskokousaloite naisdiakonaatin mahdollisuudesta sekä naisten kirkollisesta asemasta.

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Valiokunta kuuli asiassa Tallinnan ja koko Viron metropoliitta Stefanosta, tohtori Elsi Takalaa ja Filantropia ry:n toiminnanjohtaja Riina Nguyenia.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hyväksytään kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelu

Keskustelua naisten mahdollisuuksista toimia erilaisissa kirkollisissa palvelutehtävissä käydään jo nyt Suomen ortodoksisen kirkon piirissä. Avoin keskustelu palvelee kirkon etua. Perustettavan työryhmän tulee huomioida asiasta jo olemassa oleva tutkimusaineisto ja laatia piispainkokouksen päätöksenteon tueksi julkinen loppuraportti toukokuun 2025 loppuun mennessä. Kyseinen raportti toimitetaan myös kesäkuussa 2025 kokoontuvalle kirkolliskokousseminaarille.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Sivistysvaliokunnan mietintö

Asia 15. Kaksi kirkolliskokousaloitetta kirkon katekumeeniopetuksen yhdenmukaistamiseksi ja tehostamiseksi sekä määrärahan myöntämiseksi katekumeeniopetuksen ja sisälähetyksen tarpeisiin tuotettavan teoksen ja opetusmateriaalin tuottamiseen.

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai asiassa lausunnon talousvaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen perusteluissa esitetystä muodosta.

Päätöksen perustelut

Katekumeeniopetuksen ja sisälähetyksen näkökulmasta on tarvetta tällaiselle materiaalille. Ortodoksisen Pappien liiton toimittamaan kirjaan sisältyvä opetussuunnitelma hyväksytetään piispainkokouksella. Opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa, mutta erillistä työryhmää ei perusteta.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Talousvaliokunnan lausunto

Asia 15. Kaksi kirkolliskokousaloitetta kirkon katekumeeniopetuksen yhdenmukaistamiseksi ja tehostamiseksi sekä määrärahan myöntämiseksi katekumeeniopetuksen ja sisälähetyksen tarpeisiin tuotettavan teoksen ja opetusmateriaalin tuottamiseen

Talousvaliokunta toteaa lausuntonaan, että talousarvioon on varattu 15 000 euroa kirjan ja oppimateriaalin tuottamiseen ja 2 000 euroa työryhmän kuluihin. Kirkollishallitus voi harkintansa mukaan käyttää koko 17 000 euron määrärahan hankkeen kuluihin, koska hankkeelle varatun määrärahan kokonaissumma ei muutu.

26. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Lakivaliokunta

Asia 24. Kirkolliskokousaloite hallinnon kehittämistä normaalioloissa ja poikkeusoloihin varautumisesta

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon hallintovaliokunnalta.

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous ei tällä kirkolliskokouskaudella toteuta säädösmuutoksia, joita hallinnon kokonaisuudistus vaatisi.

Lakivaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloitteen poikkeusoloja koskevat säädösmuutosasiat käsitellään asian 29 yhteydessä, josta lakivaliokunta on laatinut mietinnön.

Päätöksen perustelut

On tarkoituksenmukaista, että uuden arkipiispan johdolla käydään keskusteluja kirkon tehtävästä ja hallinnollisesta rakenteesta. Tämän keskustelun pohjalta on tarpeen myöhemmin määritellä mahdollisen hallinnon kokonaisuudistuksen ja sen edellyttämien säädösmuutosten tarve.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 24 b. Kirkolliskokousaloite hallinnon kehittämistä normaalioloissa ja poikkeusoloihin varautumisesta

Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan, mikäli Suomen ortodoksinen kirkko haluaa säilyä autonomisena paikalliskirkkona, tulee kolme hiippakuntaa säilyttää.

Hiippakuntien työnjakoa on syytä tarkastella kestävä talouden ja muiden resurssien käytön kannalta. Yhteistyötä hiippakuntien kesken sekä hiippakuntien ja katedraaliseurakuntien välillä tulee edistää tavoitteena taloudelliset säästöt ja päällekkäisen työn vähentäminen.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

7. Ilmoitusasiat

8. Loppurukous

9. Istunnon päättäminen

Esityslista

Kirkolliskokouksen VIII täysistunto 27. marraskuuta 2024 klo 16.30 -

1. Alkurukous

2. Läsnäolijoiden toteaminen

3. Esityslistan hyväksyminen

4. I Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnot hallinto-, laki- ja sivistysvaliokunnalta.

Valiokunta kuuli metropoliitta Eliaa, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä ja kirkolliskokouksen sturteja.

Päätösesitys

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen seuraavin muutoksin:

- kp 120 Kirkon johtaminen:
Vähennetään 95 000 euroa yhden püispan palkkaukseen varatuista rahoista ja muista kuluista vuoden 2025 talousarviossa.
- kp 205 Kirkon kasvatus- ja diakoniatyö:
Lisätään 2 000 euroa asiasta 17 (Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkon parissa tehtävän lapsi- ja nuorisotyön tulevaisuuden näkymien selvittämisestä) tehdyn mietinnön perusteella.
- kp 213 Aamun Koitto:
Vähennetään 84 000 euroa sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.
- kp 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset:
Vähennetään 20 000 euroa kriisiavustuksesta.
- Palautetaan kirkollishallituksen esityksen (21.10.2024) mukaisesti järjestöjen (ONL, Filantropia) ja Valamon opiston avustuksen määrärahat vuoden 2024 tasolle.
- Lisätään 2 prosenttia valtionavustuksella katetuista avustuksista (entiset matkapapistot), eli kirkollishallituksen esitykseen lisätään 6 400 euroa.
- Vähennetään valtionavustuksella katetusta Kirkkomuseosäätiön avustuksesta 5 prosentin sijasta 11 prosenttia, eli vähennetään kirkollishallituksen esityksestä 14 000 euroa.
- Lisätään 14 000 euroa peruskorjausavustuksiin.

- Lisätään 8 500 euroa koltansaamenkielisten käännösten avustuksiin vuodelle 2025 (Suomen Piipliaseura).

Näiden muutoksien jälkeen vuoden 2025 talousarvion loppusumma on 26 500 euroa ylijäämäinen. Taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 loppusumma on 58 000 euroa alijäämäinen.

Lisäksi talousvaliokunta esittää, että kirkollishallitus valmistelee vuoden 2025 kirkolliskokoukselle esityksen rakenteellisista muutoksista, joilla kirkon talous saadaan kestäväälle pohjalle vuodesta 2026 alkaen. Kirkollishallitus voi käyttää suunnitelman laatimisessa kirkon taloustyöryhmää. Suunnitelmasta tulee ilmetä konkreettiset keskusrahaston muutoskohteet ja talousarvioleikkaukset, joilla kirkon saaman valtionavustuksen leikkauksen aiheuttama vaje katetaan.

Yleisen taloudellisen epävarmuuden vuoksi kirkollishallituksen tulee valmistella riskianalyysi, joka ottaa huomioon eri taloudelliset skenaariot tuloissa ja menoissa taloussuunnitelmavuosina 2026–2027.

Talousvaliokunta esittää myös, että kirkon keskushallinnossa otetaan käyttöön vakanssien täyttölupamenettely kirkollishallituksen erikseen päättämällä tavalla. Samalla keskushallintoon on luotava toimiva rekrytointimalli.

Päätöksen perustelut

Suomen hallituksen vuoden 2025 tulo- ja menoarvioesityksessä ortodoksiselle kirkolle merkityn valtionavustuksen määrä on 2 379 000 euroa (vuonna 2024 avustus oli 2 771 000 euroa). Hallitus esittää ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamista 1.1.2025 alkaen. Lakimuutos vähentää kirkon saamaa valtionavustusta 392 000 euroa. Leikkaus vaikuttaa myös keskusrahastomaksuista annettaviin avustuksiin.

Järjestöjen (ONL, Filantropia) ja Valamon opiston toiminta ovat osa kirkon strategisia painopisteitä ja siksi niille annettavista avustuksista ei vähennetä. Edellä mainittujen organisaatioiden kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten mukaan avustuksen määrää tarkistetaan vuosittain kirkolliskokouksessa. Muita kirkon yhteydessä toimivia järjestöjä avustetaan erillisellä määrärahalla.

Vuonna 2019 kirkolliskokous päätti ryhtyä julkaisemaan yhteistä valtakunnallista lehteä. Samana vuonna keskusrahastomaksua nostettiin muun muassa yhteisestä lehdestä syntyvien kustannusten vuoksi. Vuoteen 2024 tultaessa Aamun Koitto -lehden kustannukset ovat ylittäneet kerättävän keskusrahastomaksun osuuden. Talousvaliokunta yhtyy sivistysvaliokunnan mietintöön asiassa 10. Aamun Koitto -lehden konseptin uudistaminen.

Kirkolliskokouksessa 2024 valitaan uusi arkkipiispa, mikä vaikuttaa piispojen määrään. Tämän vuoksi vuoden 2025 talousarviosta vähennetään yhden piispan kulut. Kulut sisällytetään kuitenkin vuosien 2026–2027 taloussuunnitelmaan. Vuoden 2025 kirkolliskokous voi halutessaan päättää piispojen määrästä.

Epävarmassa taloudellisessa tilanteessa kirkolla täytyy olla selkeä suunnitelma, miten taloutta sopeutetaan tarvittaessa nopealla aikataululla. Valmistellessaan vuoden 2025 kirkolliskokoukselle tehtävää esitystä rakenteellisista muutoksista kirkollishallituksen tulee muun muassa:

- Määritellä kirkon ja seurakuntien lakisääteiset velvoitteet ja niiden kustannukset.
- Tehostaa palveluiden tuottamista hankkimalla tarpeelliset ohjelmistot, joiden käyttö tulee ulottaa myös seurakuntiin (esimerkiksi matkalasku-, palkkiolasku-, HR-järjestelmä).
- Tarkastella keskushallinnon toiminnassa tarvittavien kiinteistöjen/toimitilojen määrää ja niistä aiheutuvia kuluja.

27. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma

Hallintovaliokunta näkee, että säästöjä ei tule tehdä kirkon ydintehtävistä kuten pyhistä toimituksista, ortodoksisesta kasvatuksesta ja opetuksesta, diakonia- ja hyväntekeväisyystyöstä. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että järjestöille ja Valamon opistolle myönnettyissä toiminta-avustuksissa säilytetään avustusten indeksikorotukset. Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että talousarviossa tulisi voida turvata myös mahdollisuus erilaisiin kehittämishankkeisiin.

Hallintovaliokunnan mielestä ensisijaiset säästökohteet tulisi kohdistaa keskushallinnon ja hiippakuntien kiinteistö- ja toimintakuluihin. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että tulevaisuudessa tulee arvioida mahdollisuutta toimitilojen supistamiseen, palvelujen ulkoistamiseen ja henkilöstön vähentämiseen (piispojen määrä).

Kirkon talouden alijäämää ei tule kattaa ensisijaisesti keskusrahastomaksuja kasvattamalla.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Lakivaliokunnan lausunto

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma

Lakivaliokunta lausuu, että lakisääteiset tehtävät pitää hoitaa kustannustehokkaasti. Säästöjä voidaan kohdentaa rakenteellisiin asioihin, esimerkiksi tehostamalla tilojen käyttöä. Kirkon yhteisiä toimintoja voidaan kilpailuttaa kustannustehokkuuden parantamiseksi.

Olisi tarpeen selvittää, mihin keskusrahastomaksujen tuloja käytetään ja mitä palveluja seurakunnat keskushallinnolta saavat ja tarvitsevat. Lisäksi olisi tiivistettävä yhteistyötä ja tehokasta työnjakoa keskushallinnon, hiippakuntien ja seurakuntien kesken.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Sivistysvaliokunnan lausunto

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma.

Säästöjä ei pidä kohdentaa kirkon perustehtäviin kuten kasvatusta- ja diakoniatyöhön tai hengelliseen toimintaan.

Säästöjä voitaisiin etsiä ensisijaisesti kirkon hallinnosta.

Talousarviossa voitaisiin myös huomioida tarkemmin arkkipiispan ensimmäisen toimintavuoden lisääntynyt matkustaminen. Esitämme harkittavaksi vaihtoehtoisia pitopaikkoja kirkolliskokoukselle ja kirkolliskokousseminaarille kuten Ortodoksinen seminaari Joensuussa ja Kulttuurikeskus Sofia Helsingissä.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

5. II Käsittely

Hallintovaliokunta

Asia 9. Selvitys Suomen ortodoksisen kirkossa vuoden 2021 alussa toimeenpannun seurakuntarakenteen uudistuksen vaikutuksista

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli asiassa kirkolliskokouksen stueretteja.

Päätösesitys

Kirkollishallituksen esitys hyväksytään seuraavassa muodossa:

Seurakuntarakenteen uudistuksen vaikutusten arviointia tulee jatkaa. Painopisteenä tulee olla kehittämistarpeiden ja parannusehdotusten kartoittaminen seurakunnissa. Jatkotyöskentely tapahtuu kirkollishallituksen johdolla erityisesti seurakuntalaisten näkemykset huomioon ottaen. Työskentelyn tuloksena tulee tehdä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia kirkolliskokoukselle 2026.

Päätöksen perustelut

Kiitämme laajasta selvitystyöstä, joka antaa edellytyksiä jatkotyöskentelylle. Kirkon rakenteita ja etenkin seurakuntien toimintaa tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti kirkon strategian mukaisesti. Nyt esillä olevassa selvityksessä useita vuoden 2022 kirkolliskokouksen asiassa 10 tehdyssä päätöksessä esitettyjä asioita ei ole riittävässä laajuudessa tuotu esiin. Jatkotyöskentelyssä pyydetään kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Vertailaan seurakuntien erilaisia toiminta-alueille ja kirkkojärjestyksessä määriteltyä kappeliseurakuntamallia. Otetaan kantaa siihen, onko toiminta parantunut verrattuna tilanteeseen ennen liitosta niillä alueilla, jotka olivat ennen itsenäisiä seurakuntia. Selvitetään, miten muutos on vaikuttanut vastaanottajaseurakuntiin. Vertailussa tarkastellaan myös mahdollisia eroja niiden seurakuntien välillä, joissa liitos on tapahtunut ja jossa ei ole tapahtunut liitosta. Ovatko hallinnon tehostamiseen liittyvät tavoitteet toteutuneet?

Tarkastellaan, onko liitoksilla ollut vaikutusta pappien ja muiden seurakunnan työntekijöiden tavoitettavuuteen ja läsnäoloon yhteisössä. Arvioinnissa on selvitettävä, onko muutosta tapahtunut seurakuntalaisten aktiivisuudessa sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksissa.

Yhtenä osana jatkotyöskentelyä voi olla Itä-Suomen yliopiston kanssa yhteistyössä laadittava seuraava kirkon barometri.

27. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 21. Kirkolliskokousaloite toimivan pyhäkkötoimintamallin luomisesta

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt lausuntoja.

Päätösesitys

Aloite hylätään.

Ponsi:

Kirkollishallituksen tulee määritellä pyhäkkökeskeisen toiminnan käsitteet, tavoitteet ja menetelmät yhteistyössä seurakuntien kanssa ja antaa tarvittavaa tukea pyhäkkökeskeisyyden kehittämisessä.

Päätöksen perustelut

Kirkolliskokous yhtyy kirkollishallituksen näkemykseen, että pyhäkkökeskeisyyden edistäminen on tärkeä tavoite. Nykyisin toimivien pyhäkköyhteisöjen toimintaa kartoitetaan käsitteiden, tavoitteiden ja menetelmien tunnistamiseksi. Seurakuntia tuetaan pyhäkkökeskeisen toiminnan kehittämisessä. Kirkollishallitus tukee halukkaita seurakuntia pyhäkkökeskeisen toiminnan pilotoinnissa. Tämä toteutetaan nykyisten säännösten puitteissa. Pilotoinnin tuloksia tulee dokumentoida ja arvioida.

27. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Sivistysvaliokunta

Asia 10. Aamun Koitto -lehden konseptin uudistaminen

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Valiokunta kuuli Aamun Koitto -lehden päätoimittaja Susanna Somppia, kirkon palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä ja kirkolliskokouksen stueretteja. Valiokunta konsultoi myös talousvaliokunnan puheenjohtaja Teo Merrasta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle kirkollishallituksen esityksen mukaisesti, että painettu ja koteihin jaettava Aamun Koitto muutetaan neljästi vuodessa ilmestyvästä lehdestä kahdesti vuodessa koteihin jaettavaksi aikakauslehdiksi.

Uuteen aikakauslehteen ei enää sisällytetä hiippakuntaliitteitä.

Lapsille ja nuorille suunnatun sisällön mahdollisesta integroimisesta uuteen lehteen päätetään lapsi- ja nuorisotyötä koskevan selvityksen valmistuttua.

Päätöksen perustelut

Muutos merkitsee 120 000 euron säästöä vuonna 2025. Säästöä osoitetaan 36 000 euron lisämääräraha painetun ja verkkolehden sisällön tuotantoon.

Muutos mahdollistaa monipuolisen ja korkeatasoisen sisällön tuottamisen lukijoiden hengellisen elämän tueksi. Julkaisu voi toimia myös kirkon näkyvyyden lisäämisessä.

Jumalanpalveluksista ja muusta toiminnastaan seurakunnat tiedottavat jatkossa itse.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Asia 20. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kirkon strategian toteuttamiseksi ja imagon parantamiseksi.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon hallintovaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää aloitteen kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Päätöksen perustelut

Aloitteessa on tarkkanäköisesti tuotu esille kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman käytännön toteuttamiseen liittyvät puutteet ja ongelmat, jotka ovat rakenteellisia ja seurakuntien resursseihin liittyviä. Aloitteen hylkäämisestä huolimatta kirkolliskokous edellyttää kirkollishallituksen pohtivan mahdollistaako kirkon hallintorakenne yhdessä päätettyjen ylätasen tavoitteiden toteutumisen seurakuntatasolla.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 20. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamisesta kirkon strategian toteuttamiseksi ja imagon parantamiseksi.

Hallintovaliokunta toteaa, että kirkon hallintorakenne mahdollistaa hyvän hallintotavan toteutumisen.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 25. Kirkolliskokousaloite tasa-arvoisen palkitsemisjärjestelmän luomiseksi.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen.

Päätöksen perustelut

Kirkon ja seurakuntien työntekijät ovat sitoutuneita tehtäviinsä ja tekevät arvokasta työtä. Oikeudenmukaiselle ja tasapuoliselle palkitsemisjärjestelmälle on tarvetta, koska se kannustaa ja sitouttaa työhön ja vaikuttaa myönteisesti työhyvinvointiin. Palkitsemisjärjestelmän tulee olla sidoksissa henkilön työvuosiin kirkon työntekijänä.

Palkitsemisjärjestelmällä on vaikutusta myös siihen, kuinka houkuttelevana työpaikkana kirkko nähdään.

Palvelukeskus toimittaa raportin ja ehdotuksen palkitsemisjärjestelmästä kirkolliskokoukselle ennen vuoden 2025 kesäkuun kirkolliskokousseminaaria.

27. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Vastaesitys

Asia 25. Kirkolliskokousaloite tasa-arvoisen palkitsemisjärjestelmän luomiseksi.

Esitän että sivistysvaliokunnan mietintö kirkollisen palkitsemisjärjestelmän luomisesta hylätään.

Perustelut:

1. Kirkolla on jo olemassa lukuisia palkitsemisjärjestelmiä.

Kirkon nykyiset palkitsemisvälineet, kuten Pyhän Karitsan ritarikunnan kunniamerkit, kanttorien kunniamerkit sekä papiston ja muun henkilöstön erilaiset palkitsemiskäytännöt, muodostavat jo monipuolisen ja joustavan järjestelmän. Lisäksi seurakunnilla on mahdollisuus paikallisesti päättää työntekijöiden palkitsemisesta omista lähtökohdistaan.

2. Kirkolla ei ole keskitettyä palvelussuhderekisteriä.

Yksi keskeinen ongelma on se, että kirkolla ei ole koottua ja kattavaa palvelussuhderekisteriä, joka sisältäisi tiedot työntekijöiden työvuosista, palvelussuhteista ja tehtävistä. Tällaisen tiedon puute tekisi yhtenäisen palkitsemisjärjestelmän rakentamisesta paitsi vaikeaa myös hallinnollisesti raskasta.

3. Työntekijöiden palkitseminen on työnantajan tehtävä.

Työntekijöiden palkitseminen kuuluu lähtökohtaisesti työnantajalle, useimmiten seurakunnille.

Työnantaja tuntee parhaiten työntekijöidensä tarpeet ja ansiot. Kirkon hallinnon ylätasolla ei ole tarpeen tai tarkoituksenmukaista ohjata palkitsemista.

4. Kaikki kirkon työntekijät eivät ole yhden työnantajan palveluksessa.

Kirkon nykyisessä hallintorakenteessa kaikki työntekijät eivät ole yhden työnantajan palveluksessa.

Tämä tekee valtakunnallisen ja yhdenmukaisen palkitsemisjärjestelmän toteuttamisesta käytännössä mahdotonta.

Näillä perusteilla ehdotan, että mietinnön päätösesitys hylätään.

27.11.2024 Mikko Sidoroff

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

7. Ilmoitusasiat

Huoneet on luovutettava huomenna 28.11. viimeistään klo 12.00.

Täytetyt matkalaskut voi jättää sihteeristölle.

8. Loppurukous

9. Istunnon päättäminen

Esityslista

Kirkolliskokouksen IX täysistunto 27. marraskuuta 2024 klo 18.00 -

1. Alkurukous

2. Läsnäolijoiden toteaminen

3. Esityslistan hyväksyminen

4. II Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnot hallinto-, laki- ja sivistysvaliokunnalta.

Valiokunta kuuli metropoliitta Eliaa, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä ja kirkolliskokouksen stueretteja.

Päätösesitys

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen seuraavin muutoksin:

- kp 120 Kirkon johtaminen:
Vähennetään 95 000 euroa yhden püispan palkkaukseen varatuista rahoista ja muista kuluista vuoden 2025 talousarviossa.
- kp 205 Kirkon kasvatus- ja diakoniatyö:
Lisätään 2 000 euroa asiasta 17 (Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkon parissa tehtävän lapsi- ja nuorisotyön tulevaisuuden näkymien selvittämisestä) tehdyn mietinnön perusteella.
- kp 213 Aamun Koitto:
Vähennetään 84 000 euroa sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.
- kp 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset:
Vähennetään 20 000 euroa kriisiavustuksesta.
- Palautetaan kirkollishallituksen esityksen (21.10.2024) mukaisesti järjestöjen (ONL, Filantropia) ja Valamon opiston avustuksen määrärahat vuoden 2024 tasolle.
- Lisätään 2 prosenttia valtionavustuksella katetuista avustuksista (entiset matkapapistot), eli kirkollishallituksen esitykseen lisätään 6 400 euroa.
- Vähennetään valtionavustuksella katetusta Kirkkomuseosäitiön avustuksesta 5 prosentin sijasta 11 prosenttia, eli vähennetään kirkollishallituksen esityksestä 14 000 euroa.
- Lisätään 14 000 euroa peruskorjausavustuksiin.

- Lisätään 8 500 euroa koltansaamenkielisten käännösten avustuksiin vuodelle 2025 (Suomen Piipliaseura).

Näiden muutoksien jälkeen vuoden 2025 talousarvion loppusumma on 26 500 euroa ylijäämäinen. Taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 loppusumma on 58 000 euroa alijäämäinen.

Lisäksi talousvaliokunta esittää, että kirkollishallitus valmistelee vuoden 2025 kirkolliskokoukselle esityksen rakenteellisista muutoksista, joilla kirkon talous saadaan kestäväälle pohjalle vuodesta 2026 alkaen. Kirkollishallitus voi käyttää suunnitelman laatimisessa kirkon taloustyöryhmää. Suunnitelmasta tulee ilmetä konkreettiset keskusrahaston muutoskohteet ja talousarvioleikkaukset, joilla kirkon saaman valtionavustuksen leikkauksen aiheuttama vaje katetaan.

Yleisen taloudellisen epävarmuuden vuoksi kirkollishallituksen tulee valmistella riskianalyysi, joka ottaa huomioon eri taloudelliset skenaariot tuloissa ja menoissa taloussuunnitelmavuosina 2026–2027.

Talousvaliokunta esittää myös, että kirkon keskushallinnossa otetaan käyttöön vakanssien täyttölupamenettely kirkollishallituksen erikseen päättämällä tavalla. Samalla keskushallintoon on luotava toimiva rekrytointimalli.

Päätöksen perustelut

Suomen hallituksen vuoden 2025 tulo- ja menoarvioesityksessä ortodoksiselle kirkolle merkityn valtionavustuksen määrä on 2 379 000 euroa (vuonna 2024 avustus oli 2 771 000 euroa). Hallitus esittää ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamista 1.1.2025 alkaen. Lakimuutos vähentää kirkon saamaa valtionavustusta 392 000 euroa. Leikkaus vaikuttaa myös keskusrahastomaksuista annettaviin avustuksiin.

Järjestöjen (ONL, Filantropia) ja Valamon opiston toiminta ovat osa kirkon strategisia painopisteitä ja siksi niille annettavista avustuksista ei vähennetä. Edellä mainittujen organisaatioiden kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten mukaan avustuksen määrää tarkistetaan vuosittain kirkolliskokouksessa. Muita kirkon yhteydessä toimivia järjestöjä avustetaan erillisellä määrärahalta.

Vuonna 2019 kirkolliskokous päätti ryhtyä julkaisemaan yhteistä valtakunnallista lehteä. Samana vuonna keskusrahastomaksua nostettiin muun muassa yhteisestä lehdestä syntyvien kustannusten vuoksi. Vuoteen 2024 tultaessa Aamun Koitto -lehden kustannukset ovat ylittäneet kerättävän keskusrahastomaksun osuuden. Talousvaliokunta yhtyy sivistysvaliokunnan mietintöön asiassa 10. Aamun Koitto -lehden konseptin uudistaminen.

Kirkolliskokouksessa 2024 valitaan uusi arkkipiispa, mikä vaikuttaa piispojen määrään. Tämän vuoksi vuoden 2025 talousarviosta vähennetään yhden piispan kulut. Kulut sisällytetään kuitenkin vuosien 2026–2027 taloussuunnitelmaan. Vuoden 2025 kirkolliskokous voi halutessaan päättää piispojen määrästä.

Epävarmassa taloudellisessa tilanteessa kirkolla täytyy olla selkeä suunnitelma, miten taloutta sopeutetaan tarvittaessa nopealla aikataululla. Valmistellessaan vuoden 2025 kirkolliskokoukselle tehtävää esitystä rakenteellisista muutoksista kirkollishallituksen tulee muun muassa:

- Määritellä kirkon ja seurakuntien lakisääteiset velvoitteet ja niiden kustannukset.
- Tehostaa palveluiden tuottamista hankkimalla tarpeelliset ohjelmistot, joiden käyttö tulee ulottaa myös seurakuntiin (esimerkiksi matkalasku-, palkkiolasku-, HR-järjestelmä).
- Tarkastella keskushallinnon toiminnassa tarvittavien kiinteistöjen/toimitilojen määrää ja niistä aiheutuvia kuluja.

27. marraskuuta 2024

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma

Hallintovaliokunnan lausunto

Hallintovaliokunta näkee, että säästöjä ei tule tehdä kirkon ydintehtävistä kuten pyhistä toimituksista, ortodoksisesta kasvatuksesta ja opetuksesta, diakonia- ja hyväntekeväisyystyöstä. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että järjestöille ja Valamon opistolle myönnettyissä toiminta-avustuksissa säilytetään avustusten indeksikorotukset. Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että talousarviossa tulisi voida turvata myös mahdollisuus erilaisiin kehittämishankkeisiin.

Hallintovaliokunnan mielestä ensisijaiset säästökohteet tulisi kohdistaa keskushallinnon ja hiippakuntien kiinteistö- ja toimintakuluihin. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että tulevaisuudessa tulee arvioida mahdollisuutta toimitilojen supistamiseen, palvelujen ulkoistamiseen ja henkilöstön vähentämiseen (püispojien määrä).

Kirkon talouden alijäämää ei tule kattaa ensisijaisesti keskusrahastomaksuja kasvattamalla.

26. marraskuuta 2024

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma

Lakivaliokunnan lausunto

Lakivaliokunta lausuu, että lakisäätöiset tehtävät pitää hoitaa kustannustehokkaasti. Säästöjä voidaan kohdentaa rakenteellisiin asioihin, esimerkiksi tehostamalla tilojen käyttöä. Kirkon yhteisiä toimintoja voidaan kilpailuttaa kustannustehokkuuden parantamiseksi.

Olisi tarpeen selventää, mihin keskusrahastomaksujen tuloja käytetään ja mitä palveluja seurakunnat keskushallinnolta saavat ja tarvitsevat. Lisäksi olisi tiivistettävä yhteistyötä ja tehokasta työnjakoa keskushallinnon, hiippakuntien ja seurakuntien kesken.

26. marraskuuta 2024

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma.

Sivistysvaliokunnan lausunto

Säästöjä ei pidä kohdentaa kirkon perustehtäviin kuten kasvatus- ja diakoniatyöhön tai hengelliseen toimintaan.

Säästöjä voitaisiin etsiä ensisijaisesti kirkon hallinnosta.

Talousarviossa voitaisiin myös huomioida tarkemmin arkkipiispan ensimmäisen toimintavuoden lisääntynyt matkustaminen. Esitämme harkittavaksi vaihtoehtoisia pitopaikkoja kirkolliskokoukselle ja kirkolliskokousseminaarille kuten Ortodoksinen seminaari Joensuussa ja Kulttuurikeskus Sofia Helsingissä.

26. marraskuuta 2024

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Vastaesitys Jussi Kauhanen

Asia 6: Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma

Esitän, että talousvaliokunnan mietinnössä tehdystä vuoden 2025 talousarviota koskevasta päätösesityksestä poistetaan kohta:

- Vähennetään valtionavustuksella katetusta Kirkkomuseosäätiön avustuksesta 5 prosentin sijasta 11 prosenttia, eli vähennetään kirkollishallituksen esityksestä 14 000 euroa.
- Samalla tarkistetaan vastaavasti vuoden 2025 talousarvion loppusummaa siten, että arvioidun 26 500 euron ylijäämän sijaan arvioiduksi ylijäämäksi jää 12 500 euroa.

Perustelut:

Kirkollishallituksen alkuperäinen pohjaesitys piti jo sisällään 5 prosentin säästöleikkauksen Kirkkomuseosäätiön avustukseen. Sitä voikin pitää perusteltuna nykyisessä tilanteessa. Valtionavustusten väheneminen koskee myös Suomen ortodoksista kirkkoa ja sen myöntämiä avustuksia.

On kuitenkin huomioitava, että myös muu RIISA-museon saama valtionavustus vähenee samaan aikaan aivan kuten valtion tuki kulttuurille ylipäätään. Yhteen laskien nämä yhtäaikaiset säästöt avustuksissa pakottavat Suomen ortodoksisen kirkkomuseo RIISAn sopeutustoimiin.

Näistä syistä nyt talousvaliokunnan esittämää lisäleikkausta säätiön avustuksiin (yhteensä 11 prosenttia) voi pitää kohtuuttomana, kun muistetaan että se tulisi jo aiemmin säätiölle ehdotettujen tai tulossa olevien leikkausten päälle.

Kuten museotoimi ylipäätään Suomessa, RIISAn toimii suhteellisen pienellä budjetilla. Sen taloudessa ja toiminnassa tämän suuruusluokan äkillinen muutos avustuksissa johtaa hyvin todennäköisesti erittäin vaikeaan tilanteeseen.

Koko kulttuuritoimi Suomessa on tällä hetkellä valtionavustusten leikkausten kohteena. Juuri nyt ei anna hyvää kuvaa ulospäin, jos Suomen ortodoksinen kirkko leikkaa omassa piirissään olevasta kulttuurista enemmän kuin sen taloudellisista syistä olisi edes tarpeen. Kirkollishallituksen esityksen jälkeen (5 % leikkaus avustukseen) budjetin loppusumma on edelleen ylijäämäinen.

5. Arkkipiispan päätöspuhe

6. Kiitospuheet

7. Ilmoitusasiat

8. Loppurukous

9. Istunnon päättäminen

Piispainkokouksen 26.11.2024 pöytäkirja

Pöytäkirja 5/2024

Aika: 26.11.2024
Paikka: Valamon Kristuksen kirkastumisen luostari
Läsnä: Arkkipiispa Leo (puheenjohtaja), metropoliitta Arseni, Tallinnan ja koko Viron metropoliitta Stefanos
Kutsutut: Kydoniain metropoliitta Athenagoras, rovasti Ioannis Lampropoulos
Sihteeri: Rovasti Mikael Sundkvist

Kokouksen avaaminen

41

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 15:59.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

42

Oulun metropoliitta Elia on kirkolliskokouksen täysistunnossa 26.11.2024 esitetty ehdokkaaksi arkkipiispan vaaliin. Piispainkokouksen puheenjohtaja, arkkipiispa Leo, on sen johdosta piispainkokouksen päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi kutsunut OrtL 2006/985 27 §:n nojalla Tallinnan ja koko Viron metropoliitta Stefanoksen piispainkokouksen lisäjäseneksi, koska eläkkeellä olevat piispat, metropoliitta Panteleimon sekä metropoliitta Ambrosius, ovat ilmoittaneet olevansa estyneet. Myös Haminan piispa Sergei on samassa kirkolliskokouksen täysistunnossa esitetty ehdokkaaksi arkkipiispan vaaliin, joten hänkään ei kokoukseen osallistu.

Piispainkokouksen puheenjohtaja on kutsunut Kydoniain metropoliitta Athenagoraksen kokouksen asiantuntijaksi sekä rovasti Ioannis Lampropouloksen kokouksen tulkiksi.

Päätösesitys: Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

Esityslistan hyväksyminen

43

Piispainkokouksen tehtävänä on asettaa kirkolliskokouksen täysistunnossa 26.11.2024 esittämistä kahdesta henkilöstä yksi tai molemmat ehdolle 28.11.2024 toimitettavaan arkkipiispan vaaliin.

Päätösesitys: Piispainkokous asettaa kirkolliskokouksen täysistunnossa 26.11.2024 esittämistä kahdesta henkilöstä yhden tai molemmat ehdolle 28.11.2024 toimitettavaan arkkipiispan vaaliin.

Piispat päättivät sen lisäksi yksimielisesti, että tämän kokouksen pöytäkirja tarkastetaan välittömästi.

Päätös: Esityksen mukaan.

Ehdollepano arkkipiispan vaaliin

44 (Liite 1)

Taustaa: Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous on kirkkojärjestyksen (OrtK 2007/174) 64 §:n nojalla arkkipiispan vaalia valmistelevassa istunnossa 26. marraskuuta 2024 esittänyt ehdokkaiksi Oulun metropoliitta Eliaan sekä Haminan piispa Sergein.

Päätösesitys: Piispainkokous asettaa arkipiispa Leon esityksestä ortodoksisesta kirkosta annetun lain (OrtL 2006/985) 42 §:n nojalla 28. marraskuuta 2024 pidettävään arkkipiispan vaaliin ehdolle Oulun metropoliitta Eliaan sekä Haminan piispa Sergein.

Päätös: Esityksen mukaan.

Kokouksen päättäminen

45

Pöytäkirja tarkastettiin.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo. 16:20.

Aika ja paikka alussa mainitut.

Leo

Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa
metropoliitta

Stefanos

Tallinnan ja koko Viron metropoliitta

M

Mikael Sundkvist

piispainkokouksen sihteeri

+ Arseni

Arseni

Kuopion ja Karjalan metropoliitta

+ Tallinna ja kogu Eesti
metropoliit Stefanus

Pöytäkirja

Kirkolliskokouksen X täysistunto 28. marraskuuta 2024 klo 11.15

Aika: 28.11.2024 klo 11.15–11.44
 Paikka: Valamon Kristuksen kirkastumisen luostari, pääkirkko
 Läsnä: Arkkipiispa Leo, Rauno Pietarinen ja Matti Tolvanen

Toimitetussa Helsingin ja koko Suomen arkkipiispanvaalissa annettiin ääniä yhteensä: 35

Äänet jakautuivat seuraavasti:

Metropoliitta Elia: 24

Piispa Sergei: 9

Tyhjiä: 2

Ääntenlaskennan jälkeen puheenjohtaja julisti vaalin tuloksen. Eniten ääniä vaalissa sai:
Elia

Aika ja paikka alussa mainitut

Arkkipiispa Leo
puheenjohtaja

Rauno Pietarinen
vaalitoimitsija

Matti Tolvanen
vaalitoimitsija